

Ο ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ



ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΤΕΥΧΟΣ ΚΔ΄.

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΗ 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1881.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ

ΛΙΣ ΕΧΡΩΝΤΟ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΕΝ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Υπό Κ. Ε. Egger.

Μετάφρασις

Α. Α. Λαζαρίδου.

(Ίδε τεύχος ΚΓ΄).

Τὸ πάλαι ὑπῆρχε καθιερωμένος νόμος, ἔθος, τὰ μάλα σπουδαῖον διὰ τὴν ἡθικὴν, οὕτως εἰπεῖν, ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅπερ γνωστὸν τυγχάνει ἡμῖν χάρις τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐν Δελφοῖς ἐπιγραφῶν. Ὑπῆρχεν ἔθος παρὰ τοῖς

ἀρχαίοις, ὅπως ἅπαντες ἀφιερῶνται, οἷονεὶ πωλούμενοι, εἰς τινα θεόν. Τούτου οὐδεὶς τῶν μέχρις ἡμῶν διασωθέντων συγγραφέων καὶ ποιητῶν, λατίνων τε καὶ Ἑλλήνων, μνημονεύει.

Αἱ λεπτομέρειαι δ' αὐτοῦ ὡς καὶ ἡ οἰκονομία γνωσταὶ ἡμῖν ἐγένοντο ὑπὸ τῶν ἑκατοντάδων ἀντιγράφων, ἅπερ ἐκ τῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς ἀνακαλυφθείσης ἐπιγραφῆς ἐλήφθησαν καὶ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν κ. κ. Foncart καὶ Wescher ἐδημοσιεύθησαν. Ἐκ τοῦ χειρογράφου δὲ τούτου δύναται τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν τινὰ περὶ τῶν ἀπωλειῶν ἡμῶν.

Πρὸς τοῖς ἄνω δέον ὅπως ἐπιπροσθῶμεν, ὅτι τὰ μνημονευθέντα ἔγγραφα καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν κείμενα κεχαραγμένα ἐπὶ πλακῶν λιθίνων ἢ ὀρειχαλκίνων. Τοῦτο δὲ συμ-

θαίνει, διότι ὁ χάρτης ἦτο σπάνιος καὶ ἐτιματο πολλοῦ ἐν Ἑλλάδι. Τὸ πρᾶγμα ἐν πρώτοις φαίνεται ἡμῖν λίαν παράδοξον. Οἱ Αἰγύπτιοι πρὸ τριῶν περὶ πολὺ χιλιάδων ἐτῶν εἶχον ἐφεύρει εἰδός τι χάρτου πολυτίμου, τὸν πάπυρον, ὅστις ἦτο ἀρκούντως ἀβαρὴς καὶ εὐκόλως μετεφέρετο· παρ' αὐτοῖς δὲ ἰδίᾳ, χάρις εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῆς χώρας, ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους διετηρεῖτο ἀνευ σπουδαίας βλάβης. Διεσώθησαν δὲ μέχρις ἡμῶν μακρεῖς κυλινδροειδεῖς φάκελλοι, ὧν τινες ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Εὐδόξου. Πρὸς δὲ νῦν, εἴπερ ποτὲ, βέβαιον τυγχάνει, ὅτι οἱ Φαραῶ, οἱ βασιλεῖς τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου ἀπὸ τοὺς παναρχαίους χρόνους, οὓς διὰ τὴν Ἑλλάδα χρόνους μυθικοὺς ἢ ἡρωϊκοὺς ἀποκαλοῦμεν, ἔνεκα τῶν συνεχῶν πολέμων (1) πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ κράτη, εἰς στενὰς μετ' αὐτῶν εὐρίσκοντο σχέσεις. Ἀπὸ τῆς δυναστείας ὅμως τῆς Σαΐως (2) φιλικαὶ καὶ τακτικαὶ, φαίνεται, συνήφθησαν σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν κατοίκων τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου. Ἐπὶ τινος δὲ στήλης τοῦ Ipsamboul εὗρηται κεχαραγμένα τὰ ὀνόματα πολλῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν ἐκ τῶν συνοδουσάντων μέχρις αὐτοῦ τὸν βασιλέα Ψαμμίτιχον (3). Οἱ μισθοφόροι οὗτοί εἰσιν οἱ πρῶτοι, πράγματι, οἵτινες συνέστησαν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου ἐμπορικὰ γραφεῖα καὶ διέδωσαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα τὸ πολύτιμον τοῦτο προϊόν τῆς Αἰγυπτιακῆς βιομηχανίας, τὸν πάπυρον,

ὅστις μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἦτο ὅλως ἄγνωστος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας (4). Ἡ Κχομίακη γραφὴ, ἥ ἡ ἀνακάλυψις εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ἀποδίδεται, πρὸ πολλοῦ ἦν ἐν χρήσει. Ἀλλὰ αἱ μόναι ὕλαι ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐχρῶντο αὐτῇ ἦσαν πλᾶκες ἐκ λίθου ἢ μετάλλου καὶ δέρματα ζώων ἀκαταλλήλως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προπαρασκευασμένα. Ταῦτα δὲ δὲν ἐπῆσκουν, ὅποτε προὔκειτο, ὅπως μεταφέρωσιν ἐπ' αὐτῶν μεγάλας καὶ ἐκτενεῖς πράξεις. Καί, πράγματι, αἱ μᾶλλον ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί, ἐν αἷς δύναται τις τὰς πρώτας δοκιμὰς ἀπείρου γλυφίδος νὰ ἀνιχνεύσῃ, εἰσὶν ἀπασαὶ συνοπτικαί, ἀναγόμεναι εἰς ἐποχὴν οὐχὶ πόρρω ἀφειστηκυῖαν τοῦ ἑκτοῦ π. χ. αἰῶνος. Πᾶσαι τέλος αἱ γενομένης ἀνακαλύψεως ἀρχαίων χειρογράφων μαρτυροῦσι περὶ τῆς δυσκολίας, ἣν ὑφίσταντο οἱ ἀρχαῖοι ὅπως συνάπτωσι διὰ τῆς γραφῆς καὶ διατηρῶσι μακρὰ τεμάχια ποιήσεων ἢ πεζῶν συγγραμμάτων.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ παπύρου ἐδέησεν ὅπως ἀμέσως δώσῃ ἄλλοιαν φάσιν εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τῶν πραγμάτων. Ἀπόδειξιν δὲ τούτου ἔχομεν τὴν νέαν ὅλως τροπὴν, ἣν ἔλαβεν ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία καὶ τὰς μεγάλας προόδους, ἃς ἐν βραχεῖ ἐποίησατο. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀναφαίνεται ὁ πεζὸς λόγος καὶ ἀπὸ τοῦδε καταλαμβάνει τὴν θέσιν τῆς ποιήσεως καὶ καθίσταται τὸ μόνον ὄργανον, δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος ἀναγράφει καὶ μεταδίδωσι τὰς σκέψεις καὶ τὰ διανοήματα αὐτοῦ, τὰς ἰδέας καὶ ἀρχὰς αὐτοῦ καὶ ὡς ἱατρὸς καὶ ὡς ἱστορικός καὶ ὡς φιλόσοφος. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ Πεισιστράτου βλέπομεν συνισταμένας διαφόρους βιβλιοθήκας, ἀποθήκας δηλονότι βιβλίων ἢ συγγραμμάτων ἐπὶ παπύρου. Ἀλλ' ὁ πάπυρος δὲν διεδόθη ἀμέσως ἐν Ἑλλάδι, καίτοι τότε τοσοῦτους μεγά-

(1) Ἴδε E. de Rougé: Σύνοψιν ὑπομνήματος ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν Αἴγυπτον πολέμων τῶν τῆς Μεσογείου λαῶν περὶ τὸν XIV αἰῶνα π. Χ. ἐν Παρ. 1867.

(2) Πόλις τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ Δέλτα.

(3) Ὁ Ψαμμίτιχος ἦν υἱὸς τοῦ Νεχῶ ἐκ Σαΐως, εἰς τῶν 12 ἡγεμόνων τῆς Αἰγύπτου, οἵτινες, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σέθωνος, διμερίσαντο αὐτὴν πρὸς ἀλλήλους. Οὗτος βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ἐκ Καρίας καὶ Ἰωνίας μισθοφόρων κατετρόπωσε τοὺς λοιποὺς καὶ ἀνηγορεύθη μονάρχης τῆς Αἰγύπτου τῷ 670 π. Χ. ἐπιτρέψας πρῶτος εἰς τοὺς ξένους τὴν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Αἰγύπτου εἰσοδόν.

(4) Παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην πρὸς πλείονας πληροφορίας ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸ λαμπρὸν σύγγραμμα τοῦ K. Έγγερ: Essai sur l'histoire de la Critique· σελ. 485—493. Περὶ τῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἡ χρῆσις τοῦ παπύρου ἐν Ἑλλάδι ἐξήσκησεν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς προόδου τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας.

λους και έξοχως σοφούς άνδρας αριθμούσῃ. Ἐπὶ δύο ὀλοκλήρους αἰῶνας ἐν Ἀθήναις ὁ χάρτης οὗτος ἐτιμᾶτο πολλοῦ, ἀντ' αὐτοῦ δὲ χρῆσιν ἐποιούντο λεπτῶν ξυλίνων πλακῶν. Διδασκόμεθα δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν ἐξόδων, ἃ περ ἐποιήσαντο οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῇ οἰκοδομῇ τοῦ περιφήμου ναοῦ τοῦ Ἑρεχθέος, οὕτινος σελίδες τινὲς διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἐκ τῆς ἀντιγραφῆς αὐτοῦ ἐπὶ πλακῶν μαρμαρίνων, ἃς ἐν τῇ Ἀκροπόλει εἶχον ἐναποτεθῆκευμένας. Ἐν τῷ λογαριασμῷ τούτῳ γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν ξυλίνων τούτων πλακῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα σα ν ῖ δ ω ν καὶ περὶ τοῦ παπύρου, ὡς χρησιμεύοντος καθ' ἐκάστην εἰς τοὺς ἐργολάβους τῶν μεγάλων τούτων ἐπιχειρήσεων. Ἐν φύλλον δὲ τοῦ χάρτου τούτου, οὗ ἡ τιμὴ σεσημαίνεται ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων τούτων πλακῶν, ἐτιμᾶτο τότε, ὡς ἐγγιστα, ὅσου τιμᾶται νῦν μία δεσμὶς ἐκ 500 φύλλων ἐκ τοῦ συνήθως ἐν χρήσει χάρτου. Ἰδοὺ λογαριασμοὶ καὶ προσεγγίσεις, αἵτινες φέρουσι χαρακτηριστὰ ὅλως ὕλικόν. Ἀλλὰ διατὶ οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ οὐδὲλως ποιοῦνται μνεῖαν πάντων τούτων, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον ἀφορῶσι τῇ ἱστορικῇ τέχνῃ;

Ὅταν Ἐκταῖος ὁ Μηλύσιος ἢ ὁ Ἡρόδοτος ἐπεσκέποντο τὴν Αἴγυπτον, οὐ μόνον μεγάλας σελίδας γραφῆς ἐπὶ τῶν παρειῶν τῶν μνημείων αὐτῆς εὗρισκον, ἀλλὰ καὶ ἄπειρα χειρόγραφα ἐπὶ παπύρου ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ ταῖς βιβλιοθήκαις αὐτῆς. Ἐὰν ἐκ τῶν πηγῶν τούτων δὲν ἠρύσθησαν τὰς σπουδαιότερας πληροφορίας, ὅπως ἡμεῖς σήμερον γινώσκιν τινα ἔχωμεν περὶ τοῦ τότε πολιτισμοῦ τῶν Αἰγυπτίων, δὲν ἔπραξαν τοῦτο, διότι δὲν ἐγνώριζον τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου, δὲν ἠδύναντο νὰ ἀναγνώσωσι τοὺς διαφόρους χαρακτηριστὰς τῆς Αἰγυπτιακῆς γραφῆς καὶ διὰ τὸ δὲν ἠδύναντο ἐν τοῖς διηγήμασι καὶ ταῖς παραδόσεσι τοῦ λαοῦ καὶ τῇ ἀναπτύξει τῶν ἐπὶ τῶν μνημείων ἐκτεθειμένων ἐπιγραφῶν ὑπὸ τῶν ὀδηγῶν αὐτῶν νὰ διακρίνωσιν εὐκόλως τὸν μῦθον ἀπὸ τῆς ἱστορίας, τὸ ψεῦδος ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ἀληθείας. Ἀλλ' ἐπανερχόμενοι εἰς Ἀθήνας δὲν ἐβλεπον οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς Μεγάροις οὐδ' ἐν τοῖς Ἀρχείοις τῶν ναῶν, σχετικῶς πρὸς τὸν πλοῦτον, ὃν ἡ Αἴγυπτος ἐπαρουσίαζεν αὐτοῖς,

ἢ χειρόγραφα, ἅτινα οὐδὲλως συνεβοήθουν αὐτοῖς ἐν ταῖς ἐρεῦναις αὐτῶν.

Ἐν ὅσῳ ἡ ἱστορία δὲν ἐγράφετο ἐπὶ ὕλης κατὰλλήλου πρὸς τοῦτο εὐαναγνώστως καὶ καθαρώς ὑπὸ τῶν μαρτύρων καὶ τῶν συγχρόνων τῶν γεγονότων, δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια δὲν ἐσχημάτιζεν ἐν ὅλον σῶμα, διεσώζετο δὲ μόνον ἐπὶ ἀσυναρτήτων καὶ ἀσυνθέτων ἐγγράφων καὶ μνημείων. Αἱ σκέψεις αὗται καίτοι μεγάλην ἐμποιοῦσιν ἡμῖν θλίψιν, ἀναλογιζομένοις τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους καὶ τὴν λάμπιν ἣν τότε διέχεον αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, οὐχ ἥττον ὁμως μεγίστην περιποιούσι τιμὴν εἰς τοὺς μεγάλους τοῦ κόσμου ἱστορικούς, τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Θουκυδίδην· καθότι αἱ ἐξοχοὶ αὗται διάνοιαι ἐν περιστάσει τοσοῦτο δυσχερέσιν, ὅπως δυνηθῶσιν νὰ προσενέγκωσιν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἔργα, ἅτινα καὶ σήμερον ἐτι λίαν διδακτικὰ καὶ ὠφελιμὰ εἰσι, ὡς τὰ τελειότερα δὲ ἔργα θεωροῦνται ἅπερ ἀνθρώπινος διάνοια ἠδυνήθη ποτὲ νὰ παραγάγῃ, ἔδει ὅπως καταβάλωσιν ὑπερφυσικούς κόπους καὶ μόχθους καὶ πολλὰς θυσίας, ὅπως τρέφωσι διακαῇ πρὸς τὴν Ἐπιστήμην ἔρωτα καὶ ἔχωσιν ἄπειρον καὶ ἀνεξάντλητον ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονήν.

ΡΩΣΣΙΑ ΚΑΙ ΡΩΣΣΟΙ

Η ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ.

(Ἰδε τεῦχος ΚΓ'. σελ. 704).

Ἡ ἄμαξα αὕτη, φέρουσα τὰ παράσημα τῆς Ρωσσίας, εἶναι ἡ τῆς αὐτοκρατορίσεως. Ἀκολουθῶς βλέπεις ἔλκυθρον ἀπλούστατον, τὸ ὅποιον σύρει ἐπὶ τοῦ πάγου ὡς πτερὸν ἵππος μαῦρος καὶ θυμοειδής, στρατιωτικὸς δὲ ὑψηλοῦ ἀναστήματος κάθεται ἐντὸς αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ἀπλοῦ αὐτοῦ μανδύου ἐξ ἐριούχου φαιοῦ, τὸ πετραχήλιον τοῦ ὁποίου ὑπορράπτεται διὰ παλαιοῦ κάστορος· ἐκ τῆς στάσεως, ἐκ τῆς θέσεως τῆς κεφαλῆς, ἐξ ἰδιαιτέρου σημεῖου, ἀγνοῶ τίνας, ἀναγνωρίζεις μακρόθεν τὸν αὐτοκράτορα. Ὡς ἡ αὐτοκρατεία, ἐξέρχεται καὶ αὐτὸς τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ἀντι-

χκόφ, πορευόμενος πρὸς τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον. Ἐνίοτε κρατεῖ τὸ ἔλκυθρόν του καὶ ἀναμίγνυται μετὰ τῶν περιπατούντων κατὰ τὴν ἄκρὰν τῆς ὁδοῦ. Παρουσιασθέντος αὐτοῦ, πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ ἴστανται καὶ τὸν χαιρετοῦν στρατιωτικῶς. Καὶ πάντες ἐπίσης οἱ πολῖται τὸν χαιρετοῦν μετὰ προθυμίας, αὐτὸς δὲ ἀντιχαιρετᾷ πάντας μετ' ἄκραν εὐγένειαν καὶ ἀγαθωσύνην.

Ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἀρέσκεται περιπατῶν μόνος, πεζὸς εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς μητροπόλεως. Τὸν εὐχαριστοῦν δὲ κυρίως ἡ ἄποψις τοῦ Νεύσκυ καὶ ἡ ὁδὸς ἡ Ἀγγλική. Ἄλλ' ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς διαβάτας νὰ τὸν πλησιάζωσι, νὰ τῷ παρουσιάζωσιν ἀναφοράς, νὰ τῷ ὁμιλῶσιν οἰφδῆποτε τρόπῳ. Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο εἶναι γενικόν, ὅσον καὶ ἀναγκαῖον. Διότι ἄλλως ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ ἐν βῆμα χωρὶς νὰ περικυκλοῦται ὑπὸ δεομένων καὶ βαρύνηται ἀπὸ ἀναφοράς. Ἴδου λοιπὸν τί συνέβη πρό τινων ἐτῶν, τὴν δὲ διήγησιν τὴν ἡκούσαμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἥρωα τοῦ ἀνεκδότου.

Ὁ αὐτοκράτωρ εὐχαρίστως συχνάζει εἰς τὸ Γαλλικὸν θέατρον, καὶ δύναται τις μάλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ θέατρον τῆς Πετροπόλεως δικαιοῦται ἐκ παντὸς τρόπου τὴν προτίμησιν ταύτην. Μετὰ τῶν ὑποκριτῶν ὑπῆρχεν εἰς ὅστις ἤρρεσκεν ἰδίως εἰς τὸν Αὐτοκράτορα. Ὁ ἐνδοξος Γάλλος Βερνέ τὸν διεσκέδαζε διὰ τῆς ἐπιτηδεϊότητος, τῶν φυσικῶν κινήσεων καὶ τοῦ κωμικοῦ ὕφους του.

Ἡμέραν τινὰ ὁ αὐτοκράτωρ περιεφέρετο εἰς τὴν ἄποψιν τοῦ Νεύσκυ, διεχωρίζετο δὲ τὸ πλῆθος, αὐτοῦ διαβαίνοντος, καὶ ὡς συνήθως τὸν ἐχαιρέτα. Ἡ Μεγαλειότης του βλέπει τὸν Βερνέ παραμερίζοντα ὡς οἱ ἄλλοι, καὶ βαίνει πρὸς αὐτόν. Τοῦτο δὲ ἦτον ἀναμφιβόλως τιμὴ, τὴν ὁποίαν πολλοὶ ἐφθόνησαν καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἠδέσθη ὁ μετριοφρων ὑποκριτής.

— Θὰ σὲ ἰδῶ ἀπόψε, Βερνέ; ἠρώτησεν αὐτόν ὁ αὐτοκράτωρ.

— Ναί, μεγαλειότατε, θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ παραστήσω ἐνώπιον τῆς Υ. Μ. τὸν πατέρα τῆς πρωτοπείρου.

— Χαίρω εἰς ἄκρον εἶσαι τέλειος εἰς τὸ δρᾶ-

μα τοῦτο καὶ θὰ σὲ χειροκροτήσω μετ' εὐχαριστήσεως.

— Ἡ Μεγαλειότης Σου εἶναι πολὺ ἐπιεικής.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῷ ἀπηύθυνεν ἀκόμη λόγους τινὰς κολακευτικούς καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ὁδὸν του.

Ἀλλὰ ναδζιράτελός τις (ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος) μάρτυς τῆς συνδιαλέξεως ταύτης ἐγένετο, ἀποχωρήσαντος δὲ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπλησίασεν ἤδη καὶ αὐτὸς τὸν καλλιτέχνην.

— Ἐπλησίασες τὸν αὐτοκράτορα, κύριε, ἀκολούθησέ με λοιπὸν, σὲ παρακαλῶ.

— Ἀπ' ἐναντίας, ἀπεκρίθη ὁ Βερνέ κακῶς ἐκφραζόμενος τὴν ρωσικὴν, τὸν ὁποῖον προδήλως ὁ ἀξιωματικὸς ἐξ ἡμισείας μόνον ἐνόητεν, ἡ Μεγαλειότης Του εὐηρεστήθη νὰ μὲ πλησιάσῃ.

— Τί λέγει; ἠρώτησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἀπευθυνθεὶς εἰς περίεργόν τινα, ὃν ἐνόμιζεν ἐννοοῦντα τὴν Γαλλικὴν.

— Λέγει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἦλθε πρὸς αὐτόν.

— Πρὸς αὐτόν; . . . ἔλα δά! . . . ἀκολούθησέ με, κύριε, χωρὶς νὰ τὸ ἐπαναλάβω καὶ πάλιν.

— Ἀλλὰ τὸ ἐπαναλαμβάνω ἐγὼ ὅτι ἂν ὁ πᾶρχη ἐνοχός τις ἐνταῦθα, ὁ ἐνοχὸς οὗτος εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ. Εἶμαι ὁ Βερνέ, ὁ τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρου, ἐννοεῖς ἤδη ἂν τῶντι μὲ γνωρίζῃ ὁ αὐτοκράτωρ.

Ἄλλ' ὅ,τι ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἐνόει κυρίως ἦτον ὅτι ὁ ὑποκριτής τῷ ἀντίστατο, καὶ τὸ πλῆθος συνεσσωρεύετο· ὁ ὑπάλληλος λοιπὸν ἤρχισε ν' ἀνάπτη, καὶ ἀρπάζων αἶφνης τὴν Βερνέ ἀπὸ τὸν βραχίονα τὸν εἰδοποίησεν ὅτι ἂν δὲν τὸν ἠκολούθει ἐθελουσίως ἐκάλει τὴν περίπολον.

Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν ὁ καλλιτέχνης ὑπετάγη, καὶ ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος τὸν ἔφερεν εἰς τὸ πλητιέστερον ἀστυνομικὸν κατὰστημα, ὅπου τὸν ἄφησεν ἀναβάλλων τὴν ἀναφορὰν του διὰ τὸ ἐσπέρας.

Ἡ ἐσπέρα ἐφθασε καὶ μετ' ὀλίγον ἡ ὥρα τοῦ θεάματος, ὃ δὲ Βερνέ δὲν παρουσιάζετο. Ἐπληθύναν λοιπὸν πρὸς ζήτησιν του, καὶ ἔμαθον ὅτι ἀπὸ πρωίας ἔλειπεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν του. Ὁ διευθυντής λοιπὸν τοῦ θεάτρου ἠναγκάσθη νὰ ἀλλάξῃ τὴν παράστασιν.

Εν τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ ἦλθεν εἰς τὸ θεωρεῖόν του, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῇ εἰς τὸν τεχνίτην, ἀλλ' ἐλυπήθη μὴ ἰδὼν παριστώμενον τὸν πατέρα τῆς πρωτοπείρου· μετ' ὀλίγον δὲ τὰ πρόσωπα ὅλα ἐξῆλθον, ἀλλὰ δὲν βλέπει τὸν Βερνέ.

Ἦθέλησε λοιπὸν νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν καὶ ἀπετάθη εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου, ὅστις τῷ



Ο Μέγας Δουξ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΒΙΤΣ, Διάδοχος τοῦ Ρωσικοῦ Θρόνου.

ἀνήγγειλε τὴν ὄπουσίαν τοῦ τεχνίτου. Ἰδὼν δὲ τὴν δυπαρέσκειαν ζωγραφηθεῖσαν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ ἡγεμόνος.

— Μεγαλειότατε, ἔσπευτε νὰ εἴπη, δὲν ἔμαθα τοῦτο παρὰ κατὰ τὴν ὑψώσιν τῆς σκηνῆς.

Ἄλλ' ἔδωκα διαταγὰς ὅπως ὁ Βερνέ εὔρεθῃ ἄνευ ἀναβολῆς.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἔμεινε σκεπτικὸς· αἰφνης ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον.

— Ἐγὼ εἶμαι αἷτιος ὅλου τοῦ κακοῦ, εἶπε.

Σήμερον τὸ πρωὶ ἀπῆντησα τὸν Βερνέ καὶ τὸν ὠμίλησα . . . Ὁ πτωχὸς νέος θὰ ἐκρατήθη. Ἀμέσως ἄς ὑπάγουν νὰ τὸν ἐλευθερώσουν.

Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Βερνέ ἦτον ἐλεύθερος καὶ εἰσῆρχετο εἰς τὸ θεωρεῖον τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις τὸν εἶχε ζητήσει.

— Λυπούμαι, φίλε μου Βερνέ, τῷ εἶπε μειδιῶν ὁ Τζάρος διὰ τὸ δυστύχημα τὸ ὁποῖον σοὶ συνέβη ἐξ αἰτίας μου. Λησμόνησέ το σὲ παρακαλῶ, καὶ ἀντὶ τούτου ζητήσόν μοι τι. Τί ἔχεις λοιπὸν νὰ μὲ ζητήσης;

— Ἀφοῦ ἡ Μεγαλειότης Σου, Βασιλεῦ, εὐαρεστεῖται νὰ μοὶ χορηγήσῃ χάριν τινά, ἀπεκρίθη ὁ τεχνίτης, τὴν παρακαλῶ ταπεινῶς νὰ μὴ μὲ κάμνῃ τὴν τιμὴν πλέον νὰ πλησιάζῃ εἰς ἐμέ ὅσakis τὴν ἀπαντῶ καθ' ὁδόν.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐμειδίασε διὰ τὴν ἀντιστροφὴν καὶ ἀπέλυσε τὸν Βερνέ, ὅστις δὲν εἶχε νὰ παραπονεθῇ διὰ τὸ συμβεβηκός.

Ἐπὶ τῆς ἀπόψεως τοῦ Νεύσκυ εὐρίσκει τις τὴν μεγάλην ἀγορὰν ἢ Κοστινὸϊ-δβὸρ ρωσιστι, εὐρεῖαν ἀγορὰν ἀσιατικὴν, ἣτις ἀνακαλεῖ εἰς τὴν φαντασίαν σου τὰς ἀγορὰς τῆς Βαβυλῶνος, ἂν ἔλειπεν ἡ τραχύτης τοῦ καιροῦ. Εἶναι δὲ ἀπέραντος οἰκοδομή, τετράγωνος τὸ σχῆμα, περικλείουσα αὐλὴν καὶ ἀποθήκας ἐσωτερκάς, ὅχι ὀλιγώτερον εὐρυχώρους. Τὰ τέσσαρα αὐτῆς πρόσωπα περικυκλοῦνται ὑπὸ στοᾶς θολωτῆς, ταπεινῆς καὶ βαρεῖας. Ἡ ἀγορὰ αὕτη διαιρεῖται εἰς τάξεις ἢ μέρη καθιερωμένα εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἐμπορευμάτων. Ἐδῶ μὲν πωλοῦνται τὰ ἐριοῦχα, ἐκεῖ δὲ τὰ σινουργῆ, παρέκει τὰ νεοφανῆ πράγματα, οἱ τάπητες, τὰ ὅπλα, ὁ χάρτης κτλ. ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ἐμπορεύματα εἰσὶ προϊόντα τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας, πωλοῦνται δὲ εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν τῶν κομιζομένων ἐκ τῆς δύσεως, διὸ καὶ δὲν ἐμποδίζεται ὁ ρῶσος ἔμπορος νὰ σοὶ ὀρκισθῇ ὅτι τὸ ἐμπόρευμα εἶναι ξένον καὶ νὰ σοὶ ζητήσῃ τριπλὴν ἢ τετραπλὴν ἀξίαν.

Ἐκαστος ἔμπορος εἶναι ὀρθὸς πρὸ τῆς θύρας τῆς ἀποθήκης του, ὑπῆρξεν τις ἴσταται ἀπέναντί του καὶ ἀμφοτέρω περικυλισμένοι εἰς μηλιτὰς καὶ φέροντες ὑποδήματα ἐκ διφθέρας, ἀποτείνουσι εἰς τοὺς διαβάτας τὰς ἐλκυστικωτέρας

προσκλησεις. Καταδέξου, κύριέ μου, ν' ἀγοράσῃς ἐριοῦχον ἀγγλικόν, μεταξωτὰ τοῦ Λουὼν, ταινίας τῶν Παρισίων, χειρόκτις τῆς Σουηδίας, βαμβακομέταξα τῶν Ἰνδιῶν κτλ.

Εἶπον ὅτι ὅλα τὰ ἐμπορεύματα εἶναι ἰθαγενῆ, διὸ οἱ ἔμποροι δὲν δύνανται νὰ ἐξαπατήσουν κανένα.

Ἡμέραν τινὰ διέτρεχον τὴν συνοικίαν τῶν Τάτάρων μετὰ τινος φίλου. Ἐδῶ εἶναι ἡ γραμμὴ τῶν οἰκιακῶν ἐνδυμάτων, τῶν ὁποίων τὸ μονοπῶλιον ἐφύλαξαν ἑαυτοῖς οἱ ἀρχαῖοι τοῦ Καζάν κάτοικοι. Ὁ φίλος μου βαρυνθεὶς τὰς ἐπιμόνους προσκλησεις γέροντός τινος Καλμούκου εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀποθήκην του, καὶ ἀμέσως ἐκτίθενται ἐμπροσθέν του σωροὶ θαλαμικῶν ἐσθητῶν. Μεταξὺ δὲ πασῶν ἐκλέγει μίαν ἡμιμέταξον, περτικὸν ἀπομίμημα τέλειον τῶν τῆς Μόσχας.

— Πόσον ἔχει ἡ ἐσθῆς αὕτη; εἶπεν εἰς τὸν Τάταρον.

Τότε δὴ ἀρχίζει αὐτὸς ἀληθῆ πανηγυρικὸν τοῦ ἐμπορεύματός του.

— Εἴσαι κύριέ μου, εἰδημονέστατος τῶν πραγμάτων, μὰ τὴν πίστιν μου. Ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς ἐσθῆτας ἐξέλεξες τὴν καλλιτέραν, τὴν πλουσιωτέραν, τὴν κομφοτέραν. Τρεῖς πρίγκιπες ἡγόρασαν τὰς ὁμοίας της, καὶ χθὲς ἀκόμη δύο στρατηγοὶ ἠθέλησαν νὰ ἀγοράσουν ταύτην.

— Πεθάνόν· ἀλλὰ σὲ ἐρωτῶ ποῖα ἡ τιμὴ της; ἐπανέλαβεν ὁ φίλος μου.

— Σοὶ ὀρκίζομαι ὡς τάταρος εἰς τὴν πίστιν μου, ὅτι εἶναι πρᾶγμα αἰώνιον. Τὸ ὕφασμά της εἶναι δυνατώτατον, καὶ ἐκτὸς τούτου ἀπαλὸν καί.

— Ποῖα ἡ τιμὴ της σὲ ἐρωτῶ.

— Θὰ μὲ πιστεύσῃς κύριέ μου ἂν σὲ εἰπῶ ὅτι ἡ Α. Ε. ὁ διοικητὴς τοῦ Βορονεϊ μοῦ παρήγγειλεν ἐξ ὁμοίας.

— Καὶ ἐγὼ θέλω νὰ μάθω τὴν τιμὴν.

— Ἀμέσως, κύριέ μου· χρεωστῶ ὁμῶς νὰ σοὺ κάμω τὴν παρατήρησιν ὅτι εἰς οὐδενὸς τῶν συναδέλφων μου εὐρίσκεις τοιαύτην ἐσθῆτα, καμωμένην ἀπὸ ὕφασμα τοῦ Ἐρζερούμ, κύριέ μου· λάβε τὸν κόπον νὰ τὴν παρατηρήσῃς· ἰδὲ τὸ πυκνὸν τοῦ στήμονος, τὸ κοκκωτὸν, τὴν ἀπαλότητα, καὶ εἰς ταῦτα τὴν λαμπρότητα, τὰ χρώματα, τὸ βελού-

ζωτὸν . . . καὶ οὐδὲ εἰς τὸν ἥλιον νὰ φθείρεται ! . .

— Ἀδιάφορον εἶτε εἰς τὸν ἥλιον δὲν φθείρεται, εἶτε εἰς τὸν ἀέρα, θὰ μὲ εἰπῇς τέλος πάντων τὴν τιμὴν;

— Μάλιστα, κύριε, μάλιστα· εἶναι χρέος μου ὅμως νὰ σὲ εἰπῶ ἀκόμη ὅτι εἰς ὑπασπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος . . .

— Ὁ φίλος μου ἀπελπισθεὶς ἐστράφη διὰ νὰ φύγῃ.

— Ἰδοῦ, κύριέ μου, ἂν τὸ ὕφασμα τοῦτο ᾗτο κατὰ μίμησιν τῶν τῆς Μόσχας . . .

— Ἀκόμη ; . . .

— Ἡμποροῦσα νὰ σοῦ ἀφήσω τὴν ἐσθῆτα ταύτην ἀντὶ 90 ρουβλίων· ἀλλ' εἶναι μέταξα τοῦ Ἐρζερούμ, ὅθεν δὲν θὰ ᾗτο πολὺ νὰ πληρώσετε 200 ρούβλια, καὶ ὅμως θέλω νὰ κάμω θυσίαν, ἃς ᾗναι πρὸς χάριν σου, κύριέ μου, 150.

— Καλὲ τρελὸς εἶσαι, εἶπεν ἀποτόμως ὁ φίλος μου, εἰπέ μᾶλλον ὅτι δὲν θέλεις νὰ πωλήσῃς. Καὶ ἐστράφη ἀποφασισμένος νὰ ἐξέλθῃ.

— Ἄς ᾗναι δὰ, μὴ καχιώνης, πανευγενέστατε 150 ρούβλια μοῦ τὴν ἐπλήρωσεν ὁ διοικητὴς τοῦ Ταμπόφ.

— Ἐνόμιζα ὅτι ᾗτον ὁ διοικητὴς τοῦ Βορονεϊ.

— Εἶπα τοῦ Βορονεϊ; Ναὶ μάλιστα, ἀλήθεια, ὁ διοικητὴς τοῦ Βορονεϊ ἔλαβε τὴν ὁμοίαν τῆς· λοιπὸν αὐτὸς ἐπλήρωσεν 150 ρούβλια, ἃς εἶναι διὰ τὴν εὐγενίαν σου 125.

— Ἄφες με λοιπὸν νὰ φύγω . . . καθόσον ὁ φίλος μου ἐδῶ χάνει τὴν ὑπομονὴν του.

— Λάβε τὴν λοιπὸν, εἶπεν ὁ ἔμπορος· λαμβάνων τὴν ἐσθῆτα, λάβε τὴν διὰ 100 ρούβλια, καὶ ἃς τελειώσωμεν.

— Σὲ παρακαλῶ νὰ μ' ἀφήσῃς νὰ φύγω· πρέπει καὶ πάλιν νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ ;

— Τί τιμὴν λοιπὸν δίδεις, ἐξοχώτατε, τί τιμὴν;

— Δὲν δίδω τιμὴν εἰς ἀπαίτησιν παράλογον.

— Εἶται αὐστηρὸς, κύριε. Ἄν σοῦ τὴν ἐδίδα ἀντὶ 75 ρουβλίων ;

— Κατάβα ἀκόμη.

— Νὰ καταβῶ ἀκόμη! εἶπεν ὁ τάταρος, ἔκπληξιν προσποιούμενος ὁ παμπόνηρος. Ἔστω, δὲς 50 ρούβλια, ἀλλ' οὔτε λεπτὸν ὀλιγότερον.

Παρετήρησα τὸν σύντροφόν μου· ἀλλ' αὐτὸς ᾗτον ἀπαθὴς.

— Θέλεις νὰ εἰπῇς 20 ρούβλια, εἶπεν εἰς τὸν ἔμπορον ὅστις ὠλόλυξε γοερὸν.

— 20 ρούβλια, εὐγενέστατέ μου κύριε, 20 ρούβλια! θέλεις νὰ ἀστείευθῇς βέβαια! 20 ρούβλια! ἀλλὰ οὔτε τὸ ἐσώρραμμα μόνον, μὰ τὸν Ἀλλάχ! δὲν πληρώνεις . . . Πῶς! 20 ρούβλια μία ἐσθῆς, τὴν ὁποίαν ὁ διοικητὴς τοῦ Νιϊν!

— Ἄ! τοῦ Νιϊνὶ ἔγεινε τώρα ;

— Τοῦ Νιϊνὶ ᾗ τοῦ Σιμβρία . . . Ἡ τιμὴ τὴν ὁποίαν μοῦ ἐδῶκας μὲ παραζάλισε, κύριε . . . Εἶπες λοιπὸν 30 ρούβλια, νάμετα 40, καὶ ἃς μὴ ὁμιλῶμεν πλέον.

— Εἶπα 20, μοῦ τὴν δίδεις ᾗ φεύγω.

Καὶ πραγματικῶς ἐξήλθομεν ἤδη τῆς ἀποθήκης. Ἀλλὰ μόλις ἐπροχωρήσαμεν βήματά τινα καὶ ἰδοῦ κατόπιν ἡμῶν τρέχει ὁ Τάταρος.

— Ἐξοχώτατε, εἶπεν οἰκτρῶς, λάβε τὴν . . . ἐξάπαντος πρέπει νὰ παραβλέπῃ τις, ἀλλ' ᾗ ἐδική μου θυσία εἶναι ὑπέρογκος. Ἄν κάμω ἀκόμη δύο ᾗ τρεῖς τοιαύτας καταστρέφομαι.

— Ἐπλήρωσα δις τὴν ἀξίαν τῆς, μοὶ εἶπεν εἰς τὸ οὖς ὁ φίλος μου.

Ἐνῶ, ἐν τούτοις, τὰ πολυτελῆ ὀχήματα ἴστανται πρὸς τὴν ἐτέραν πλευρὰν τῆς ἀπόψεως, εἰς τὴν θύραν τῶν ξένων ἐμπορικῶν καὶ ἐνώπιον τῶν ρωσσίδων πριγκιπισσῶν, ἀκολουθουμένων ὑπὸ τῶν πελωρίων ὑπηρετῶν των, ἀναπτυσσομένων τὰ πλουσιώτερα ὑφάσματα τῆς Γαλλίας ᾗ Ἀγγλίας, εὐτελῆ καὶ ταπεινὰ ἄλλα ἔλκυθρα σταθμεύουν πρὸ τῆς στοᾶς τοῦ Κοστινὸϊ δρόου, ὅπου αἱ γυναῖκες τῶν ὑποδεεστέρων, ὑπαλλήλων, αἱ θυγατέρες τῆς μέσης τάξεως, ἔρχονται καὶ ἀγοράζουν ἀντικείμενα καλλωπισμοῦ, προϊόντα τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων τῆς Μόσχας, καὶ ὡς τοιαῦτα τιμῆς καταλληλοτέρας εἰς τὴν μετριότητα τῆς καταστάσεώς των.

Ἐκεῖ ἐπίσης εἶναι τὸ κέντρον τῆς ἐργολαβίας τῶν νέων τῆς μεσαίας κλάσεως, οἵτινες ἔρχονται ὑπὸ τοὺς ταπεινοὺς ἐκείνους θόλους ἀνταλλάσσοντες ἐν βλέμμα, νεῦμά τι κρούφα τῆς μητρικῆς προσοχῆς, καὶ νὰ διαχαράξωσιν οὕτω τὸν πρόλογον μυθιστορίας, ᾗτις σπανίως στερεῖται τοῦ ἐπιλό-

γου τοῦ παρακολουθοῦντος ὅλα τὰ κλασικὰ μυθιστορήματα.

Τὸ μόνον δὲ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἀδυνατεῖ νὰ διέλθῃ ἐν σιωπῇ τοὺς θόλους τοῦ Κοστινόϊ δὲδρ, εἶναι ὁ πλάνης ὁψοπώλης τοῦ μέρους. Διότι, ἐπειδὴ οἱ ἔμποροι δὲν δύνανται νὰ παρασκευάσωσι τὰς τροφάς των ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς, ὅπου καὶ νὰ ὁμιλῶσι καὶ περὶ πυρὸς ἀπογορεύεται διὰ τὸν φόβον πυρκαϊᾶς, καὶ ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ ἀφίνουν τὰς ἐργασίας των διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ τρώγουν εἰς τὰς οἰκίας των, ἔχουν ἀνάγκην νὰ εὐρίσκωσι πρόχειρον μαγειρεῖον, πάντοτε ἑτοιμον καὶ τῆς ὀρέξεώς των, διὰ τὴν ἡμερησίαν τροφήν των, ἀνάγκην τὴν ὁποίαν ἀναπληροῖ δαφιλῶς ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος προμηθευτής.

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΟΛΟΓΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΛΛΟΙΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ.

(Ἰδὲ Τεῦχος KB'. σελ. 677).

Ἀμέσως παρατηροῦμεν βαθμολογίαν τινά, ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀνωτέρω διελάβομεν· ἥτοι ἐν μὲν ταῖς ἀνωτέραις βαθμίσις ἀπαντῶμεν κανονικότητα καὶ τελειότητα, ἐν δὲ ταῖς κατωτέραις μὴ κανονικότητα καὶ σύγχυσιν.

Παρά μὲν τοῖς μαστοφόροις παρατηροῦμεν ἐν πλακοῦντι, μεγίστην ταχύτητα ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν ἐμβρυολογικῶν φάσεων καὶ γένεσιν ἀτόμων, ἐφοδιασμένων δι' ὅλων τῶν ὀργάνων αὐτοῦ, ἀναπτυσσομένων ἀπλῶς μέχρι τῆς ἐφήβου ἡλικίας.

Παρά δὲ τοῖς μαρσιπιόφοροις μαστοφόροις ἄρχεται ἀναφαίνομένη ἡ ἀτέλεια καὶ ὁ πρόωρος τοκετὸς καθίσταται κανὼν.

Παρά δὲ τοῖς πτηναῖς δὲν φαίνεται πλέον ἡ ὑπαρξίς τοῦ πλακοῦντος καὶ τῆς ζωοτοκίας· ἐξαιρουμένου ὅμως τούτων, τὸ γεννώμενον ἐστὶ τέλειον, ὡς τὸ τῶν μαστοφόρων.

Παρά δὲ ταῖς κλάσσει τῶν ἐρπετῶν παρατηροῦμεν τὴν ὠοτοκίαν, καὶ ὅτι ἐστὶ κανὼν παρὰ τοῖς πολλοῖς τῶν ἄρθρωτων, τὰς μεταμορφώσεις. Οὕτω παρὰ τοῖς βατράχοις, τὸ νεογέννητόν ἐστιν ἐπὶ τινα χρόνον ἡμιέμβριον, ὑπὸ τὸ δέρμα τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μέρος τῆς λεκίθου, δυνάμει τῆς ὁποίας ἀναπτύσσεται, ἀναπτύσσεται ὁμῶς μεταμορφούμενον. Οἱ πάντες βεβαίως γινώσκου-

σι τὰς μεταμορφώσεις τοῦ γηρίνου, ὅστις κατ' ἀρχὰς μὲν ἐστὶν ἰχθύς, χορτοφάγον καὶ ἔχει ἀναπνοὴν βραγχιακὴν, ἀκολούθως δὲ μεταμορφοῦται εἰς βατράχιον, σαρκοφάγον καὶ ἔχει ἀναπνοὴν πνευμονικὴν· τοῦτο δὲ συμβαίνει καθ' ὃν χρόνον ἡ οὐρὰ αὐτοῦ ἐλαττοῦται καὶ τὰ τέσσαρα αὐτοῦ μέλη αὐξάνουσιν ὅπως οἱ βατράχιοι καὶ αἱ κνῆμαι παρὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ ἐμβρύῳ.

Τινὲς τῶν ἰχθύων διέρχονται ἐπίσης διὰ μεταμορφώσεων (ammocæte, larve de la lamproie) αἱ μεταμορφώσεις ὅμως αὗται διαδέχονται ἀλλήλας μᾶλλον τελείως παρὰ τοῖς ἀρθρωτοῖς τοῖς μυριοπόδοις καὶ τοῖς ἐντόμοις, παρὰ τοῖς πτερωτοῖς μάλιστα ἐντόμοις παρατηροῦνται διαρκῶς τὰ γνωστὰ στάδια τοῦ σκώληκος, τῆς χρυσάλιδος καὶ τὰ τῆς τελείας ἐφηβικῆς ἡλικίας, ἐφοδιασμένης διὰ τῶν παραγωγικῶν ὀργάνων.

Ὅσῳ κατερχόμεθα τὴν ὄντολογικὴν βαθμίδα, τόσῳ αἱ φάσεις τῆς ἀναπτύξεως ἀναφαίνονται ἐπὶ τέλους δὲ φθάνομεν εἰς τύπους διαμέσους, δυναμένους ν' ἀναπαράγῳνται ἄνευ τῆς συνδρομῆς τοῦ ἑτέρου τῶν φύλων, καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν πολλὰπλῶν γενέσεων, προσερχομένων ἐκ τινος ἐνιαίου ὠοῦ, ἣν ὁ δὲ-Κατρεφᾶζ ὀνομάζει γενεαγένεσιν. Τὰ παράδοξα ταῦτα φαινόμενα τῆς διαδοχικῆς γενέσεως, τὰ ὁποῖα εἰπὺν, ὅλως ἐξαιρετικὰ παρὰ τοῖς ἀνωτέροις ἀρθρωτοῖς καὶ τὰ ὁποῖα τιῶς παρετήρησαν ἄλλων παρὰ τινὲς εἶδει ἐντόμων (παρὰ τοῖς φθειρῶν τῶν δένδρων) καὶ παρὰ τινὲς εἶδει ὀστρακοειδῶν (παρὰ τῇ δ' ἄφνῃ), καθίστανται κοινότητα παρὰ τοῖς κατωτέροις ἀρθρωτοῖς, τοῖς μαλακκοειδεῖσι καὶ τοῖς ἄκτινωτοῖς. Ἐνταῦθα ἀναφέρομεν τὰ παράδοξα ταῦτα φαινόμενα, ἅτινα κάλλιστα περιέγραψεν ὁ Βὲν-Βενεδὲν « Περὶ τῆς τῶν εἰδῶν παραγωγῆς παρὰ ταῖς κατωτέραις τάξεσι τοῦ ζωικοῦ βασιλείου » ἰδίᾳ μάλιστα τὰ παρὰ τῷ διστόμῳ παρασίτῳ παραγόμενα, τοῦ ὁποῦ το ὠόν, ὅμοιον πρὸς τριχοφόρον ἐγχοματικὸν ζώον γεννᾷ ζωούχον κύστιν (σποροκύστιν) ἐξ ἧς ἐξέρχονται χιλιάδες ὀντιδίων· ταῦτα κατατρώγοντα τὸν δοχέα αὐτῶν μεταβάλλονται εἰς εἶδος γυρίνων (κερκούρων), οἵτινες ἐγκυστοῦνται ἐν τινὶ νέῳ δοχεῖ ἐν καταστάσει χρυσάλλιδων, αἵτινες μεταμορφοῦνται ἐπὶ τέλους εἰς διστόμα φύλα καὶ γεννῶσι χιλιάδας ὠόν, γενικῶς ἐν τῷ στομάχῳ τοῦ τινὸς δοχέως.

Ἐν συνόψει σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν ἀπ' εὐθείας ὁμοιότητα, ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν γονέων καὶ νεογεννήτων, σχετικῶς ἐπίσης ὡς πρὸς τὴν ταχύτητα τῶν μεταμορφώσεων καὶ τὰς στάσεις αὐτῶν παρατηροῦμεν τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν ἀνομοιότητα ἐμφανιζομένην τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐξε-

τάζομεν ὄντα κατωτέρων τάξεων· ἡ δὲ σύγχυσις αὕτη παρατηρεῖται λίαν ἀνώμαλος καὶ μεταξὺ τῶν ἀτόμων, τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ συμπλέγματος.

Τεθέντων τῶν γενικῶν τούτων μεγάλων δεδομένων, δυνάμεθα νὰ θέσωμεν τὸ τῶν εἰδῶν ζήτημα, νὰ κρίνωμεν καὶ νὰ σταθμίσωμεν τοὺς δεδομένους ὁρισμούς, νὰ ἴδωμεν πῶς ἐν τῇ πράξει οἱ περὶ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καταγινόμενοι ὀρίζουσι τὰ εἶδη, ἃν γεννῶνται νέα εἶδη, καὶ ἐπὶ τέλους συνενούντες ἅπαντα τὰ γεγονότα, ἅπαντα τὰ ἐπιχειρήματα ν' ἀποφασίσωμεν τίς διδασκαλία παρέχει τὴν μεγαλητέραν πιθανότητα ἢ εὐδιάκριτα τὸ ἀλλοιωτὸν, ἢ τὸ ἀναλλοιώτων τύπων.

Δ'.

Ὁ λέγων ζῶ ἢ ν, λέγει διηγετὴ κίνησιν, διαρκῆ ἐργασίαν συνθέσεως καὶ ἀποσυνθέσεως ἐν τῷ τῶν ὀργανικῶν ἰσθμῶν, καὶ ἐπομένως τροποποιήσιν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπαισθητὴν τῶν γενικῶν τύπων. Ὅθεν ἡ ταξινομία τῶν ὀργανικῶν ὄντων δύσκολός ἐστι καὶ πάντοτε ἀτελής.

Τὰ μεγάλα συμπλέγματα, αἱ ἀρχικαὶ διαιρέσεις, δύνανται νὰ περιγραφῶσιν ὁπωστὺν εὐκόλως, διότι τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν στηρίζονται ἐπὶ οὐσιωδῶν ὀργανικῶν διακρίσεων, παραδείγματος χάριν ἐπὶ τῆς παρουσίας, ἢ τῆς ἀπουσίας νευρικοῦ τινος συστήματος, ἢ τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Αἱ διακρίσεις αὗται εἰσὶν οὐσιώδεις καθότι ἐξ αὐτῶν ἐκφύονται ἅπαντες οἱ ἰδιαίτεροι χαρακτῆρες, ὅπως ἐκ τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου ἐκφύονται οἱ διάφοροι κλάδοι καὶ κλαδίσχοι αὐτοῦ. Ἐν τούτοις καὶ κατ' αὐτάς τὰς ἀρχικὰς διαιρέσεις ἐπικρατεῖ ἀνθερесьτις, διότι τὰ συμπλέγματα ταῦτα καθ' ἑαυτὰ λαμβανόμενα συνεράπτονται, οὕτως εἰπεῖν, καὶ συνομοιάζουσιν ἀλλήλοις.

Ὅταν δὲ ἀρχώμεθα νὰ ὑποδιαιρῶμεν τὰ ἀρχικὰ συμπλέγματα, νὰ κατερχώμεθα δηλαδὴ εἰς τὰς κλάσεις, εἰς τὰς τάξεις, εἰς τὰς οἰκογενείας, εἰς τὰ γένη αἱ διαιρέσεις ἀποβαίνουσιν ἥττον βέβαιοι, αἱ παραχρώσεις, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πολλαπλασιάζονται καθότι τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δευτερεύοντα καταντῶσιν.

Ἐπίσης παρατηροῦμεν τὸν ὁρισμὸν τοῦ εἶδους διατυπούμενον κατὰ πρῶτον μετ' ἀκριβείας ὑπὸ τοῦ Τουρνεφόρτ, μεταβαλλόμενον διηγετικῶς μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν καὶ, πρᾶγμα λίαν φυσικόν, ἀποβαίνοντα ἀπὸ τοῦ Λινναίου μέχρι τοῦ Ζεοφροά Σαίντ-Ιλαίρ καὶ Βόγκ ἐπὶ μᾶλλον ἀσαφέ-

στερον καθόσον ἡ Ἐπιστήμη πλουτεῖ καὶ προοδεύει.

Διὰ τὸν Λινναῖον οὐδὲν δυσχερές· ὁ ὀργανικὸς κόσμος ὑποδιαιρεῖται ἱεραρχικῶς ὡς βασιλεῖον εὐδιοικούμενον οὕτως· ἡ ταξινομία εἰς κλάσιν (classis), τάξιν (ordo), γένος (genus), εἶδος (species), ποικιλία, ἢ ἄτομα (varietas) ἀντιστοιχεῖ πρὸς βασιλεῖον (regnum), ἐπαρχίαν (provincia) πόλιν (territorium), χώραν (parascia), χωρίον (pagus). Οἱ ζῶντες τύποι εἰσὶν οἱ ἅμεστοι ἀπόγονοι τῶν κατοίκων τῆς Ἐξέμ καὶ τῶν ἐπιβατῶν τῆς Κιβωτοῦ· οὐδόλως γυξομοιώθησαν καὶ ὁμοιάζουσι τοῖς προγόνοις αὐτῶν, ὅπως τ' ἀντίτυπα καλῆς χαλκογραφίας ὁμοιάζουσιν ἀλλήλοις.

Ἡ αὕτη βεβαιότης ἐπικρατεῖ καὶ παρὰ τῷ Λαυρεντίῳ Ἰουσσιεῖ, παρὰδεχομένῳ, ὅτι ἕκαστον ζῶν ἄτομον ἀναπαρίστισιν ὅλοσχερῶς τὸ τε παρελθόν, ἐνεστώδες καὶ μέλλον αὐτοῦ εἶδος.

Ὁ Μπουφὼν κατ' ἀρχὰς ὀπκδὸς ὦν τοῦ συστήματος τοῦ ἀναλλοιώτου, ἐπὶ τέλους συνεσπειρώθη περὶ τὸ σύστημα τοῦ ἀλλοιωτοῦ περιορίζομένου ἑμῶς κατὰ τὰ ἐπουσιώδη γνωρίσματα. Ὁ Λαμάρκ καὶ ὁ Ζεοφροά Σαίντ-Ιλαίρ ὑπερασπιζόμενοι τὸ πρῶτον τὸ σύστημα τοῦ ἀναλλοιώτου τῶν τύπων, διακηρύττουσιν ἀκολούθως τὸ ἀλλοιωτὸν αὐτῶν ἀπεριορίστως· ἐνῷ ὁ Κυβιὲ μετέβαλε τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀντιστρόφως· γνωρίζομεν ὅμως, ὅτι κατὰ τὰ συστηματικὰ ταῦτα ζητήματα, τὰ πολλῶν πραγμάτων ἀπτόμενα, ὁ μέγας οὗτος φυτεοῖστωρ παρεδέχετο ἐνίοτε ἀλλοιώσεις ὑπερεπισημονικάς.

Ὁ Ζεοφροά Σαίντ-Ιλαίρ δὲν παραδέχεται πλέον τὴν μόνιμον καὶ κανονικὴν τῶν τύπων τῶν εἰδῶν διαδοχὴν, παρὰ ὑπὸ ὅρους. «Τὸ εἶδος, λέγει, ἐστὶ συλλογὴ, ἢ σειρὰ ἀτόμων χαρακτηριζομένων διὰ τινος ὁλότητος διακεκριμένων χαρακτήρων, τῶν ὁποίων ἡ διαδοχὴ ἐστὶ κανονικὴ καὶ ἀόριστος ἐν τῇ ἐνεστώσει τῶν πραγμάτων κατὰ στάσει.»

Ὁ δὲ Φλοράνς παραδέχεται, ὅτι ἡ ὁμοιότης, ἢ ἡ ἀνομοιότης εἰσὶ πλέον γνωρίσματα ἐπουσιώδη, ὁ δὲ μόνος οὐσιώδης τῶν εἰδῶν χαρακτήρ ἐστὶν ἡ συνεχὴς γονιμότης. «Τὸ εἶδος ἐστὶν ἡ διαδοχὴ ἀτόμων ἀναπαραγομένων, διαιωνιζομένων καὶ ἐχόντων ὡς οὐσιώδη χαρακτήρα τὴν γονιμότητα, ἣτις διαιωνίζεται κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ γένος, ὅπερ ἐστὶ γονιμότης περιωρισμένη.»

Οἱ δύο οὗτοι τελευταῖοι ὁρισμοὶ δὲν ἀποκλείουσι ποσῶς τὸ σύστημα τοῦ ἀλλοιωτοῦ τῶν τύπων.

Ὁ Βόγκ ἠθέλησε νὰ περιλάβῃ ἐν τῷ ὁρισμῷ αὐτοῦ τὰς διαδοχικὰς γενέσεις « Τὸ εἶδος, κατ' αὐτόν, ἐστὶ, ἡ συνένωσις ἀπάντων τῶν ἀτόμων, τῶν καταγομένων ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων καὶ γινομένων ἐκ νέου δι' ἑαυτῶν, ἢ διὰ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν ὁμοίων τοῖς πρώτοις αὐτῶν προγόνοις; Ὁ ὁρισμὸς δύναιται κατὰ τὴν γνώμην ἐκάστου ἢ νὰ ἐφαρμοσθῇ μόνον ἐν τῇ φυσικῇ οἰκογενείᾳ, ἢ νὰ λύσῃ ἀποτόμως τὸ πρόβλημα τῆς καταγωγῆς.

Τὸ πολλαπλασιάζειν ἀόριστως τοὺς ὁρισμοὺς τῶν εἰδῶν εὐκολώτατόν ἐστι, διότι ἕκαστος φυσεοῖστωρ εὐρίσκων ἀτελεῖς, ἢ ἀνακριθεῖς τοὺς ὁρισμοὺς τῶν προγενετέρων αὐτοῦ, προσπαθεῖ νὰ δώσῃ καὶ τὸν ἑαυτοῦ ὁρισμόν, ὅπερ οὐκ ὀλίγον συνέτεινεν εἰς τὸ ἐπισκοπεῖται πρόβλημα φυσικῶς ὀλίγον φωτεινόν.

Τὰ ὀλίγα παραδείγματα, ἅτινα ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, ἱκανῶς δεικνύουσι τοὺς αὐτονομάστους εἰδικούς χαρακτηῖρας, οἵτινές εἰσιν ἡ γονιμότης, ἡ ἀόριστος ἀναπαραγωγή καὶ ἡ μόνιμος ὁμοιότης τῶν παρηγμένων τύπων.

Ἐκαστος τῶν φυσεοῖστώρων προσεπάθητε ν' ἀπονεύμῃ τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὸν ἕτερον τῶν δύο τούτων χαρακτηῖρων· ἀλλ' ἑκάτερός ἐστιν ἀνεξάρτητος ἂν δώσωμεν τῷ ὁρισμῷ ἀκρίθειάν τινα. Ἐν τῇ πράξει ὁ χαρακτηῖρ τῆς ὁμοιότητος τῶν τύπων φυσικῶς ὑπερίσχυσεν ὡς πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἐχορησίμειυσεν εἰς τὸν προσδιορισμὸν ὑπὲρ τὰς 260,000, ἢ 280,000 εἰδῶν εὐρίσκομένων ἐπὶ τῆς γῆς. Πῶς ὁμως νὰ ταξινομήσωμεν ὄντα οὐδόλως ἀλλήλοις ὁμοιάζοντα; πῶς νὰ σπουδάσωμεν ἀρκούντως τὴν γονιμοποίησιν, τὴν παραγωγὴν ἐκάστου τῶν ἐνεστώτων τύπων, ἢ πῶς νὰ δοκιμάσωμεν τὴν νοθογένειαν αὐτῶν; Διὰ δὲ τοὺς ἐκλεισσιότας τύπους, τοὺς παλαιοντολογικοὺς δηλονότι, δὲν ὑπάρχουσι δι' αὐτοὺς προφανῶς ἕτεροι χαρακτηῖρες, παρὰ οἱ τοῦ σχήματος.

Ἦρχισαν λοιπὸν νὰ προσδιορίζωσι τὰ εἶδη ὁπωσοῦν καλῶς κατὰ τὰς ἐξαχθεῖσας λεπτομερείας ἐκ τοῦ σχήματος, ἐκ τοῦ χρώματος, ἢ ἐκ τοῦ ἀναστήματος. Οὕτω δὲ ἀπαριθμήσαντες κατὰ μέσον ὅρον τὸν ζῶντα πληθυσμὸν τῆς γῆς ὑπέταξαν τύπους τινὰς μόνον ὑπὸ τὴν ἐπίρροιν τῶν διαφορῶν τόπων, ἢ ὑπὸ τὴν ὥς ἐκ τῆς ἑτεροσυζεύξεως νοθογένειαν. Ἐπὶ δὲ τῆς βάσει ταύτης, τῆς τοσοῦτω στενῆς, στηριζόμενοι ὠκοδόμησαν καὶ ἀνήγειραν ἐπιστημονικὰ δόγματα συστηματικῶς διατυπωθέντα καὶ γενόμενα ἄρθρα πίστεως. Ὅποῖαι ὁμως διαφοραὶ ἐν τῷ τύπῳ παρὰ τῷ αὐτῷ ἀτόμῳ κατὰ τὰς διαφορὰς τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἡλικίας! ὅποῖαι διαφοραὶ κατὰ τὰ φύλα,

ἐνθα ταῦτα χωρίζονται!! Οὕτω τὸ ὄστρακον τοῦ *Linoeus ovalis* διέρχεται διαδοχικῶς διὰ πέντε ἐπικέρων τύπων, ὧν οἱ τέσσαρες πρώτοι παρατηροῦνται ὡς εἰδικοὶ τύποι παρ' ἄλλοις μαλακίοις (Ντυμορτιέ). Δώδεκα ἐπικέρων τύποι τοῦ γένους *στροφάδος* (ἐντόμου) παρήγαγον δώδεκα εἶδη καὶ ἑξ γένη (Ἐχρεν βέργκ).

Κατὰ ποίαν στιγμὴν τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὁργανικόν τι ὄν δύναται νὰ ὑπαχθῇ ὠριτμένῳ τύπῳ; Παρὰ τοῖς μαστοπόροις καὶ παρ' ἅπασιν τοῖς ἀνωτέροις ἐν τῇ ταξινομικῇ σειρᾷ δυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν ὡς ὠρισμένους τύπους τὸ μέτον τῆς ζωῆς αὐτῶν, τὴν ἐφηδικὴν ἡλικίαν· παρὰ τοῖς ζώοις ὁμως, τοῖς εἰς μεταμορφώσεις ὑποκειμένοις ἡ δυσκολία ἀποβαίνει μεγίστη. Τινὲς ἐντομικὰ σκώληκες ἀναφαίνονται, τινὲς δ' ὠρισμένοι τύποι εἰσὶν ἀτελέστεροι τῶν σκωληκεοειδῶν λεγομένων τύπων. Οὕτως ὁ σκώληξ τῆς βαλάου τῆς θαλασσίας, ἐστὶν ἐλεύθερος, κινητός, ὁμοιάζων τῷ σκώληκι ὄστρακοειδῶν τινῶν (τοῦ κύκλοπος, τῆς κύπριος)· ἀκολουθῶ ὁμως προσκρομίζεται ἐπὶ βράχου, περικαλύπτεται ὑπὸ τιτανώδους περικαλύμματος, ἀπόλλυσι τὰ κινητικὰ καὶ τὰ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ ὄργανα· καὶ ἐν τούτοις τότε ἀποκτᾷ τὰ παραγωγικά (Κατρεφάξ, Μεταμορφώσεις). Τί δὲ νὰ εἰπώμεν περὶ τῶν κηροποιῶν μελισσῶν, ἢ περὶ τῶν ἰργατικῶν μυρμηκῶν;

Αἱ φυλικάι αὗται διαφοραὶ εἰσιν ἐνίοτε καταπληκτικαὶ καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. Παρὰ τοῖς ἐντόμοις αἱ φυλικάι διαφοραὶ ὡς πρὸς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐταξινομήσαν πολλάκις εἰς διάφορα εἶδη καὶ μάλιστα εἰς διάφορα γένη τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ αὐτῶν. Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν ὡς παράδειγμα τὴν πυγολαμπίδα, οὗσαν πτερωτὸν κολεόπτερον, τὸ δὲ θῆλυ ἄπτερον, σκληρόμορφον· τὸν κοχλιοκτόνον, ὑπερεκατοντάκις ὄντα χονδρότερον τοῦ ἄρρενος· τὸν ὀρίλον διαφέροντα τοῦ θήλεος τοσοῦτο κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὰ ἦθη, ὥστε δύναται τις ὑπολαβεῖν, ὅτι ἀποτελεῖ δύο γένη. Ἐν τῷ συμπλέγματι τῶν Λερναίων, τὰ ἄρρενα οὐδόλως ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ θήλεα, ὄντα ὑπερεκατοντάκις χονδρότερα τῶν ἀρρένων. (Ζερφφρ. Σαίντ-Ιλαίρ. Ἰε νικὴ Φυσικὴ ἱστορίᾳ).

Ἐν τινὶ ἐξόχῳ περιγραφῇ, κατακεχωρημένῃ ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Λεξικῷ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας ὁ Ζερφφρ ἐπιθεωρῶν γενικῶς τὰ διάφορα συμπλέγματα τοῦ ζωικοῦ καὶ φυτικοῦ βασιλείου, παρατηρεῖ, μετὰ τινος ὀρθοφροσύνης, κατὰ πόσον ἐπουσιώδεις εἰσὶν οἱ πλεῖστοι τῶν εἰδικῶν χαρακτηῖρων, πρὸ πάντων παρὰ

ΡΟΥΒΕΝΣ

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

(Συνέχ. καὶ τέλος ἴδε τεύχος ΚΓ'. σελ. 717).

τοῖς φυσικοτάτοις πολυαριθμοῖς γένεσιν. Οὗτοί εἰσι πάντοτε ἡ διαφοραὶ ἀναστήματος, ἡ χρώματος, ἡ ἥκιστα λεπτομερεῖς διαφοραὶ ἥττον σπουδαῖαι τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς ἡλικίας, τοῦ φύλου, ἡ τῶν μεταβολῶν, τῶν ἀποδοτέων τῇ ἐπιρροίᾳ τῶν τόπων, ἡ αἰτίαις ἀπροσδιορίστοις εἰσέτι.

Πολλὰ εἶδη γαλῶν, σκιούρων, μυῶν κτλ. διακρίνονται μόνον ἐκ τοῦ ἀναστήματος, τῶν κηλίδων, τῶν ταινιῶν, τοῦ ὕφους τῶν κνημῶν ἡ τοῦ μήκους τῆς οὐράς «Ἐστὶ, λέγει, εὐμενῆς ἡ τύχη, ὅταν εὐρίσκωμεν διὰ τὴν ἀναστήσεως τὰ εἶδη διαφορὰς ρωθίωνων, ἡ παραδόξους τύπους ὧτων ὅπως παρὰ τοῖς χειροπτέροις ἡ διαφορὰς ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀδόντων ὅπως παρὰ τοῖς τανρέκ, ἡ διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ ἀνάστημα, ὅπως παρὰ τοῖς δακτυλοβάμοσι καὶ τοῖς τρωκτικοῖς σαρκωφάγοις, ἡ ταινίας κατὰ διαφόρους μεταβλητοὺς ἀριθμούς, ὅπως παρὰ τοῖς τατοῦ, ἡ κέρατα ἰδιοτρόπως περιστρεφόμενα, ὅπως παρὰ τοῖς ἀντιλόπαις, ταῖς αἰξὶ κτλ. Ἐκ τῶν πτηνῶν εὐρίσκωμεν ὀλίγα, ἅτινα παρουσιάζουσι διαφορὰς, βασιζομένας καὶ ἐπὶ ἄλλων χαρακτήρων πλὴν τοῦ χρωματικοῦ χαρακτήρος, τοῦ ἰδιαίτερου τύπου τῆς οὐράς καὶ ἐλαφρῶν τινων τροποποιήσεων τοῦ σώματος ἡ τοῦ μήκους τῶν ταρσῶν». Ἐξετάζων δ' ἐπιτροχάδην ἀπασαν τὴν σειρὰν, ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ λεγόμενοι εἰδικοί χαρακτήρες, εἰσὶ τοσοῦτον ἥττον σπουδαῖοι καὶ τοσοῦτο μᾶλλον μεταβλητοὶ καθόσον πλησιάζομεν πρὸς τὰ κατώτερα ὅρια τοῦ βασιλείου, ὅτι οἱ εἰδικοί χαρακτήρες τῶν ἐντόμων παρ. χάρ. εἰσὶ τὸ σχῆμα, τὸ ἀνάστημα, τὸ χρῶμα, αἱ διαφοραὶ, ἃς παρουσιάζουσιν αἱ ἀρθρώσεις τῶν κεραιῶν, αἱ ραβδώσεις, τὰ στίγματα τῶν ἐλύτρων, τὰ κύτταρα τῶν ὑμενοπτέρων καὶ τῶν διπτέρων, ἡ τῶν πτερῶν κόψις τῶν λεπιδοπτέρων, αἱ διαφοραὶ τῆς οἰκήσεως κτλ.

Ἡ ἐργασία ὁμῶς τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν χαρακτήρων ἀποβαίνει ἐπὶ μᾶλλον δυσκολωτέρα παρὰ τῇ φυτικῇ βασιλεῖ, ἐνθα οἱ εἰδικοί χαρακτήρες λαμβάνονται ἐκ τῆς ἰνώδους, ἡ χορτώδους τοῦ καυλοῦ φύσεως, ἐκ τῆς λειότητος, ἡ τῆς τριχώσεως, ἐκ τοῦ σχήματος, ἐκ τῆς φυλλοθεσίας, ἐκ τῆς παρουσίας ἡ ἀπουσίας τοῦ μίσχου, ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἀνθήσεως, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ σχήματος τῶν σεπάλων, τῶν πετάλων καὶ τῶν στήμονων, ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ στίγματος καὶ τοῦ τῆς ὠοθήκης, ἐκ τῶν διαιρέσεων αὐτῆς ἐκ τῆς διαφορὰς τῶν σπόρων κτλ. Πρὸς δὲ ἡ ἐπιρροία τοῦ τόπου καὶ ἡ ἐξημέρωσις προξενοῦσι παρὰ τοῖς ὀργανικοῖς οὐσι μεταβολὰς οὐχὶ μὴ σπουδαίας, περὶ ὧν ἐν ὀλίγοις θέλωμεν διαλάβει ἐν τοῖς ἐπομένοις.

(ἀκολουθεῖ)

Καὶ εἰσῆλθε τότε ὁ ἐφημέριος τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ὅστις ἅμα ἰδὼν τὸν Ρούβενσ θνήσκοντα δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ ἐν δάκρυόν του, ἀνασέρων δ' ἑαυτὸν μετ' ὀλίγον, ἐπλησίασεν εἰς τὴν κλίνην τοῦ πάσχοντος πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν του. Ἀμα πληρώσας τὸν φόρον του εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῆς φύσεως, ὁ ἱερεὺς ἐγένετο πάλιν λειτουργὸς τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ, ἐξωμολόγησε τὸν θνήσκοντα καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν ἐγκαρδίως, ὅτι ἠύλόγει ψυχὴν ἀγνοτάτην, ψυχὴν εὐγενῆ καὶ χριστιανικωτάτην. Ἐξελθὼν δὲ μετὰ τὴν ἐξωμολόγησιν, ἦλθε πάλιν ὅπως προσφέρῃ εἰς τὸν θνήσκοντα τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, καὶ τότε ὁ θνήσκων καλέσας κύκλῳ τῆς κλίνης τὴν οἰκογένειαν πᾶσαν: — Τέκνα μου, εἶπεν, ὀλίγας στιγμὰς ἔτι καὶ παρουσιάζομαι ἐνώπιον Θεοῦ, τοῦ δημιουργοῦ καὶ κριτοῦ μου, ἵνα δὲ τύχω τῆς εὐσπλαγχνίας του, ἔχω ἀνάγκην τοῦ ἀπείρου ἐλέους του καὶ τῶν εὐχῶν σας. Μὴ παύετε λοιπὸν εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου.

Ὁ κλαυθμὸς τῶν τέκνων του τὸν διέκοψε καὶ νεύσας ἵνα παύσωσι θρηνοῦντες,

— Δὲν ἔχω ἀνάγκην, ὑπέλαβε, νὰ συστήσω εἰς ὑμᾶς τὴν ὀφειλομένην πρὸς τὴν μητέρα ὑποταγὴν καὶ σέβας, διότι τοῦτο, ἐπιβάλλει ὁ Θεὸς ὡς τὸ ἱερώτερον, ὡς τὸ οὐσιωδέστερον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ τοῦτο μάλιστα συμβουλεύω εἰς ὑμᾶς καὶ ἀπαιτῶ, τὴν σύμπνοιαν! Ἀγαπᾶτε καὶ βοηθῆτε ἀλλήλους! Ἔσεσθε δὲ καὶ χριστιανοὶ, σκεπτόμενοι ὅτι οὐδὲν ἀγαθὸν ἄνευ πίστεως, ἀνάπαυσις οὐδεμία. Ἐλθετε ἤδη νὰ σᾶς εὐλογήσω, ἔλθετε νὰ δεχθῆτε τὸν τελευταῖόν μου ἀσπασμόν.

Καὶ τὰ τέκνα, ὧν ἡ καρδία συνετρίβετο, ὧν ὁ νοῦς ἐκλονεῖτο διὰ τὴν ἀπόγνωσιν, ἐκυψαν τὴν τράχηλον εὐλαβῶς ὑπὸ τὰς εὐλογούσας τοῦ πατρὸς χεῖρας, καὶ ἠσπάσθησαν εἰτα αὐτάς, ψυχρανθείσας ἤδη ὑπὸ τοῦ θανάτου. Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ἔφθασεν ὁ ἐφημέριος φέρων τὰ ἄχραντα μυστήρια τῆς θρησκείας.

Οἱ δὲ γεῖτονες καὶ οἱ φίλοι ἀκούσαντες τὴν ἀξιοθρήνητον σύμπτωσιν ἣτις ἔπεμπε τὸν Ἰωάννην Ρούβενσ εἰς τὸν τάφον, παρестάθησαν σπεύδοντες εἰς τὴν νεκρώσιμον τελετὴν, κηρίον δὲ φέροντες ἀνημμένον ἐγονυπέτησαν περὶ τῆς κλί-

νης καὶ εἰς τὸ προαύλιον καὶ εἰς τὸν δρόμον. Δεῖγμα εὐγενὲς καὶ συγκινητικὸν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπολήψεως τῶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ὁ δημιουργὸς ἐκάλει εἰς τὴν παρουσίαν του!

Ὁ Ρούβενς τότε ἐπανελάμβανε ψελλίζων τὴν δέησιν τοῦ Ιερέως, ἀπαγγελομένην συγχρόνως καὶ ὑπὸ τῶν περιεστώτων, ἀλλ' ἡ φωνὴ του ἀδυνατοῦσα κατ' ὀλίγον ἔπαυσεν ἤδη ὀλοτελῶς, ἡ δὲ Μαρία ριφθεῖσα ἐπὶ τοῦ θανόντος ἐξέχυσε φωνὴν σπαρακτικωτάτην.

— Τέκνα μου, ἀγαπητὰ τέκνα μου! ἔλθετε!

Καὶ ἑδράμον ταῦτα πρὸς τὴν μητέρα τῶν ἀπηλπισμένα!

— Δὲν ἔχετε πλέον πατέρα, τοῖς εἶπεν ὠρφανεύητε, τέκνα μου!

Ἀληθῶς δὲ τότε ὁ Ρούβενς παρέδωκε τὸ πνεῦμα ἐν Κυρίῳ!

Δὲν περιγράφω τὰς εὐσεβεῖς, τὰς νεκρωσίμους τελεταὶς αἵτινες διεδέχθησαν τὴν ἀξιολόγητον ταύτην ὥραν, λέγω δὲ μόνον ὅτι ἡ Μαρία Ρούβενς ἠθέλησεν ἰδίαις χερσὶ νὰ σαδανώσῃ τὸ λείψανον τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐτέλεσε τὸ φοβερὸν τοῦτο



ΜΙΔΑΤ ΠΑΣΣΑΣ Νομάρχης Ἀἰδυνίου.

καθῆκον διὰ γενναιότητος, δι' ἧς μόνου τοῦ Ὑψίστου τὸ ἔλεος ἠδύνατο νὰ τὴν θωρακίσῃ. Δὲν ἐπέτρεψε δὲ εἰς χεῖρας ξένας νὰ φέρωσιν ἐν τῇ νεκρικῇ κλίνῃ τὸ λείψανον τοῦ συζύγου, ἀλλὰ τῇ συνδρομῇ ἀρχαίου τινος θεράποντος ἀπέθηκεν αὐτὸ μετ' ἐπιμελείας, ἀνῆψε τὴν νεκρικὴν λαμπάδα καὶ ἀπῆλθε ζητοῦσα τὰ τέκνα της. Ἐρρίφθησαν ταῦτα εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ τότε μόνον ἠδυνήθη νὰ κλαύσῃ, ἐκχέουσα οὕτω τὸ σπαρακτικὸν ἄλγος ὅπερ ἐπέβληε τὴν καρδίαν της. Καὶ μετὰ τὰς στιγμὰς ταύτας τὰς Ιερὰς τῆς θρηνολογίας καὶ τῶν στεναγμῶν, ἀρέθη εἰς τὸ κράτος τῆς λύπης καταβληθεῖσα καὶ ἡσθάνετο ὅτι ἀπέβαλε τὸ θάρρος. Διαρκούσης δὲ τῆς καταστά-

σεως ταύτης ἤκουσεν αἰφνιδίως τὴν νεκρώτιμον φωνὴν τῶν κωδωνοστασίων, ἧτις ἐβόων εἰς αὐτὴν ὡς μῆνυμά τι οὐράνιον. Ἠγέρθη τότε αἰγυνόμενη διὰ τὴν ἀδυναμίαν της, κτύπη βραχέως ἀλλ' ἐν κατανύξει καὶ ἀνέλαβε πάλιν τὴν ἀτάραχον δραστηριότητά της καὶ τὴν χριστιανικὴν καρτερίαν της. Ἠνάγκασε τότε τὰ τέκνα νὰ δειπνήσωσι, νὰ κοιμηθῶσι μὴ ἐπιτρέποντα τὴν ἀγρυπνίαν ἢ μόνον εἰς γέροντα δοῦλον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ὑπερετήσαντα τὸν σύζυγόν της. Μόνον δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τινος Ιερέως συναγρυπνοῦσα, ἐν τῇ κοιτῶνι τοῦ νεκροῦ, ἔχε ὄραμα καὶ προσευχάς, καθὼς εἶπεν ὁ Βοστανέτος. Ὅτε ἡ ἡμέρα ἤρχισε νὰ ὑπόγελα εὐτρέπισθημι-

κρόν καὶ ἐνδυθεῖσα πενθίμως ἔσπευσε νὰ ἐξυπνί-
ση, καθ' ἓνα, ἀσπαζομένη τὰ τέκνα τῆς καὶ ἐ-
ποίησε μετ' αὐτῶν τὴν ἐωθινήν δέησιν, πρώτη
αὐτὴ ἀπαγγέλλουσα αὐτήν, ἃν καὶ συνήθως ἐ-
πέτρεπαν εἰς ἐν τῶν τέκνων τὸ ἱερὸν τοῦτο καθή-
κον, ἡ δὲ φωνὴ τῆς ἤκούετο καθαρὰ καὶ ἀτάρα-
χος. Ἐγερθεῖσα εἶτα ἀπὸ τὴν θέσιν ἐνθα ἐγονά-
τιζε πρὸ τῆς Παναγίας τοῦ Τάσσου ἐν τῷ εἰκονο-
στασίῳ, παρέδωκε τὰ δύο κοράτια τῆς εἰς ἡλι-
κιωμένην τινὰ ὑπηρέτιδα θέλουσα νὰ τὰ περιορί-
σῃ εἰς ἓνα θάλαμον ἵνα μὴ βλέπωσι τὰ μετ' ὁ-

λίγόν τελεσθῆσόμενα ἐπικηδεῖν χρέη. — Ἀλλ' ὑμεῖς εἰσθε ἄνδρες, εἶπεν εἰς τοὺς ἀλ-
ρενας καὶ πρέπει ἀπὸ τοῦδε νὰ οἰκείωθῃτε τὸ ἄλ-
γος καὶ τὰς συμφορὰς τὰς ἀνθρωπίνους. Ἡτοι-
μασα τὴν νύκτα ταύτην ἐνδύματα πένθους, θέλε-
τε τὰ ἐνδυθῆ· ἀπέλθετε ἔδῃ εἰς τὸ λείψανον τοῦ
πατρός σας προσευχόμενοι μέχρι οὗ τὸ ζητήσω-
σιν οἱ ἱερεῖς. Ἐγὼ δὲ ἀπέρχομαι ὅπου μένουσιν
αἱ ἀδελφαί σας, περιμένοντα νὰ ἐπιστρέψῃτε
ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

Καὶ ἀσπασθεῖσα αὐτὰ τὰ ὠδήγησε μέχρι τοῦ



ΓΑΖΗ ΑΧΜΕΤ ΜΟΥΧΤΑΡ ΠΑΣΣΑΣ.

νεκοικοῦ κοιτῶνος καὶ τείνουσα ὑπὸ τῆς ἡμισηνω-
γμένης θύρας βλέμμα σπαραξικάρδιον, ἀπεμα-
κρύνθη.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς κηδείας, ὅτε οἱ ἀνκρίθμητοι
φίλοι τοῦ ἀποθανόντος ἐπέστρεφον ἀπὸ τοῦ κοι-
μητηρίου καὶ ἠλχθήσαν κατ' ἔθος πατρῶν ὑπὲρ
τῆς ἀναπαύσεως τοῦ μακαρίτου, οἱ πέντε αὐτοῦ
υἱοὶ ἀπῆλθον εἰς τὸν προθάλαμον τῆς μητρὸς καὶ
τὴν εὖρον ἀναγινώσκουσαν ἱερὸν τι βιβλίον, ἐνῶ
αἱ κόραι εἰργάζοντο ἐτοιμάζουσαι τὰ ἐνδύματα
τοῦ πένθους. Καὶ ἰδοὺ δάκρυα πάλιν καὶ στεναγ-

μοὶ ὧν μετέσχε καὶ ὁ γέρον ἐφημέριος ὅστις
ἐπανεφέρει τοὺς παῖδας εἰς τὴν ταλαίπωρον ἐκεί-
νην μητέρα. Ἡ γηραιὰ ὑπηρέτις ἦλθεν ἐν τούτῳ
ἀγγέλλουσα τὸν δεῖπνον· οὐδὲν ἄλλο ἡδυνήθη νὰ
εἴπῃ καὶ συνέκλαιε. Ἀλλ' ἡ κυρία Ρούδενσ δα-
μάσσα τὸ ἄλγος αὐτῆς ἐχαιρέτησε τὸν ἱερέα καὶ
ἀπῆλθε μετὰ τῶν τέκνων εἰς τὴν τράπεζαν.

Συνεθίζεται εἰς τὴν Φλανδρίαν — ἔθιμον λί-
αν σκληρόν, — ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ
ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀποθανόντος φιλεῖ εἰς δεῖπνον
τοὺς οἰκειστόρους φίλους καὶ τὸν ἱεροεργάσαντα

ιερέα. Είκοσι λαιπὸν ἦσαν οἱ λυπηροὶ δαιτυμόνες εἰς τὸ ἐστιατόριον καὶ ἡ οἰκοδέσποινα τοὺς ἐχαιρέτησε διὰ νεύματος θλίψεως ἀξιοπρεποῦς, φέρουσα εὐθὺ τὸ μέτωπον, τὸ βλέμμα ἀτάραχον, ὡς ἂν ἐπεθύμει νὰ δείξῃ τὴν γενναιότητά της, καὶ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ταπείνωσιν ἣν ὅπωςδήποτε ἐπιφέρει ὁ οἶκτος. Ἐδειξε δὲ τὴν θέσιν ἑνὸς ἐκάστου καὶ πάντες ἐκάθισαν, τυχαίως δὲ τότε μία θέσις εὐρέθη κενή, τὸ θρανίον τὸ ὠρισμένον διὰ τὸν οἰκοδεσπότην, τὸ θρανίον ὅπου ἐκάθητο ἤδη ὁ Ἰωάννης Ρούβενσ. Ἐν ὁκτακτον ἔρρευσε τότε ἀπὸ τὰς παρειὰς τῆς Μαρίας ἥτις δὲν ἠδυνήθη, ἐπὶ μικρὸν, νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

— Κύριε Φίλιππε Ρούβενσ, εἶπε τέλος μετὰ τοῦ εὐλαβοῦς ὕφους, μεθ' οὗ ἀπετεινετο ἤδη εἰς τὸν ἀποθανόντα, κύριε Φίλιππε Ρούβενσ, εἰσαι ἀρχηγὸς τοῦ οἴκου, δικαιούσαι νὰ λάβῃς τὴν πατρικὴν θέσιν.

Καὶ ὁ Φίλιππος, ὑπήκουσε τῆρῶν ἀξιοπρεπῇ σιωπῇ. Ἀφείδ δὲ τὴν πρώτην θέσιν, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ πατρικοῦ θρανίου, διακρινόμενου τῶν λαιπῶν διὰ παικιλμάτων κομφῶν καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἐμβλήματος τῶν Ρούβενσ, καὶ μιμούμενος τὸν πατέρα ἐχαιρέτησε τοὺς δαιτυμόνας. Ἐπειτα δὲ ἀπαγγέλων ἀτάραχος τὸ « Εὐλογητὸς εἰ κύριε » ἐπλήρωσεν οἶνου ποτήριον ἀργυροῦν, τὸ ἤγγισεν εἰς τὰ χεῖλη καὶ τὸ ἐστειλε διὰ παρισταμένου τινὸς δούλου εἰς τὴν μητέρα του, ἥτις πλησιάσασα εἰς αὐτὸ τὰ χεῖλη, τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν δεξιὸν γείτονα, ὥστε τὸ ἀργυροῦν ποτήριον ἐπιψαῦον τὰ χεῖλη ἐκάστου ἐπανῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Φίλιππου Ρούβενσ. Οὗτος δὲ ἐκάθισεν καὶ πάντων ἤδη καθήμενων, διένειμε τὰ κρέατα εἰς τοὺς δαιτυμόνας μετὰ τῆς χάριτος καὶ εὐκολίας, ὥστε πάντες ἐθαύμασαν τὴν καλλίστην τοῦ νεανίου συμπεριφορὰν. Ἡ Κυρία Ρούβενσ τότε, θεωροῦσα αὐτὸν μετὰ περιπαθείας, λησμονηθεῖσα ἐπὶ στιγμὴν, ἠσθάνθη ἐλαφρὰν τινα χαρὰν, ὡς τὴν φεύγουσαν τοῦ ἡλίου ἀκτίνα, ἥτις διαπερῶσα ἐπὶ μικρὸν τὰ συμπεπυκνωμένα νέφη ἀνεμοζάλης, σβύνεται ταχύτερα τῆς ἐμφανίσεώς της.

Τοῦ δείπνου δὲ περατωθέντος, ὁ Φίλιππος Ρούβενσ ἀπήγγειλε τὴν ἀπόδειπνον εὐχὴν, ἐχαιρέτησε τοὺς δαιτυμόνας καὶ δεξιούμενος τὴν μητέρα ἤγαγεν αὐτὴν εἰς τὰ δωμάτιά της.

Στραφεῖσα αὕτη πρὸς τ' ἄλλα τέχνα,

— Ἰδοὺ, τοῖς εἶπεν, ὁ πατὴρ σας.

Καὶ οἱ ἄρρενες μηχανικῶς πῶς ἀπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν καὶ αἱ τέσσαρες.

Ἡ Κυρία Ρούβενσ ἡσυχολήθη δραστηρίως ἐργαζομένη μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ, εἰς τὴν ἐκποίησιν παντὸς κτήματος ἀκινήτου, καθ' ἃ συνε-

βούλευσεν αὐτὴν ὁ σύζυγος. Ἐν ἔτος δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου Ρούβενσ, πᾶσα ἡ οἰκογενεὶα ἀπῆλθεν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων τελοῦσα τὸ μνημόσυνον τοῦ ἐν Κυρίῳ ἀποδημήσαντος — τοῦτο δὲ τὸ τέλος τοῦ ἔτους λέγεται ἐν Φλανδρίᾳ — καὶ μετέβη εἰς τὸ Κοιμητήριον ἐπὶ τοῦ τάφου, φέροντος εἰς μαρμαρίνην πλάκα ἐπιτάφιον λατινιστὶ ἐπικεχαραγμένον.

Πάντες μετὰ τὸ καθῆκον τοῦτο ἀνεχώρησαν ἀμέσως εἰς Ἀνθερσ, ἀναβάντες ἐπὶ δύο ἀμαξῶν, ἐτοιμῶν ἤδη ἐκ προοιμίων διὰ τὴν ὁδοπορίαν.

Ἡ κυρία Ρούβενσ ἐπιστρέψασα μετὰ εἰκοσιν ἔτη εἰς Ἀνθερσ, εὗρε τὴν ἀτυχῇ πόλιν ἀπῆλλαγμένην ἤδη τῶν αἰρετικῶν ἐγκλημάτων καὶ τῶν διασπαραγμῶν τῶν ἐμφυλίων. Πρὸ πολλοῦ ἀπειθοῦσα εἰς τὴν Ἰσπανικὴν ἐξουσίαν ἡ τεταλαιπωρημένη πόλις, καὶ ὑποστᾶσα τὸν λιμὸν καὶ τὰς συμφορὰς πολιορκίας ὠδεκαετοῦς, ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ ἐπὶ τέλους εἰς τὸν πολιορκοῦντα Δούκα τῆς Πάρμας. Δύο ἔκτοτε ἐπέρασαν ἔτη καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον ἀνέκυπτεν ἤδη, οἱ δὲ νόμοι καὶ ἡ δικαιοσύνη ἀνελάμβανον τὴν προτέραν ἰσχὺν καὶ ἐνέργειαν.

Ὅθεν ἡ κυρία Ρούβενσ δειλὴ πρώην καὶ ἄπειρος τῶν τοῦ ἐμπορίου, ἥτις ἔζη, ὡς κάλλιστα ἔλεγον οἱ παλαιοὶ, οἰκουροῦσα καὶ κλώθουσα μαλλίον ἐκτῆσατο ἤδη τὰς ἀναγκαίας γνώσεις καὶ ἀνέπτυσσε θαύμασίαν περὶ τὰς ὑποθέσεις ἐπιδεξιότητά, διότι ἐνθυμουμένη τὴν ἀκάματον δραστηριότητα τοῦ ἀποθανόντος συζύγου, ἐκανόνιζεν οὕτω πᾶσαν ἐμπορικὴν αὐτῆς ἐπιχείρησιν. Ἀπῆλθε μετὰ τοῦ υἱοῦ Ἰνα ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν πολλῶν κτημάτων, ἅτινα κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς οἰκογενείας ἐδῆμεύθησαν, ὅτε μὲν ὑπὸ τῶν βασιλικῶν, ὅτε δὲ ὑπὸ τῶν ἐπαναστάντων, διότι ἀμφότεραι αἱ φαρτῖαι ἐδίδοντο εἰς ἀδικίας καὶ διαρπαγὰς προφασίζεμεναι, ὅτι δικαίως ἐδῆμευον τὰ κτήματα τῶν φυγάδων· χάρις δὲ εἰς τὴν ἐπιμονὴν εἰς τὴν ἀγχνίαν τῆς Μαρίας, ἥτις ἀπῆτει μετὰ σταθερότητος καὶ φρονήσεως τὰ ἀρπασθέντα, ἀπεδόθη αὐτῇ πλήρως δικαιοσύνη καὶ οἱ δικασταὶ ἐπῆνεσαν τοὺς συνετοὺς τρόπους τοῦ υἱοῦ της, ὅστις, ἂν καὶ τρυφερὸς τὴν ἡλικίαν, διωρίσθη εἰς δημόσιον ὑπηρεσίαν τῆς πόλεως.

Ὁ μικρὸς ἐν τούτοις Πέτρος-Παῦλος ἀνέλαβε τὰς σπουδὰς του εἰς τὸ Ἀνθερσ καὶ ἐπὶ τοσούτον προέβη ὥστε ἐν ἡλικίᾳ δεκατριετῇ ὠμίλει, ὡς πατριὸν αὐτοῦ γλῶσσαν, τὴν τε Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν, οὐδ' ἐδυσκολεύετο εἰς τὴν τῶν Ἰσπανῶν, τῶν Γάλλων τῶν Ἰταλῶν καὶ τῶν Ἀγγλῶν. Εἶχεν ἐξαίσιον κάλλος, λαλοῦντας ὀφθαλμούς, εὐγενεῖς καὶ κανονικοὺς χαρακτῆρας, εὐ-

τονον καὶ καλὸν τὸ σῶμα, ἦτο ἔξυπνος, τολμηρὸς, ἐπιδέξιός κατα τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, καὶ ἠγαπᾶτο γενικῶς διὰ τε τὴν εὐλικρίνειαν καὶ τὴν εὐθυμίαν του. Διὸ ἡ ἀνάδοχος αὐτοῦ κόμησσε Λαλαίγγ δὲν ἄφινε ποτὲ εἰς ἡσυχίαν τὴν κυρίαν Ρούθενσ ζητοῦσα τὸν Παῦλον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της, ὅπως διὰ τούτου—οὕτως ἐδικαιολόγει τὴν ἐπιθυμίαν της—τὸ μεράκιον τελειοποιηθῇ ἐν τῇ αὐτῇ κατὰ τὴν ἤδη ἀρίστην ἀγωγὴν, ὅπως, πλησίον τῆς ἀναδόχου οἰκειωθῇ εἰς τὴν ἀνωτέραν συμπεριφορὰν, ὅπως δι' αὐτῆς φθάσῃ προετοιμαζόμενος εἰς ἀξιόλογόν τινα λειτουργίαν παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἰσπανίας. Τοιοῦτον στάδιον, κατ' αὐτήν, ἦτο προτιμότερον τοῦ δικαστοῦ, ἀρμόδιον εἰς νεανίαν ἐστολισμένον ἤδη διὰ προτερημάτων καλοῦ ἱππότου. Ἡ δὲ μήτηρ καὶ τοὶ μακρὸν ἀντισταῖσα, ἐνέδωκε τέλος εἰς τὰς παρακινήσεις της. Χαρᾶς λοιπὸν καὶ θριάμβου ἡμέρα ἦτο, ὅτε ἡ κόμησσε Λαλαίγγ παρέλαβε τὸν Πέτρον-Παῦλον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰς Βρυξέλλας μεταχειριζομένη αὐτὸν ὡς υἱὸν καὶ ὡς ἀδελφὸν τῶν ἰδίων της τέχνων.

Ἐκ τῶν διατριβῶν, ἐν τούτοις, τῆς ἀτώτου καὶ μεγαλοπρεποῦς ζωῆς εἰς ἣν μετέβη ὁ νεανίας, ἡσκημένος αὐτὸς εἰς τὴν οἰκιακὴν αὐστηρότητα καὶ ἐργασίαν, καθ' ἑν μόνον ἠρέσκετο—τὴν ἱππασίαν. Ἀντὶ νὰ περᾷ ὁλοκλήρως καθ' ἐκάστην ὥραν ἄεργος καὶ ἐν παραλυσίᾳ, ἀνέβαινεν ἱππὸν καὶ διέτρεχεν μακρὰν πεδιάδα, καταστὰς ἱππεὺς ἐπιδέξιός καὶ τολμηρὸς τοσοῦτον, ὥστε θαμάζων τοὺς ἀγριότερους ἱπποὺς ἐθαυμάζετο καὶ ὑπὸ τῶν ἐπισημοτέρων καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ γηρασάντων ἱππέων. Ἀλλ' ἅμα ἐπέστρεπεν εἰς τὸ μέγαρον τῆς κομήσσης, ὅτε κατ' ἀνάγκην μετέτρεπε τῶν διατριβῶν καὶ τοῦ παιγνίου τῶν κύβων, ἀπεθαρρύνετο καὶ ἐμεγαγχόλει.

Ὁ Πέτρος-Παῦλος μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους ἀπουσίαν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν των, καί, χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος εἶδὲ τὴν πατρικὴν βιβλιοθήκην καὶ ἀμέσως ἤρπασε τὴν ἀπελευθερωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ, δῶρον σταλὲν ἐξ Ἰταλίας ὑπὸ τοῦ Τορκιάτου Τάστου, ἀλλ' ὡς πῶς ἐξεπλάγη πεισθεὶς ὅτι ὁ πατὴρ διετήρησεν εὐλαβῶς τὰς ζωγραφίας αὐτοῦ, τὰς νεανικὰς του ζωγραφίας! Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἀνεζωπύρητε τὴν πρὸς τὸ ζωγραφεῖν κλίσιν του. Ἦρχιστε λοιπὸν μετ' ἐπιμονῆς ἐργαζόμενος καὶ ἡμέραν τινα εἰσελθοῦσα ἡ μήτηρ τὸν εὗρε κρατοῦντα εἰς χεῖρας γραφίδας καὶ ζωγραφικὸν πυξίδιον, ἐκπλαγεῖσα δὲ καὶ χαίρουσα διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ ἐζωγραφημένην ὁδόνην, ἐπήνεσε τὸ ἔργον διὰ λόγων συγχρητηρίων.

— Αἰ μήτér μου, ἐπεφώνησεν αὐτὸς, ἀντὶ νὰ

μὲ στείλῃς εἰς τὸ μέγαρον τῆς κομήσσης νὰ ζήσω βίον ἀπραγῇ καὶ ἄδοξον, ἔπρεπε μάλιστα νὰ μὲ τοποθετήσῃ παρὰ τινι ζωγράφῳ. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι θέλω εὐδοκιμήσει, ὅτι θέλει ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά μου.

— Πῶς εἶπες, Παῦλε; πῶς; σὺ, υἱὸς εὐγενοῦς;

— Ἐτκέφθην, μήτér μου, ὅτι ἀντὶ νὰ ἱππεύω καὶ νὰ παίζω βλασφημιῶν τὸν Ἰησοῦν, ἦτο ἴσως προτιμότερον νὰ ποιήσω ἀριστουργήματα καὶ νὰ τὰ ὑποβάλω εἰς τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων! Ἐνόησον τώρα ὁποῖαν ζωὴν διάγω διαιτῶμενος μετὰ τῶν υἱῶν καὶ τῶν θεραπόντων τῆς Κομήσσης.

— Ἀς ἦναι! θέλεις ἐπανέλθῃς εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ἀλλὰ μὴ ἀνάρερε σκοποὺς τοιούτους, ἐγὼ τοὺς ἀποδοκιμάζω.

Καὶ τοὶ ἀποτραπείς δὲν ἔπαυε μελετῶν πῶς νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν πρὸς τὴν ζωγραφικὴν κλίσιν του, καὶ βραδύτερον ἐδοκίμασε νὰ πείσῃ τὴν μητέρα· αὕτη ἀποστρεφόμενη τὸ ὑπ' αὐτοῦ προτεινόμενον στάδιον, τῷ παρετήρησεν ὅτι τὸν προητοίμασε διὰ καταλλήλου ἀνατροφῆς διὰ τὸ δικαστικὸν, καὶ ὅτι, οὐ μόνον διὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν του ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ταπεινὸν καὶ τὸ ἀβέβαιον τῆς τέχνης, δὲν συγκατένευσεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας του.

Ἀλλ' ὁ Πέτρος-Παῦλος, παρασυρόμενος ὑπὸ τῆς ὁρμῆς τῶν ἐπιθυμιῶν του καὶ ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ προσορισμοῦ του, ἐδοκίμασεν ἐκ νέου νὰ κάμψῃ τὴν μητέρα του καὶ τὴν παρεκάλει καὶ τὴν ἠνώχλει λέγων πάντοτε, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐγνώριζε στάδιόν τι τῆς ζωγραφικῆς εὐγενέστερον, ἐν ᾧ ὁ βίος καὶ ἀνεξάρτητος καὶ ἀκίνδυνος εἶναι.

Ἡ δὲ μήτηρ πρὶν ἐνδῶσῃ ἀποφασίζουσα περὶ ἀντικειμένου τοσοῦτον σπουδαίου, ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς κηδεμόνας τοῦ υἱοῦ της· οὗτοι δὲ ὁμοφώνως ἐγνωμοδότησαν ὅτι ἀρμόδιον ἦτο τὸ στάδιον, ὅπερ τὸ μεράκιον ἐπόθει νὰ διατρέξῃ. Φαντασθῆτε τὴν χαρὰν του ὅτε εἰσῆλθεν ὡς μαθητευόμενος εἰς τὸ ἐν Ἀνθέρστ ἐργοστάσιον τοῦ Ἀδὰμ Νόρδ, περιφήμου τῆς ἐποχῆς ταύτης ζωγράφου.

Ἡμέρα λοιπὸν πανηγύρεως ὅτε ὁ Πέτρος Ρούθεντ ἐπαρουσιάσθη ὑπὸ τοῦ κηδεμόνου αὐτοῦ εἰς τὸν διδάσκαλόν του. Ἦν οὗτος ἀνὴρ ἀπότομος καὶ τραχύς, ἀπὸ τῆς ξυλουργικῆς μεταπηδήσας εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἥτις τὸν ἐδόξασεν. Ὅθεν οἱ λόγοι του οἱ αὐθάδεις καὶ ἡ σχεδὸν κτηνώδης ἀγωγή, κατήγγελλον τὸ πρῶν ἐπάγγελμά του. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐμάνθανον τὴν τέχνην, πολλάς ἕνεκα τῶν τρόπων του ὑπομένοντες κακουχίας καὶ δὲν ἤθελον μένει οὐδὲ στιγμὴν εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ βαρβαροῦ διδασκάλου, ἐὰν δὲν ἐφλέ-

γοντο ἀπὸ τὴν ἄσβεστον τῆς ἐπιστήμης ἐπιθυμίαν· καὶ ὁ Πέτρος-Παῦλος διὰ τὸν αὐτὸν ζῆλον ὑποκύπτων, ἀφιερώθη εἰς τὴν σπουδὴν μετ' ἐπιμονῆς καὶ ἀγχινοίας, δὲν ἀφώπλιζεν ὅμως διὰ τοῦτο τὸν ἀκρόχολον ἐκεῖνον διδάσκαλον· εὗρισκεν ἐν τούτοις ἱκανὴν παρηγορίαν ἐν τῇ συντροφίᾳ τριῶν συμμαθητῶν του, κτησαμένων βραδύτερον πολλὴν φήμην, οἵτινες ἡσχολοῦντο, ὡς αὐτός, μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς κτῆσιν τῶν ὑπαιτουμένων γνώσεων, ὅπως δι' αὐτῶν ριφθῶσιν εἰτα εἰς τὸν δρόμον τοῦ πλούτου καὶ τῆς δόξης.

Δεκαοκτὼ ἤδη μῆνες παρῆλθον καὶ ὁ Πέτρος 'Ρούβενσ μετ' αὐταπαρνήσεως ὑπέστη τὴν βάρβαρον διδασκαλίαν τοῦ θηριώδους 'Αδὰμ Νοόρδ. 'Αλλ' ὁ γέρον οὗτος ζωγράφος ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ καπηλείου, ἐσπέραν τινὰ, οἴνου καὶ χολῆς πλήρης ἀπέτεινε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοὺς ὕβρεις καὶ τῶν καπηλικῶν αἰσχροτέρας καὶ ἐφθασε νὰ ὑψώσῃ χεῖρα καθ' ἑνός, ὀνμάλιστα ὥφειλε νὰ εὐλαβηθῇ διὰ τὴν νεότητά αὐτοῦ καὶ τὸ ἀδύνατον τοῦ ὀργανισμοῦ του. 'Ο 'Ρούβενσ τότε καὶ οἱ λοιποὶ ἔσωσαν τὸν παῖδα ἀπὸ τοὺς ξυλισμοὺς τοῦ ἀτίμου διδασκάλου των, ἀποφασίσαντες νὰ ἀφίσωσιν ἀμέσως τὸ αἰσχρὸν καταγώγιόν του. 'Εκαστος δὲ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια καὶ ἡ κυρία 'Ρούβενσ, ἐκ τούτων ὠφεληθεῖσα, ἤρχισε νὰ συμβουλευῇ τὸν υἱὸν λέγουσα, ὅτι, ἐνῶ τοιαῦτα ἀτοπήματα παρέχει ἡ γραφίς τοῦ ζωγράφου, ὥφειλε νὰ ἀφιερωθῇ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὸ δικαστικὸν στάδιον. 'Αλλ' ἰππότης τις παρευρεθεὶς τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐμειδίασε καὶ εἶπεν εἰς τὴν κυρίαν 'Ρούβενσ ὅτι ὅλοι οἱ ζωγράφοι δὲν ἐμοιάζουν τὸν 'Αδὰμ Νοόρδ καὶ ὅτι ἐγνώριζεν αὐτὸς ἄλλους ἀξιόους πολλοῦ σεβασμοῦ καὶ ἀνθρώπους καλῆς ἀνατροφῆς καὶ χριστιανικῶν τρόπων. 'Εν τούτῳ φθὰς ὁ ἡγεμὼν Χιμάη, ἔτρεξε πρὸς τὸν οὕτως ἐμιλοῦντα, τὸν ἐνηγκαλίσθη φιλοφρονέστατα καὶ τὸν ἤλεγχε φιλικῶς, ὅτι φθὰς εἰς 'Ανβερσ δὲν κατέβη εἰς τὸ μέγαρόν του, ὅπου εὐχαρίστως, ἤθελε δεχθῇ ἄνδρα τσαύτης φήμης καὶ ὑπολήψεως.

— Βλέπετε λοιπὸν, κυρία μου, εἶπε τότε μειδιών ὁ ἰππότης, ὅτι ὅλοι οἱ ζωγράφοι δὲν εἶναι ἀντίχριστοι καὶ θυριώδεις: Μάθετε ἤδη ὅτι ἐγὼ εἶμαι ζωγράφος, ἐὰν δὲ καλῶμαι 'Οκτάβιος Βάν-Βεέν ὡς με παρουσίασεν εἰς τὸν οἶκόν σας ὁ Νομάρχης, ὑπογράφομαι 'Οκτωβαίνιος εἰς τὰς εἰκόνας μου, λατινίζων τὸ ὄνομά μου.

— Διὰ τὰς εἰκόνας ταύτας, ὑπέλαβεν ὁ ἡγεμὼν, τὰς πολυζητήτους ἐκέρδισες τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν φιλίαν, οὐ μόνον πάντων τῶν διακεκριμένων ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιδουκῶν Καρόλου καὶ 'Αλβέρτου καὶ τοῦ πανιερωτάτου δούκους τῆς Πάρμης.

'Ο 'Ρούβενσ ἔτρεξεν εἰς τὸν 'Οκτωβαίνιον φλογερὸς τὴν ὄψιν καὶ δεδακρυσμένος, ἐγονάτισεν ὑποκλινῶς καὶ λαβὼν καὶ ἀσπασθεὶς τὴν δεξιάν του.

— 'Αφετε, εἶπε, νὰ προσκυνήσω τὸν δοξάσαντα τὴν Γερμανικὴν σχολήν! καὶ ὁ 'Αδὰμ Νοόρδ αὐτὸς ἔλεγεν ὅτι πρέπει νὰ τὸν εὐλαβηθῶμεν ὡς τὴν μεγαλοφυίαν τοῦ αἰῶνος.

— Τέκνον μου, δὲν εἶμαι ἄξιος τῶν ὑπερβολικῶν ἐπαίνων σου, ἀλλ' ἂν δὲν ἦμαι προωρισμένος, ὡς Μωσῆς νὰ εἰσελθῶ εἰς τὴν Χαναάν, ἔχω τούλάχιστον ἐντολήν νὰ δεῖξω εἰς τοὺς εὐτυχεῖς 'Ισραηλίτας τοὺς μέλλοντας αὐτῆς οἰκητὰς.

— Μῆτερ, ὑψηλότατε, κύριε Νομάρχα, πρέπει νὰ μεσιτεύσῃτε ἵνα ὁ 'Οκτωβαίνιος με δεχθῇ μαθητὴν του, ἐπεφώνησεν ἐνθουσιῶν ὁ 'Ρούβενσ· διδάσκαλε, δὲν ἐγείρομαι ἐντεῦθεν πρὶν ἀπολαύσω τῆς χάριτος ταύτης.

— Τέκνον μου, τῷ εἶπεν ὁ ζωγράφος ἐὰν ὁ Θεὸς σὲ προώρισεν εἰς τὴν θείαν τῆς ζωγραφικῆς τέχνην, δὲν διστάζω οὔτε στιγμὴν νὰ σὲ παραλάβω εἰς Βρυξέλλας καὶ νὰ σὲ παραδεχθῶ εἰς τὸ ἐργαστάσιόν μου, ὅπερ μοὶ παρεχώρησαν εἰς τὸ κατὰστημα αὐτὸ αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως, διότι με ἐθελξαν ἤδη οἱ τρόποι καὶ ἡ φυσιογνωμία σου· ἐὰν ὅμως φέρῃσαι πρὸς τὴν τέχνην ὑπὸ αἰσθηματος ἀτόπει ὑπερηφανίας, ἔχω τὸ θάρρος νὰ σοὶ εἶπω ἐλευθέρως νὰ ἀφήσῃς τὸν δρόμον ὅπου δὲν ὠρίσθης νὰ διαβῇς πρῶτος πάντων. Δεῖξόν μοι εἰκόνας τινὰς τῆς παρὰ τῷ 'Αδὰμ Νοόρδ σπουδῆς σου.

Εἰς τὸν παρακείμενον κοιτῶνα, εἶπεν ἡ κυρία 'Ρούβενσ ἔχω τὸν Βορέαν ἀρπάζοντα τὴν 'Ορειθῦαν, ὁῶρον τῆς ἡμέρας τῶν γενεθλίων μου. 'Ακολουθεῖτέ με.

Καὶ ἀπῆλθεν ἐπομένου τοῦ μικροῦ 'Ρούβενσ, οὔτινος οἱ πολλοὶ καὶ ἡ ἀνησυχία ἦσαν ἀπερίγραπτοι.

'Αμα ἰδὼν τὴν εἰκόνα ὁ 'Οκτωβαίνιος ἔχυσε κραυγὴν θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως, στραφείς δὲ πρὸς τὸν 'Ρούβενσ, ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε χαίρων.

— Σὺ θὰ ἦσαι ὁ μεγαλείτερος ζωγράφος τῆς Φλανδρίας! θὰ ἦσαι ὁ μεγαλείτερος ὅλου τοῦ κόσμου ζωγράφος, ἐὰν ἀφήσῃς τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐργασίαν νὰ ὠριμάσῃ τὴν θαυμαστὴν εὐφυίαν ἣν ὁ 'Υψιστος ἐνεφύσησεν ἐν σοί. 'Ελθέ μετ' ἐμοῦ Πέτρε-Παῦλε εἰς τὰς Βρυξέλλας. Οὐ μόνον μετὰ χαρὰς συγκατανεύω, ἀλλὰ τὸ αἰτῶ, σὲ παρακαλῶ μαλιστα, θὰ ἦσαι οὐχὶ μαθητὴς μου, ἀλλὰ φίλος, ἀδελφός. Σὲ δοξάζω Θεέ μου, ὅτι ἐπεφύλαττες εἰς ἐμέ τὴν τιμὴν τοῦ νὰ χειραγωγῇσω εὐφυίαν τοιαύτην καὶ νὰ φέρω πρὸς δόξαν καὶ

φήμην ἀθάνατον τὸν ἄνδρα, ὅστις εἶναι εἰμαρμένος νὰ καθήσῃ μεταξὺ τοῦ Μηχαήλ Ἀγγέλου, τοῦ Βοναρόττου καὶ τοῦ Ῥαφαήλου! εὐχαριστῶ σε, Θεὲ πανάγαθε! διότι, καὶ τοι τεχνήτης ἐκ τῶν δευτερευόντων, παρηγοροῦμαι ὅτι οἱ μεταγενέστεροι θέλουσι προφέρει πάντοτε τὸ ὄνομά μου, ὅταν ὁμιλῶσι περὶ τοῦ ὀλβίου ζωγράφου Ῥούβενσ. Ἐλθε, φίλε, ἔλθε ἀμέσως εἰς τὸ ἐργαστάσιόν μου!

Εἶναι εὐκὸλον νὰ φαντασθῶμεν τὴν χαρὰν τοῦ Πέτρου καὶ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς μητρὸς του, ἥτις τοιαύτην ἤκουσε διὰ τὸν υἱὸν προαγγελλομένην μεῖραν. Τῇ ἐπαύρις λοιπὸν ὁ μαθητὴς καὶ ὁ διδάσκαλος ἀνεχώρησαν εἰς Βουξέλλας, ἔνθα ὁ ἀγαθὸς Ὀκτωβαίνιος καὶ τὴν ἰδίαν ἀπαρνούμενος ὁδὸν, ἐσπούδαζεν οὐ μόνον νὰ μορφώσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ Ῥούβενσ, ἀλλὰ καὶ νὰ τῷ ἀποκαλύψῃ τὰ μυστήρια τῆς ἐπιστήμης, χειραγωγῶν διὰ τῆς συνίσεως τὴν ἀκράτητον ὁρμὴν τῆς εὐφυίας του. Δὲν τὸν ἄφινεν οὔτε στιγμήν, τὸν ἐλάμβανε πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ, παρετήρει ὡς φιλόστοργος μήτηρ τὰ ἔθνη του, καὶ ἀνέδειξεν αὐτὸν μέγαν ζωγράφον ἄμα καὶ ἱππότην ἄριστον.

Δύο ἐτῶν ἤδη οὕτως παρελθόντων, ὁ Ὀκτωβαίνιος ἐγένετο σκεπτικὸς καὶ μελαγχολικώτατος καὶ πολλάκις ὁ Ῥούβενσ ἐφώρασεν αὐτὸν κρυφίως δακρύνοντα καὶ τὸν ἤλεγχε περιπαθῶς, ὅτι ἔχων θλίψεις δὲν τὰς ἀνκοίνωνεν εἰς τὸν θετὸν υἱὸν του.

— Φίλε μου, ἀπεκρίθη μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ διδάσκαλος, θλίβομαι μόνον διότι ἀνάγκη νὰ ἀποχωρισθῶμεν μετ' ὀλίγον.

— Νὰ ἀποχωρισθῶμεν; τί πταίσας καταδικάζομαι οὕτως; ἠρώτησε μετ' ἄλγους ὁ Ῥούβενσ.

— Δὲν ἐπταίσεις, τέκνον μου, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα καυχῶμαι εὐχαριστοῦμενος ὅτι εἶχον τοιοῦτον ὡς σὲ μαθητὴν· ἀλλ' ἀνάγκη νὰ μελετήσῃς ἐν Ἰταλίᾳ τὰ ἔργα τῶν μεγάλων τεχνιτῶν, νὰ τελειοποιηθῇς θεωρῶν τὰ θαυμάσια ἀριστουργήματά των. Σοὶ ὁμολογῶ δὲ ὅτι ἀποθαρρύνωμαι συλλογιζόμενός τοῦτο, ὅτι ἦναι ἀλγεινὸς καὶ πικρότατος εἰς ἐμὲ ὁ ἀποχωρισμὸς σου... Ἐν τούτοις, ὑπέλαβεν, εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τὴν ὁδὸν σου καὶ ἀπεράσιισα νὰ ὑπομείνω τὴν πικρίαν του· ἀπέθωμεν ὁμοῦ εἰς Ἀνδερτ ἵνα αἰτήσω παρὰ τῆς μητρὸς σου τὴν ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως.

Καὶ ἀληθῶς τῇ ἐπιούσῃ ἐφθασαν εἰς τὸν οἶκον τῆς κυρίας Ῥούβενσ, ἥτις ἐδίστασε νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Ὀκτωβαίνιου χωρὶς νὰ συμβουλευθῇ τοὺς οἰκείους τῆς περὶ τῆς μακρᾶς τοῦ υἱοῦ ἀποδημίας. Κληθέντες δὲ οἱ ἀρμοδιώτεροι τῶν συγγενῶν, παρεδέχθησαν ἐν συμβουλίᾳ τὴν γνώμην τοῦ ἀγαθοῦ διδασκάλου Ὀκτωβαίνιου.

Ὁ ἀγαθὸς λοιπὸν διδάσκαλος ἐφρόντιζε σκεπτόμενος πῶς ὠφελιμώτερον ἠδύναντο νὰ διατεθῶσι τὰ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ οὐ μόνον ἐφωδίασε τὸν μαθητὴν του διὰ πολλῶν πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ πολλοὺς φίλους του ἐπιστολῶν, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ τὸν συστήσῃ καὶ εἰς τὸν ἀρχιδούκα Ἀλβέρτον καὶ εἰς τὴν ἀρχιδούκισσαν Ἰσαβέλλαν.

Καὶ δὲν ἦσαν πλέον μυστήριον αἱ προφητεῖαι τοῦ Ὀκτωβαίνιου περὶ τοῦ λαμπροῦ μέλλοντος, ὅπερ ἠνείκετο διὰ τὸν Ῥούβενσ· πολὺς δὲ περὶ τούτου ἐγένετο λόγος εἰς τὴν Φλανδρίαν. Ἄν καὶ ὁ Ῥούβενσ, τὰς συμβουλὰς τοῦ Ὀκτωβαίνιου ἀκολουθῶν, δὲν ἐδείκνυνεν εἰς κἀνένα ξένον τὰ ἔργα τῶν σπουδῶν του, ἐν τῇ Αὐλῇ ὁμῶς ἐθεωρεῖτο ὡς ἀνὴρ μεγαλοφυΐας, προωρισμένος νὰ δοξασθῇ καὶ τὴν πατρίδα αὐτοῦ νὰ δοξάσῃ. Μετὰ πολλῆς λοιπὸν εὐμενείας ἐδέχθησαν τὸν Ῥούβενσ ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ βασιλικὴ σύζυγός του, καὶ περιποιήθησαν αὐτὸν μετὰ πλείστης ἀγάπης βραδύτερον, πεισθέντες ἰδίους ὀφθαλμοῖς ὅτι ἦν ἄξιος τῆς περὶ αὐτοῦ διασπαρείσης φήμης· ὁ Ῥούβενσ τότε ἔκλειε τὸ δέκατον ἑβδόμον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀλλ' ἡ ἀνάπτυξις ἡ σωματικὴ καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου ἐδείκνυνον αὐτὸν πλέον ἡλικιωμένον, καὶ ὁμῶς, ἐνῶ δὲν ἑστερεῖτο τῶν θελημάτων τῆς τρυφερᾶς ταύτης ἡλικίας, εἰς τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ περιεχύνετο χροιά τις σπουδαία καὶ σοβαρά, ἥτις ἐγοήτευσεν τοὺς ἀνθρώπους. Παρουσιασθεὶς εἰς τὴν ἡγεμονίδα ὑπὸ τοῦ Ὀκτωβαίνιου, προέβαλε μετὰ πολλῆς χάριτος, ἔκλινεν ἐν γόνυ καὶ ἐκύψε πρὸ αὐτῆς μετ' ἐπιδεξιότητος κομψοτάτης ὡς ἂν ἀνετράφη παιδιόθεν εἰς αὐλὴν βασιλείων. Διὸ ἡ Ἰσαβέλλα, γλυκὺ μειδιάσασα, ἔτεινε τὴν δεξιάν της πρὸς τὸν Ῥούβενσ πρὸς ἀσπασμὸν, ἐνῶ τοιαύτην ἐνδείξιν εὐνοίας δὲν ἐδαφλεῦετο εἰμὴ εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους τῆς Φλανδρίας ἀρχοντας.

— Μὰ τὴν παναγίαν, εἶμαι ἐγγὺς νὰ ἐπιπλήξω τὸν διδάσκαλόν σου διότι τώρα μόνον, ἀναχωρῶν διὰ τὴν Ἰταλίαν, παρουσίασεν εἰς τὴν Αὐλὴν μου τοιοῦτον εὐγενῆ ἱππότην.

Ὁ Ῥούβενσ ἀπεκρίθη μετὰ μετριοπροσύνης, ἀλλὰ οἱ λόγοι του ἦσαν πνευματώδεις καὶ ἀξιοπρεπεῖς.

— Ὑψηλότετε, εἶπε τότε ἡ ἡγεμονίς λαμβάνουσα διὰ τῆς χειρὸς τὸν Ῥούβενσ καὶ ὀδηγοῦσα αὐτὸν πρὸς τὸν ἡγεμόνα, σὰς παρουσιάζω τὸν Ῥούβενσ, τὸν ἀγαπητὸν μαθητὴν τοῦ ζωγράφου ἡμῶν Ὀκτωβαίνιου καὶ τὸν συνιστῶ εἰς τὴν προστασίαν καὶ εἰς τὴν εὐμένειάν σας.

— Κύριε Ῥούβενσ, εἶπεν ὁ ἡγεμὼν, ὁ ἀρχιγραμματεὺς διετάχθη νὰ σοὶ ἐγχειρίσῃ συστα-

τικά πρὸς τοὺς φίλους μου Ἰταλοὺς ἡγεμόνας, ἀνάλογα πρὸς τὰ προτερήματά σου, ἅτινα ἐπιμαρτυρεῖ ὁ ἀγαπητός μας διδάσκαλος. Ἀναχώρητον λοιπὸν, ἀφοῦ εἶναι ἀνάγκη νὰ τελειοποιήτης εἰς τὴν Ἰταλίαν τὴν ζωγραφικὴν εὐφυΐαν σου. Ὅταν δὲ ὠριμάσῃ τὸ πνεῦμά σου ἐπ'ἀνέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα, ἐνθα εὐρήσεις παρ' ἡμῖν τὴν φιλικὴν προστασίαν καὶ συνδρομήν, ὧν καὶ ὁ διδάσκαλός σου ἀπολαύει.

— Ὑψηλότετε, εἶπεν ὁ Ῥούβενσ, ὀφείλω νὰ δικαιολογήσω, ἐν μέρει καὶ, τὴν πρὸς με ἀγαθωσύνην ὑμῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἦμην ἐστερημένος τιμῆς καὶ καρδίας. Ναί, ἡ μνήμη τῆς ἡγεμονικῆς εὐμενείας θέλει διπλασιάσει τὴν προθυμίαν μου, διότι ἔσεται τὸ κέντρον τῆς φιλοτιμίας καὶ τῆς πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐπιμονῆς μου.

Καὶ ὁ ἡγεμὼν λαβὼν ἐκ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ἄλυσιν χρυσῇν, τὴν ἐκόλλησεν εἰς τὸ στῆθος τοῦ Ῥούβενσ.

— Λάβε, τῷ εἶπε, καὶ ἔχε, μεταξὺ τῶν δώρων ἅτινα σοὶ προσφέρει ἡ Ἰταλία ἵνα μὴ τὴν ἐγκαταλείψῃς, ἔχε πάντοτε ὡς αἰώνιον ἐνθύμημα ὅτι ἀνήκεις εἰς ἡμᾶς, ὅτι σὲ περιμένομεν. Ἐπειδὴ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναχωρεῖς, καθ' ἃ εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὁ Ὀκτωβρίνιος, ἀφιέρωσον τὴν πρώτην εἰς τὴν ἡγεμονίδα καὶ εἰς ἡμᾶς, αὔριον ἀπέργεσαι εἰς τῆς μητρὸς σου καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν παραδίδεσαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ διδασκάλου.

— Τοῦ πατρός μου, ὑπέλαβε συγκινηθεὶς καὶ δακρύων ὁ Ῥούβενσ, τοῦ νέου πατρός μου, ὅστις μοὶ ἐνέπνευσεν ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον, ὅστις με γάλως με ἐτίμησεν ὁδηγῆσας με ἐνώπιον τῆς Ὑψηλότητός σας.

Καὶ ἡ ἡγεμονίς ἐδάκρυσε συγκινηθεῖσα ὑπὸ τῶν θερμῶν τούτων λόγων, καὶ εὐάρεστός τις ψιθυρισμὸς ἠκούσθη ἐν μέσῳ τῶν περιεστώτων αὐλικῶν, πάντες δὲ ἐπευφήμησαν εἰς τοὺς ἐφεξῆς τῆς ἡγεμονίδος λόγους.

— Μιμουμένη τὸ καλὸν παράδειγμα τοῦ ἡγεμόνος, σοὶ προσφέρω καὶ ἐγὼ ἐνθύμημα, τὸ δακτυλίδιον τοῦτο, φέρε το εἰς μνήμην τῆς ἡγεμονίδος σου.

— Ὑψηλοτάτη! ἐπεφώνησεν ὁ Ῥούβενσ ἀδυνατῶν ἤδη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του, θέλετε λοιπὸν νὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὴν χαρὰν μου;

— Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, θέλομεν νὰ ζήτης ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Οὕτω λοιπὸν τιμηθεὶς, ἀνεχώρησε τὴν ἐπιούσαν εἰς Ἀνθερσ, ὅπου ἡ μήτηρ προσδοκῶσα ἤδη τὴν ἐπιστροφὴν του, ἔσπευσεν εἰς προὔπαντησιν καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ τὸν ὑπεδέχθησαν μετὰ τῆς αὐτῆς

ἀγάπης καὶ προθυμίας· αὐτὸς δὲ χαίρων διηγήθη τὴν εὐμένειαν τῶν ἡγεμόνων καὶ ἐν τούτοις πάντες συνῆλθον εἰς δεῖπνον εὐχάριστοι καὶ εὐτυχεῖς, ἀλλὰ τὸ ἐσπέρας ἐπεχύθη εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἡμελαγχολία καὶ ἡ λύπη, διότι ἤγγιζεν ἡ ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῶν· ὁ Πέτρος γονατίσας πρὸ τῆς μητρὸς ἤτησε τὴν εὐχὴν τῆς, αὕτη δὲ ἀφελῶς καὶ μετὰ ἀξιοπρεπείας ἐγερθεῖσα,

— Θεέ μου, ἡύχθη τρέμουσα· ἰδοὺ ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν μου ἀναχωρῶν εἰς μακροτάτην ὁδοιπορίαν! Ἄς τὸν ἐπιτηρώσιν οἱ ἄγγελοί σου, φυλάττοντες αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἀσθενείας καὶ συμφορᾶς, ἀλλὰ πρὸ πάντων σῶσον αὐτὸν ἀπὸ τῆς πονηρίας τοῦ δαίμονος καὶ φύλαξον τὴν καρδίαν τοῦ ἀγνῆν ἐν τῇ πίστει καὶ καθαρᾷ. Ὡ καλλίον ὁ θάνατος ἢ ἡ ἀμαρτία, διότι εὐκολώτερον δύναται νὰ με παρηγορήσῃ ἡ στέρησίς του, ἢ ἡ ἀποπλάνησις τῆς ψυχῆς του. Προκίσθησις δὲ τις ὀδυνηρὰ βασανίζει τὴν στιγμὴν ταύτην τὸν λογισμόν μου καὶ μοὶ λέγει, ὅτι τελευταίαν φορὰν ἀκούει ὁ Πέτρος τοὺς λόγους μου, ὅτι δὲν θέλομεν συναντηθῆναι πλέον ἢ εἰς τὸν οὐρανόν. Γεννηθήτω μὲν, Κύριε, τὸ θέλημά σου τὸ ἅγιον, ἀλλ' ἐυδόκησον καὶ νὰ συναντηθῶμεν μίαν ἡμέραν ἐν τῇ μακαριότητι τῶν σκηνωμάτων σου!

Καὶ ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας — ἐνηγκαλίσθησαν μένοντες οὕτω ἐπὶ πολλὰς στιγμὰς ἐν λυγμοῖς καὶ δακρύοις. Μετὰ δὲ τὴν περιπαθῆ συγκίνησιν ἀνῆγειρεν ἡ Κυρία Ῥούβενσ τὴν κεφαλὴν καὶ καθαιρούσα τοῦ εἰκονοστατίου τὴν ἀργυρὰν Πανηγίαν, δῶρον τοῦ Τορκβάτου,

— Τέκνον μου, τῷ εἶπε, εἰσῆκουσέ ποτε τὰς εὐχὰς μου ἡ ἀγία αὕτη εἰκὼν καὶ ἐπανῆλθες εἰς τὴν ζωὴν ὅτε οὐδεμίᾳ ἔμεινε πλέον ἐλπίς. Σοὶ τὴν χαρίζω! μὴ τὴν ἀρίνης ποτέ, εὐγνωμονῶν μὲν διὰ τὸ θαῦμα, ἐνθυμούμενος δὲ τὴν μητέρα. Ποσάκις εἶπον εἰς σὲ ὅτι αὕτη εἶναι δῶρον ποιητοῦ ἐνδοξοτάτου! Μὴ λοιπὸν ἀχαριστήτης, μὴ λησμόνει ποτέ ὅτι ἦτον ὁ σωτὴρ τοῦ πατρός σου!

Ἀλλ' ὅτε ἠκούσθη ὁ θόρυβος τῆς ἀμάξης καὶ τῶν ἵππων, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν καρδίαν τῆς, ἀλλ' ὥρᾳ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ υἱοῦ, τὸν ἐσφιγγεν εἰς τὸ στῆθος τῆς τρέμουσα καὶ ἔπεσε κάτω λειποψυχούσα. Ἀνεγείρασα δὲ ἑαυτὴν μετ' ὀλίγον, ἐξ ὁμοῦ τέκνα εἶδε περὶ αὐτὴν, περιποιούμενα καὶ παρηγοροῦντα τὴν λύπην τῆς.

Ὁ Πέτρος ἐν τούτῳ ὁδοιπορεῖ πρὸς τὰς Βρυξέλλας. ἀπομάττων τὰ δάκρυά του. Ἐκεῖ δ' εὗρε περιμένοντα τὸν Ὀκτωβρίνιον, ὅστις δὲν ἐμακρύνθη αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐπιούσης, ἥτις ὠρίσθη διὰ τὴν ὁδοιπορίαν.

Ἐνῷ δὲ οἱ ἵπποι ἔσπευσαν καλπάζοντες, ὁ Ὀκτωθαίνιος ἔρριπεν ἐπὶ τὰ γόνατα τοῦ Ῥούβενσ χαρτοφυλάκιον. Τὸ ἤνοιξεν οὗτος καὶ εὔρε γραμμάτια πρὸς τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν τραπεζιτῶν τῆς Ἰταλίας, πιστωτικὰ μὲν σημαντικῆς ποσότητος, ἐμπερικλειόμενα δὲ εἰς ἐπιστολὴν οὕτως ἔχουσαν.

« Υἱέ μου, ἰδοὺ τὰ κέρδη τῶν ἰδίων οἰκονομιῶν μου! σοὶ τὰ δανείζω, διότι, πρόσεχε καλῶς, δὲν ἀπέρχεται εἰς Ἰταλίαν θηρεῶν χρυσίον, ἀλλ' ἐπιστήμην· ὁ πλοῦτος δὲ καὶ ἡ δόξα σὲ περιμένουσιν ὧδε ἐπιστρέφοντα. »

— Θεέ μου! ἐπεφώνησεν ὁ Ῥούβενσ, πῶς, μετὰ εὐγενῆ τοσαῦτα ἀγάπης τεκμήρια, πῶς δύναμαι ἐγὼ νὰ μὴ διαγῶ βίον ἀγνόν καὶ ἀμώμητον; πῶς νὰ μὴ γενῶ ζωγράφος διακεκριμένος;

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Μετὰ δικαίας καὶ ὑπ' οὐδενὸς πιστεύομεν κατετριωνευθησομένης ὑπερηφανείας ἀναγράφομεν σήμερον ἐν ταῖς στήλαις τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ τὸ γεγονός· ὅτι· ἡ Α. Μ. ὁ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΟ-ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΙΩΣΗΦ εὐηρεστήθη νὰ διαβιδάσῃ ἡμῖν διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτοῦ Αὐτοῦ Βαρώνου Δε-Κάλις τὴν ὑψηλὴν Αὐτοῦ εὐαρέσκεϊαν ἐπὶ τῇ ἐν τινι τῶν τελευταίων τευχῶν τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» παραθέσει τῆς εἰκόνος Του καὶ δημοσιεύσει τῆς Σκιαγραφίας Του. (*)

Ἡ πρὸς τὸν «Γραφικὸν Κόσμον» ὑπὸ τοῦ Σεπτοῦ τούτου Μονάρχου διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπιδειχθεῖσα εὐμένεια καταδείκνυσιν τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ὅπερ ὁ φιλόμουτος οὗτος Ἡγεμὼν αἰσθάνεται διὰ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ πᾶν τὸ πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Τουρκίας συντελοῦν.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» θεωρεῖ καθήκον αὐτῆς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὅπως ἐκφράσῃ δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τὴν Α. Ἐξουχότητα τὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργὸν καὶ Αὐτάρχη τῶν Ἀνακτόρων ΓΑΖΗ ΟΣΜΑΝ ΠΑΣΣΑΝ ἐπὶ τῇ ἐξαιρετικῇ εὐμενείᾳ ἣν ἐπὶ τῇ

(*) Ἡ σκιαγραφία αὕτη ἦτο προϊόν τοῦ καλὰμου τοῦ καλοῦ τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» φίλου κ. Λεωνίδα Λαζαρίδου.

εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν τινι τῶν τελευταίων τευχῶν δημοσιεύσεως τῆς Σκιαγραφίας μετὰ τῆς εἰκόνος Του ὁ εὐγενὴς οὗτος στρατηγὸς πρὸς τὸ περιοδικὸν αὐτῆς ἐπεδείξατο. Ὁ ΓΑΖΗ ΟΣΜΑΝ ΠΑΣΣΑΣ εὐηρεστήθη νὰ διαβεβαιώσῃ τὸν ἐκδότην καὶ διευθυντὴν τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ὅτι ὑπὸ σπουδαίαν ἔλαβεν ἔποψιν τοὺς ἐν τῷ περιοδικῷ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀτόμου Του δημοσιευθέντας ἐπαίνους οὓς — ἐν τῇ μεγίστῃ μετριοφροσύνῃ Του βεβαίως — ἐθεώρει ἄλλως ὡς ὑπερβολικοὺς καὶ οὐδόλως πρὸς τὴν πραγματικὴν του ἀξίαν ἀνταποκρινομένους.

ΠΕΡΙ ΙΝΔΩΝ.

Δεύτερον ἔθνος μετὰ τοὺς Σίνας ἔχομεν τοὺς Ἰνδοὺς, οἵτινες εἶναι καταγωγῆς Καυκασίας. Οἱ Ἰνδοὶ εἶναι ἔθνος ἀρχαιότατον, διακριθὲν ὅπως οἱ Σίνας διὰ τὸν πρώϊμον πολιτισμὸν του. Ἐχουσι δ' οὗτοι παραδόσεις ἀναβαινούσας μέχρι τοῦ 2500 ἔτους π. Χ. ἀλλ' εἶναι σκοτεινὰ καὶ δυσεξήγητοι. Οἱ Ἰνδοὶ φαίνεται ὅτι κατῆλθον (κατὰ τὰς παραδόσεις των) ἐκ βορρᾶ καὶ ἐγκατέστησαν πρὸς τὸν ἄνω Γάγγην πλησίον τοῦ ὄρους Μεροῦ, τὸ ὁποῖον θεωροῦσιν ὡς κατοικίαν τῶν Θεῶν των καὶ ὡς κέντρον τῆς γῆς. Ἡ Ἱστορία τῶν Ἰνδῶν ἀποβαίνει γνωστὴ ἀπὸ τοῦ 300 π. Χ. Πρῶτος ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος περὶ τὸ 327 π. Χ. ἐπιχειρήσας ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Ἰνδικῆς εὗρεν ἀντίστασιν ἐκ μέρους δύο βασιλέων τοῦ Ταξίλου καὶ τοῦ Πώρου οἵτινες ὁμῶς ὑπετάχθησαν ὑπ' αὐτοῦ.

Ὁ λαὸς τῶν Ἰνδῶν ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων διηρεῖτο εἰς 4 τάξεις α'. εἰς τὴν τῶν ἱερέων, οἵτινες ὠνομάζοντο Βραχμᾶνες· β'. εἰς τὴν τῶν τεχνιτῶν· γ'. εἰς τὴν τῶν γεωργῶν καὶ δ'. εἰς τὴν τῶν ποιμένων, ἥτις ἦτο ἡ μᾶλλον περιπεφρονημένη τάξις. Αἱ τάξεις αὗται ἔζων ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ, τὸν ὁποῖον κατεῖχον ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ εἰς οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν ἦτο συγκεχωρημένον γὰρ ζῆ ὅπως ἔζη ἡ ἑτέρα· ὑπῆρχε δὲ καὶ πέμπτη τις τάξις ἡ τῶν Παριῶν, ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς μιὰ καὶ δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτὴν νὰ συκοινωνῇ μετὰ τῶν ἄλλων τάξεων. Ἐκ τῆς τάξεως ταύτης λέ-

γεται ὅτι κατάγονται καὶ οἱ ἐν Εὐρώπῃ Ἀθίγ-
γανοὶ οἵτινες κατ' ἄλλους μὲν ἦλθον εἰς τὴν Εὐ-
ρώπην περὶ τὸ 800 μ. Χ. κατ' ἄλλους δὲ περὶ
τὸ 1400 μ. Χ.

Τὸ πολίτευμα τῶν Ἰνδῶν εἶναι μοναρχία ἀπό-
λυτος· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς εἶναι ὄργανον μόνον τῶν
Βραχμάνων, διότι αἱ ἱεραὶ διατάξεις τοῦ νομοθέ-

του αὐτῶν Μανοῦ ἐπέβαλλον ὄχι μόνον εἰς τὸν
Βασιλέα ἀλλ' εἰς ἅπαντας τοὺς ἄρχοντας τῶν
Ἡγεμονιῶν τὸ καθήκον τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ὑ-
πακοῆς εἰς τοὺς Βραχμᾶνας καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὶ
μόνοι εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναγορεύειν τὸν
Βασιλέα. Ἐτιμῶντο δὲ οἱ Βραχμᾶνες μᾶλλον τοῦ
Βασιλέως καὶ ἐθεωροῦντο ὡς ἅγιοι διὰ τοῦτο καὶ



ΧΟΒΑΡΤ ΠΑΣΣΑΣ.

πολλάκις ἐλατρεύοντο ὡς Θεοί. Ἐφερον δὲ θρη-
σκευτικὸν περιδέραιον, καλούμενον ποῖτά, τὸ ὁ-
ποῖον ἐλάμβανον πρὶν ἢ φθάσωσιν τὸ 15 ἔτος
τῆς ἡλικίας των καὶ τὸ ἔφερον καθ' ἅπασαν τὴν
διάρκειαν τῆς ζωῆς των· ὅτε δ' ἀπέθνησκον συνε-
καίετο μετὰ τοῦ σώματος αὐτῶν.

Οἱ Ἰνδοὶ εἶχον τριῶν εἰδῶν ναοὺς α'. ὑπογεί-
ους β'. ἐπιγείους λελαξευμένους ἐντὸς βράχων,
καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καθὼς τοὺς ἡμε-

τέρους. Οἱ ὑπόγειοι ναοὶ εὕρισκονται πρὸ πάντων
εἰς τὰς νήσους Ἐλεφαντίνην καὶ Σαλσέταν, τὸν δὲ
θαυμασμὸν τῶν περιηγητῶν κινεῖσι μάλιστα οἱ
σωζόμενοι ἐν Ἑλλόρα, ὅπου ἐντὸς ὅρους μετρίου
ὑψους ὑπάρχει σπήλαιον ἡμίκυκλον, πλήρες να-
ῶν πολυωρόφων μετὰ προφυλαίων, γεφυρῶν καὶ
προνάων, ἀπάντων ἐγκεκαλειμμένων ἐν τῷ βρά-
χῳ. Εἰς ἄλλα δὲ μέρη ὑπάρχουσι σειραὶ ναῶν,
λελαξευμένων ἐντὸς βράχων καὶ κειμένων τῶν

μέν ἐπὶ τῶν δέ, καὶ στηριζομένων ἐπὶ κολοσσαίων μαρμαρίνων Ἐλεφάντων. Ἐπίσης εἰς τὰ ἐπίγεια ἐγκολαπτά κατασκευάσματα ἀνάγοντα καὶ αἱ περίφημοι ἑπτὰ Παγόδαι. Αὗται κατασκευάζοντο ἐκ μαρμάρων ἐστιλβωμένων, καὶ συνήσταντο ἐξ 8 — 12 ὀροφῶν. Ἡ πρώτη Παγόδα ἐκτίσθη ὑπὸ αὐτοκράτορος τινος τῆς Κίνας, ζῶντος περὶ τὸ 250 π. Χ. Οὕτως δ' ἐξεπλήρωσεν ὑπόσχεσιν τὴν ὁποίαν εἶχεν δώσει εἰς Βουδιστὴν τινα ἱερέα, ὅστις κατ' αὐτοὺς ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Βούδας εἶχεν ἀφήσει πολλὰ ἔχνη τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας του ἐδαπανήθη δὲ πρὸς κατασκευὴν αὐτῆς ποσὲν, ἀναλογοῦν πρὸς 18 ἑκατομμύρια φράγκα κατόπιν ὅμως κατασκευάσθησαν καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας διά-



ΣΙΡ ΕΛΙΟΤ, Πρεσβευτὴς τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας ἐν Βιέννῃ.

φορὰι περίφημοι Παγόδαι ὁμοίαι πρὸς τὰς τῆς Κίνας.

Γλῶσσα τῶν Ἰνδῶν εἶναι ἡ σανσκριτικὴ ἐγκωμιαζομένη ὡς ἐπιτειδιωτάτη διὰ τὴν φιλοσοφίαν, διότι βρίθκει τρόπων ἐκφράσεων καὶ τῶν μάλιστα ἀφηρημένων ἰδεῶν· ἀλλ' ἤδη εἶναι νεκρά καθὼς ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Λατινικὴ. Τὰ δὲ ἱερὰ βιβλία τῶν Ἰνδῶν καὶ οἱ νόμοι τοῦ Μανῦ εἶναι γεγραμμένοι εἰς σανσκριτικὴν γλῶσσαν. Ἡ ἐπι-

κὴ ποίησις λίαν ἀνεπτύχθη παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς. Μέχρι δὲ τῆς σήμερον ὑπάρχουσιν γεγραμμένα εἰς σανσκριτικὴν γλῶσσαν δύο μεγάλα ἐπικά ποιήματα, ἐξ ὧν τὸ μεγαλύτερον ὀνομαζόμενον Βαχαβαράτα συνίσταται ἐξ 400 χιλιάδων διστίχων, καὶ περιγράφει τοὺς πολέμους τοῦ Θεοῦ Βισνοῦ καὶ Βαλαβαράταν. Εἰς δὲ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν ὁ Κύριος Δημήτριος Γαλανὸς μεταβάς εἰς Ἰνδίας καὶ ἐκμαθὼν τὴν σανσκριτικὴν μετέ-

φρασαν πρώτος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὴν Βαλαθ-
ράταν ἥτις εἶναι περίληψις τῆς Βαχαθαράτας.

Δύω θρησκεῖαι ἐπεκράτουν παρὰ τοῖς Ἰνδοῖ·
ἡ θρησκεία τοῦ Βράχμα, ἡ Βράμα, ὅστις παρίσ-
τατο ὑπὸ τριπλῆν μορφήν· ὡς Θεὸς δημιουργῶν
καὶ τότε ἐλέγετο Βραχμᾶς, ὡς Θεὸς σώζων καὶ
συντηρῶν, ὁπότε ὠνομάζετο Βισνοῦς, καὶ ὡς Θε-
ὸς ἀπολλύων καὶ καταστρέφων, ὁπότε ἐλέγετο
Σίβας. Οἱ δὲ ἱερεῖς ἐκάστης Θεότητος ἔφερον ἰ-
διαιτέρα χαρακτηριστικά. Οἱ ἱερεῖς τοῦ Βισνοῦ
ἔφερον δύο λωρίδας ἐπὶ τοῦ μετώπου, τῆς ῥινός
καὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, τὰς ὁποίας ἐσχημάτι-
ζον διὰ τῆς ἐπιθέσεως μίγματος, συνισταμένου
ἐκ τέφρας, κόπρου ἀγελάδος, χύματος τοῦ ποτα-
μοῦ Γάγγου, Ἰνδικοῦ ξύλου, πυρίτιδος, ἀσβέστου.
κτλ. Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ Βράχμα ἦτο παμ-
μέγιστον ἐκ μαρμάρου κατεσκευασμένον καὶ ἐξή-
γετο ἅπαξ τοῦ ἔτους, εἰς προσδωρισμένην ἐπο-
χὴν, ἐτύθετο ἐντὸς μεγάλης ἀμάξης συρομένης
ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ παιδίων, νο-
μιζόντων ὅτι οὕτως ἐξιλέωνον τὸν Θεόν των. Ἐ-
τεροι δὲ φανατικώτεροι ἔρριπτον ἑαυτοὺς ὑπὸ τοὺς
τροχοὺς εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἀποθάνωσιν εὐ-
θὺς ὑπὸ τῶν πληγῶν, ἀλλ' ἀφ' οὗ βασανισθῶσιν
ἐπὶ πολὺν καιρὸν. Καὶ ἄλλοι ἤττον γενναῖοι ἐνε-
χάραττον ἐπὶ τοῦ σώματός των 120 πληγὰς διὰ
μαχαίρων χάριν τοῦ Θεοῦ των.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Βράχμα ἐπίστευον ὅτι ἡ δη-
μιουργήσασα τὸν κόσμον Θεότης ἐρρύθμισε τὰ
πράγματα εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε προάγον-
ται ἀφ' ἑαυτῶν. Ἀλλ' ὅτι ἐκ διαλειμμάτων πε-
ριπίπτουσιν εἰς σύγχυσιν καὶ τότε ἀναφαίνεται
ὁ Βισνοῦς, ἐν σχήματι ἀνθρώπου ἡ ζώου καὶ ἀ-
νορθοῦ τὰ κακῶς ἔχοντα. Ἡ Βραχμανικὴ θρησκεία
ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω Θεῶν ἀνεγνώριζε πλῆθος ἄλ-
λων Θεῶν καὶ Θεανῶν. Πρὸς τούτοις δὲ ἐθεώρουν
ὡς ἱερὰ πολλὰ ζῶα καὶ φυτὰ πρὸ πάντων τὸν
βοῦν.

Κατὰ δὲ τὸν Βουδισμόν οὗτος παρίστατο ὡς
Θεὸς ἐνεργῶν καὶ ὡς Θεὸς ἡρεμῶν. Οἱ δὲ ἱερεῖς
τοῦ ὠνομάζοντο Βόνζοι· καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἐπίσ-
τευον ὅτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν παρουσιάζονται
ἄνθρωποι προωρισμένοι νὰ ἀνορθώσωσι τὰ κακῶς
κεῖμενα πράγματα τῆς ἀνθρωπότητος ἐπίσης ἐ-

πίστευον ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἦτο πρὶν ζῶον ἀτελέσ-
τερον καὶ ὅτι μετὰ θάνατον μεταβάλλεται εἰς
ὄν ἐντελέστερον, καὶ οὕτω διὰ διαδοχικῶν τινῶν
μετεμψυχώσεων ἐπὶ τέλους θὰ τελειοποιεῖται
ἕως οὗ φθάσει τὸ Θεῖον. Ἰδρυτὴς τοῦ θρησκευμα-
τος τούτου ὑπῆρξεν ὁ Σαχυαμούνης Γκασυτά-
μας ὅστις ἔζησε περὶ τὸ 600 π. Χ. Διεδόθη δὲ
ἡ θρησκεία αὕτη λίαν ταχέως εἰς τὰς Ἰνδίας, τὴν
Νεπὲλ, Κασμιρίαν, Κεϋλάνην, Σιάμην, καὶ Βούρ-
μαν· περὶ δὲ 300 ἔτος π. Χ. ἀπεστάλησαν ἐκ
Βενάρης 18 ἱερεῖς εἰς τὴν Κίνα διὰ νὰ διαδώ-
σωσιν τὸν Βουδισμόν ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὐτῶν
καὶ τῶν διαδόχων των ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς· μό-
νον δὲ περὶ τὸ 95 ἔτος μ. Χ. ὁ Βουδισμὸς ἤρχι-
σεν νὰ ἀποκτᾷ ἐπίσημον ἐπιρροὴν εἰς τὴν χώ-
ραν ἐκείνην, καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκρά-
τορος Μινγ-Τι κατέστη ἡ πρώτη μεταξὺ τῶν
θρησκειῶν τῆς Κίνας, διότι ὑπὲρ τὰ 150 ἑκατομ.
Σινῶν πρεσβεύουσι τὸν Βουδισμόν. Περίεργον δὲ
εἶναι ὅτι τινὲς τῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν τῶν
Βουδιστῶν ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τινὰς τῶν
ἡμετέρων.

Οἱ δὲ Νότιοι Ἰνδοὶ ἐθεώρουν ὡς ἐπίσημον Θε-
ὸν τὸν Ἀῦενάρ, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον ὡς Θε-
ὸν τῶν χωρίων καὶ τῶν ἀγρῶν, καὶ τὸν θεωροῦ-
σιν ὡς ἐξουσιαστὴν τῶν καταχθονίων πνευμάτων
καὶ φαντασμάτων. Ὑπῆρχον δὲ πλεῖστοι ναοὶ
τοῦ Θεοῦ τούτου ὅστις παρηκολουθεῖτο ὑπὸ σω-
ματοφυλάκων κατεσκευασμένων ἐκ γύψου 20 πο-
δῶν ὕψους καὶ 40 ποδῶν μήκους ἠκολουθοῦντο
δὲ ὑπὸ πεζῶν στρατιωτῶν οἵτινες ἔφερον μεθ' ἑ-
αυτῶν καὶ Ἐλέφαντας.

Σήμερον αἱ Ἰνδαὶ εὐρίσκονται ὑπὸ τὸ σκῆπ-
τρὸν τῆς βασιλείας τῆς Ἀγγλίας. Διὰ δὲ με-
γάλων κόπων καὶ θυσιῶν διέδωσαν διὰ τῶν ἱε-
ραποστόλων αὐτῶν μετὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸν
Χριστιανισμόν εἰς πολλὰ μέρη τῶν Ἰνδιῶν καὶ
συνέστησαν οὕτως ὑπὲρ τὰς 200 Χριστιανικὰς
ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων πολλὰ μέλη εἶναι Βραχ-
μᾶνες.

Ζέφυρος Σταυρίδης.

ΤΙΝΑ

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Ἀξιοπαρατήρητος εἶναι ὅτι αἰείποτε ὑπῆρχεν ἀντίφασις ὡς πρὸς τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν τοῦ γυναικείου φύλου. Παρὰ τοῖς μᾶλλον ἀγρίοις λαοῖς, ἐν ἐποχῇ βαρβάρου βιώσεως, ὅτε ἡ γυνὴ ὑπῆρχε λάφυρον καὶ κτῆμα ἀναφαίρετον τοῦ ἀνδρός, οὐχ ἦττον αἱ γυναῖκες ἀπελάμβανον προληπτικῆς, οὕτως εἰπεῖν, ὑποδεξιώσεως ὑφ' ὅλης ἐν γένει τῆς φυλῆς αὐτῶν, εἰς αὐτὰς ἀπετείνοντο πρὸς ἴασιν τῶν ἑαυτῶν πληγῶν καὶ ἀσθενειῶν, αὐταῖς ἀπέδιδον γνῶσιν τοῦ μυστικοῦ καὶ τοῦ θείου. Κατὰ δὲ τὸν ἡμέτερον πεπολιτισμένον αἰῶνα, ὅτε ἕνεκα τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀναπτύξεως, ἡ γυνὴ ἐν μὲν τῷ οἰκιακῷ βίῳ περιστοιχίζεται ὑπὸ ἀπειραρίθμων τιμῶν, ἀλλὰ μέχρις ὠρισμένων ὁρίων εἶναι ἐξησφαλισμένη ὡς πρὸς τὸ δίκαιον τῆς περιουσίας, ἡ κοινωνία ἀπαντᾷ μετ' ἀπιστίας καὶ ἀνευχαριστήσεως πρὸς πᾶσαν αὐτῆς ἀπόπειραν πρὸς κατάληψιν καὶ μάθησιν παντός ὅ,τι ἐπιτρέπεται εἰς ἕκαστον νεανίαν. Ἡ προαναφερθεῖσα ἀντίφασις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου λίαν δηκτικὴ καὶ ὀριμεῖα παρουσιάζεται νῦν ἐν Γερμανίᾳ· ὁ Τάκитος ἔτι ἔγραφε περὶ τῆς μεγάλης σημασίας τῆς γυναικὸς ἐν τε τῷ κοινωνικῷ καὶ πολιτικῷ βίῳ τῶν ἀρχαίων Γερμανῶν, καὶ ἰδίως πῶς αἱ γυναῖκες ἐκατέρωθεν διὰ τῶν παρακλήσεων αὐτῶν νὰ ἐπουλῶνῳσι τὰς πληγὰς τῶν ἐξ ἀτυχῶν μαχῶν, πῶς αἱ φυλαὶ ἐκεῖναι παρὰ τῶν ὀποίων οἱ Ρωμαῖοι ἐλάμβανον ὡς ὀμήρους γυναῖκας αὐστηρῶς ἐτήρουν τὴν εἰρήνην, πῶς οἱ Γερμανοὶ ἀνεγνώριζον ἐν τῷ προσώπῳ τῆς γυναικὸς εἰκόνα ἱερὰν καὶ προορατικὴν, καὶ πῶς οὗτοι ἐπὶ τέλους ἐδέχοντο τὰς συμβουλὰς καὶ ὑπετάσσοντο εἰς τὰς νοθεσίας αὐτῶν. Ἡ Βελέτα, ἡ Ἀσυρινία, καὶ πολλαὶ ἄλλαι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ρωμαίου ἱστορικοῦ ἀπελάμβανον μεταξὺ τῶν ὁμοφύλων των σχεδὸν θείων τιμῶν.

Νῦν δὲ οἱ πεπαιδευμένοι ἀπόγονοι τῶν Χάτων καὶ Χερούσκων τελείως ἀποκλείουσιν αὐτὴν ἔκ τε τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου καὶ θέλουσιν αὐτὴν πλησίον τῆς οἰκιακῆς ἐστίας.

Ὁ γνωστὸς Γερμανὸς ἱστορικὸς Ζίμπελ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Meberdia Emancipation del Frau» ἐπιμένει εἰς τὴν πραγματικὴν διαφορὰν τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρός. Κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ, ἡ φύσις ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸν προορισμὸν τῆς γυναικὸς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἐχορήγησεν αὐτῇ ὠρισμένους πνευματικὰς ιδιότητας. Ἡ γυνὴ εἰσερχομένη εἰς γάμου κοινωνίαν ἐνωρίτερον τοῦ ἀνδρός δὲν κέκτηται τὸν ἀπαιτούμενον, κατ' αὐτὸν, καιρὸν πρὸς μεθοδικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος αὐτῆς. Ἡ φύσις λοιπὸν, λέγει, ἀντεκατέστησε τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην διὰ φυσικῆς λεπτότητος πνεύματος καὶ εὐαισθησίας, ὅπερ σπανίως ἀπαντᾷ τις μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν· ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀποδίδει αὐτῇ ἀδυναμίαν πρὸς τὴν ἐκμάθησιν σπουδαίων ἐπιστημῶν, ὡς π. χ. ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ, τῇ Νομικῇ καὶ τῇ πρακτικῇ Πολιτικῇ. Ταῦτα πάντα ἡνάγκασαν τὸν συνάδελφον αὐτοῦ καθηγητὴν τῆς φιλοσοφίας καὶ παιδαγωγίας Μπόννα Μέϋερ ἵνα ἀνασκευάσῃ τὰς σαθράς αὐτοῦ ἰδέας. Ὁ Μέϋερ λέγει: διαφορὰ μεταξὺ τῆς λογικῆς καὶ τῆς δι' ἐνστίκτου σκέψεως δὲν ὑπάρχει παντάπασι, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς σκέψεως μεταξὺ τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναικὸς. Εἰς τινὰς κλάδους μάλιστα, λέγει, ἐπιστημῶν, ἀνὴρ τε καὶ γυνὴ ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν ἴδιον προτέρημα ἐνστίκτου ἢ ψυχικὴν δύναμιν τοῦ σκέπτεσθαι· τοιοῦτόν τι προτέρημα ἀπαιτεῖται εἰς τὸν διδάσκαλον, τὸν ἱατρὸν, τὸν πολιτικόν, καὶ ἐξ αὐτοῦ πηγάζουσιν αἱ μᾶλλον εὐγενεῖς σκέψεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλ' ἐάν, λέγει, ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται νὰ ἦ ἄνευ αὐτοῦ τοῦ πλεονεκτήματος, δὲν πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ ἀφαιρῇ ἐκ τῆς γυναικὸς τὸ πλεονέκτημα τῆς λογικῆς σκέψεως.

Εἰς τοὺς προσιτοὺς αὐτοὺς κλάδους τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Πρακτικῆς, λέγει ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας, αἱ γυναῖκες σκέπτονται λογικῶς ὡς καὶ ἡμεῖς, ἀγαπῶσι τοὺς λεπτοὺς ὀρισμούς, καὶ οὐχὶ σπανίως ὑπερτεροῦσιν ἡμῶν κατὰ τὸ σαφές τῶν σκέψεων. Ὁ Μέϋερ φέρει πολλὰ παραδείγματα ὡς πρὸς τὴν ἐπίδοσιν τῆς γυναικὸς εἰς διαφόρους κλάδους τῶν ἐπιστημῶν, συμφωνεῖ δὲ τελείως μετὰ τοῦ σοφοῦ οἰκονομολόγου Ζ.

Στουάρτ Μίλλ, λέγοντος ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες οὐχὶ σπανίως ὀφείλουσι μέρος τῶν ἐνεργῶν αὐτῶν ἰδεῶν καὶ σκέψεων εἰς τὴν ἐπιρροὴν καὶ ἀγχοίνοιν τῶν γυναικῶν, ὡς τῆς γυναικὸς αὐτῶν, ἢ ἄλλης τινὸς εὐπαιδεύτου καὶ εὐφυοῦς.

Ἐλευθέριος Γρ. Ταπεινός.

ΠΑΤΡΙΚΗ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ.

Εἰς μίαν τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀγγλίας ἔζη πλούσιός τις ἄρχων, Σπένσερ ὀνομαζόμενος ὅστις ἐχέρευσεν νέος καὶ εἶχε μονογενῆ θυγατέρα. Μετὰ τὴν στέρησιν τῆς συζύγου του, τὴν ὁποίαν ἡγάπα ἐκ καρδίας, μοναχὴ παρηγορία τοῦ ἔμεινε νὰ βλέπῃ τ' ἀναπτυσσόμενα θέλγητρα καὶ τὰς χάριτας τῆς μικρᾶς του Μαρίας, ἥτις ὑπέσχετο ὅτι ταχέως ἠθέληεν ἀποκτήσει ὅλα τὰ προτερήματα ὅσα ἄλλοτε ἡγάπησε καὶ ἐθαύμασεν εἰς τὴν ἀποθανοῦσάν του σύζυγον. Μεγίστην προσοχὴν καὶ φροντίδα κατέβαλεν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῆς· τῆς ἔδωκε διδασκάλους παντὸς εἶδους, ὅλους διακεκριμένης ἀξίας, καὶ συχνάκις ἀνελάμβανεν ὁ ἴδιος τὸ εὐάρεστον τοῦτο καθήκον, εἰς τὸ ὅποιον ἦτον πολὺ κατάλληλος διὰ τε τὴν φρόνησιν καὶ τὰς γνώσεις του.

Αὐξάνουσα τὴν ἡλικίαν, ἡ νέα Μαρία ἐστολίζετο μὲ σπάνια πλεονεκτήματα, φυσικὰ καὶ ἐπὶ κτητα, ἔχουσα πᾶν ὃ, τι ἡδύνατο πατὴρ φιλόστοργος νὰ ἐπιθυμήσῃ. Ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη του ἐπομένως δὲν εἶχεν ὅρια, καὶ ἄλλην πλὴν εἰς τὸν βίον του ἐπιθυμίαν δὲν εἶχεν, εἰμὴ πῶς νὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ ἐντίμως καὶ εὐτυχῶς εἰς τὸν κόσμον.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, δὲν ἔρριψεν, ὡς οἱ πολλοὶ τῶν πατέρων, τὴν προσοχὴν του εἰς τοὺς βαθμοὺς ἢ εἰς τὰ πλούτη. Πειπισμένος ἀπὸ τὴν ἰδίαν του πείραν καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ κόσμου παρατηρήσεις του ὅτι ἡ περὶ τὸν γάμον εὐδαιμονία συνίσταται εἰς τὴν αὐτάρκειαν καὶ εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν αἰσθημάτων, πρῶτον καὶ κύριον προσὸν ἐζήτει εἰς τὸν μέλλοντα γαμβρόν του καρδίαν ἀγαθὴν καὶ ἐνάρετον. Ὅ,τι δὲ κυρίως ἀπεστρέφετο καὶ ἐφοβεῖτο ἦτον ἡ τάξις τῶν φιληδόνων ἀνδρῶν.

Ἡ Μαρία ἐπροικίσθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ τὰ ἀμφίβολα δῶρα τῆς τρυφερᾶς καὶ εὐαισθητοῦ καρδίας. Τοῦτο, ἐνῶ τὴν ἀνεδύκνει κόρη ἀγαθὴν καὶ φιλόστοργον πρὸς τὸν ἀγαπητὸν πατέρα τῆς, τὴν ἔφεινε συγχρόνως ἀπροφύλακτον καὶ πρὸς αἰσθήματα ἄλλα ἰσχυροτέρου καὶ κιν-

δυνωδεστεροῦ εἶδους. Ἀπειρος οὔσα εἰς τὰ τοῦ κόσμου, δὲν διέκρινε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὰ διορατικὰ ὄμματα τοῦ πατρὸς τῆς· ὅθεν, ὁσάκις ἔβλεπε μορφὴν ἐξωτερικῶς εὐάρεστον, εὐκόλως ἐφαντάζετο ὅτι καὶ ὁ ἐσωτερικὸς χαρακτήρ μὲ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦτο ἀνταπεκρίνετο.

Συνέβη τότε νὰ σταθμεύῃ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην νέος τις ἀξιωματικὸς, ὅστις, παρὰ τὴν καλλονὴν τοῦ σώματος καὶ τὴν κομψότητα τῶν ἐνδυμάτων, εἶχε καὶ θέλγητρα λόγου καὶ συμπεριφορᾶς ἐπαγωγὰ εἰς ἄκρον καὶ σπανιώτατα. Ἐφαίνετο πλήρης πραότητος καὶ εὐαισθησίας, ἐνῶ ἡ καρδία του ἦτον διεφθαρμένη ἀπὸ διεστραμμένας ἀρχὰς καὶ ἀπὸ ἑξεῖς ἀσωτείας. Ἐκ περιστάσεως συνέβη νὰ γνωρισθῇ μὲ τὴν Μαρίαν, πρὶν ὁ πατὴρ αὐτῆς νοήσῃ τὸν ἐπ' ἀπειλοῦντα αὐτὴν κίνδυνον· ἡ ἐντύπωσις δὲ τὴν ὁποίαν εἰς τὰς πρώτας σχέσεις τῆς ἔλαβεν ἐρριζώθη τόσον εἰς τὴν καρδίαν τῆς, ὥστε, μολονότι ὁ πατὴρ τῆς, ὅταν ἀνεκάλυψεν αὐτάς, μετεχειρίσθη ὅλα τῆς ἀποτροπῆς τὰ μέσα, καὶ ὅλην τὴν χοῆσιν τῆς πατρικῆς του ἐξουσίας, τίποτε δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ κύριος Σπένσερ ἠρνήθη σταθερῶς τὴν συγκατάθεσιν του εἰς συνοικέσιον τοῦ ὁποίου τὰς δυστυχεῖς συνεπειὰς εἶχε καθαρῶς προῖδεῖ, μέσον ἄλλο εἰς τοὺς δύο ἐραστάς δὲν ἔμεινε παρὰ τὴν φυγὴν. Νεῶνις ἀνατραφεῖσα ἐπιμελῶς μὲ ἀρχὰς καὶ ἑξεῖς ἀρετῆς, ὡς ἡ Μαρία, ἔπρεπεν ἐπὶ πολὺ νὰ διστάσῃ πρὶν ἀποφασίσῃ τολμηρὸν τοιοῦτον καὶ ἐγκληματικὸν κίνημα· ἀλλὰ τέλος πάντων ἐγένετο καὶ ἡ ἀπόφασις καὶ ἡ ἐκτέλεσις· καὶ ἡ δυστυχὴς θυγάτηρ πολὺ ἀργὰ ἐνόησεν ὁποίαν φρικτὴν ἀλλαγὴν ἔκαμε τῆς τρυφερᾶς ἀγάπης τοῦ φιλοστόργοιό τε πατέρων μὲ τοὺς ἐφημέρους ἐρωτας ἀσώτου καὶ ἀπίστου συζύγου.

Ἡ δικαία ἀγανάκτησις τοῦ πατρὸς τῆς τὴν ἀπεδείλασε τόσον, ὥστε δὲν ἐπεχείρησε νὰ καταπραύνη τὴν ὀργὴν του, ἥτις, ἀφορμὴν ἔχουσα πρᾶξιν τοιαύτην ἀπειθείας, ἀνατρέπουσαν τὰς προσφιλεστέραις τῶν ἐλπίδων του, ὑπετίθετο ὅτι ἠθέλε μείνει διαρκὲς καὶ ἀνεξάλειπτος εἰς τὴν καρδίαν του. Ἀφοῦ λοιπὸν ὑπέφερε δυστυχήματα πολλὰ, σωματικὰ καὶ ψυχικὰ, ἀκολουθοῦσα σύζυγον ὅστις ἐφέρετο πρὸς αὐτὴν μὲ κτηνώδη παραμέλησιν καὶ περιφρόνησιν, ἐχέρευσεν τέλος πάντων εἰς ξένην γῆν, ὅπου εὕρισκετο σταθμεῦν ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν πᾶμπτωχος καὶ δυστυχὴς, τὸ τρίτον ἔτος τῆς ὑπανδρείας τῆς, φέρουσα υἱὸν διετὴ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς.

Κατὰ καλὴν τῆς τύχην, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπι-

στροφὴν τῆς, εὔρε παρηγορίαν καὶ καταφύγιον εἰς τὴν οἰκίαν κυρίας τινός, ἣτις ἦτον ἄλλοτε φίλη στενὴ τῆς μητρός τῆς. Εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην εὔρεν ὅλην σχεδὸν τὴν ἀγαθότητα τῆς πατρικῆς οἰκίας· καὶ ἡ εὐεργετικὴ ἐκείνη γυνή, ἐπιθυμοῦσα νὰ τὴν ὠφελήσῃ περισσότερο, ἀπεφάσισε ν' ἀναλάβῃ τὸ δύσκολον ἔργον τοῦ νὰ τὴν συμφιλιώσῃ μετὰ τὸν πατέρα τῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κυρία αὕτη εἶχεν ἴσῃν τὴν φρόνησιν μετὰ τὴν ἀγαθότητα, ἐνόησεν ὅτι, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τοιούτου σκοποῦ, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσῃ ἀπ' εὐθείας, διότι τοῦτο ἡδύνατο νὰ διεγείρῃ ἴσως τὴν παλαιὰν ἀγανάκτησιν τοῦ πατρὸς, ἀντὶ τῆς φιλοστοργίας του· ἀλλὰ πρῶτον διὰ συγκινήσεως, νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς του, Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ παρουσιάσῃ εὐκαιρία πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτου σχεδίου.

Ὁ κύριος Σπένσερ, διατηρήσας, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, στενὴν μετ' αὐτῆς φιλίαν, ἤλθε νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ. Κατὰ συμβουλήν λοιπὸν αὐτῆς, τὸ παιδίον τῆς Μαρίας, ὥραϊον καὶ ἐράσιμον εἰς ἄκρον, ἐμβῆκεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἔπεζεν. Ὁ κύριος Σπένσερ, ὅστις ἠγάπα πολὺ τὰ παιδιά, τὸ εἶδε, καὶ ἠρώτησε τὴν κυρίαν τίνας ἦταν τὸ ὥραϊον ἐκεῖνο παιδίον. «Εἶναι μιὰ φίλης μου» ἀπεκρίθη μετὰ ἀδιαφορίαν, καὶ ἔστρεψεν εὐθὺς εἰς ἄλλα πράγματα τὴν ὁμιλίαν. Τὸ παιδίον ἐν τούτοις ἔστυρξεν ἐπὶ τὸ μᾶλλον τὴν προσοχὴν τοῦ κυρίου Σπένσερ· τὸ ἐκάλεσε πλησίον του, τὸ ἔθεσεν εἰς τὰ γόνατά του, καὶ, διὰ πολλῶν περιποιήσεων, προτεῖλκυσε τὴν φιλίαν καὶ οἰκίότητά του. Τὸ δὲ παιδίον πάλιν, εὐχαριστήθην εἰς τοῦτο, μετεχειρίσθη ὅλας τὰς μικρὰς του δυνάμεις εἰς τὸ νὰ κερδήτῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν καρδίαν τοῦ ἀγνωστοῦ πάππου του.

Ἡ οἰκοδεσποινα ἣτις ἔστρεκε παρτηροῦσα σιωπηλῶς μὲν, ἀλλὰ μετὰ πολλὴν προσοχὴν, τῆς ἀγάπης ταύτης τὰς προόδους, ἤλθεν αἰφνιδίως εἰς τὸ μέσον, ἐπῆρε τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καὶ, καταφιλοῦσα αὐτὸ, ἀνέκραξεν· «Ὁ Θεὸς νὰ σε φυλάττῃ, ἀγαπητὸν παιδίον! πολλὰ βάστα· νὰ σε περιμένουν εἰς τὸν κόσμον!» «Τὸ μι-

» κρὸν τοῦτο παιδίον, ἠκολούθησε στραφεῖσα πρὸς τὸν κύριον Σπένσερ, ἔχασε πρὸ ὀλίγου τὸν πάτερὰ του, καὶ ἡ μήτηρ του, ἀγαθὴ καὶ ἐξιέραστος νέα, ἔμεινεν ἔρημος σχεδὸν καὶ ἀπροστάτευτος». Ὁ κύριος Σπένσερ κατενύχθη βαθέως ἀκούσας ταῦτα, καὶ λαβὼν τὸ παιδίον ἀπὸ τὰς χειρὰς τῆς οἰκοδεσποίνης, καὶ καταφιλῶν αὐτὸ μετὰ δάκρυσμένους ὀφθαλμούς, εἶπε· — «Ναὶ ὁ Θεὸς πρῶτον νὰ σε φυλλάττῃ, ἀγαπητὸν παιδίον! ἀλλ' ἂν δὲν ἔχῃς ἄλλους φίλους, ἐγὼ εἶμαι εἰς τὸ ἐξῆς φίλος σου! Σε παρακαλῶ, κυρία μου ἂν δὲν θεωρῇς τολμηράν τὴν ἐρώτησίν μου ὅς μου λεπτομερεστέρας τινὰς ἐξηγήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῆς μητρός σου.»

— «Ἡ μήτηρ τοῦ εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὴν οἰκίαν μου, κύριε, καὶ ἔρχεται νὰ σε πληροφορήσῃ ἡ ἰδία.» Καὶ, ταῦτα εἰποῦσα, ἐσήμανε τὸν κώδωνα, καὶ τότε εἰσῆλθεν αἰφνιδίως ἡ Μαρία ἐνδεδυμένη ὀλόμαυρα, καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατρὸς τῆς, μετὰ φωνὴν δὲ διακοπτομένην ἀπὸ τὰ δάκρυα, μόλις ἠδυνήθη νὰ προσφέρῃ· «Συγχωρήσόν με, πάτερ! συγχωρήσόν με!» Ὁ κύριος Σπένσερ ἔμεινεν ἱκανὰς στιγμὰς ἀμφιρρεπῆς, κυττάζων ποτὲ μὲν τὴν θυγατέρα του, ποτὲ δὲ τὸ παιδίον. Τέλος πάντων, τὸν ἐπῆραν τὰ δάκρυα, καὶ, ἀρπάζων τὴν Μαρίαν εἰς τὰς ἀγκάλας του· «Σὲ συγχωρῶ, εἶπε, δυστυχές, τέκνον! ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μου σὲ συγχωρῶ· λησμονῶ ὅλα τὰ παρελθόντα· ὁ μικρὸς οὗτος ἄγγελος δι' ὅλα μ' ἐξελέωσε.»

Τὸ αἰφνίδιον τῆς εὐτυχίας ταύτης προσέβαλε πόσον ἰσχυρῶς τὴν Μαρίαν, ὥστε ἐλειποθύμησεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς τῆς· ἀλλὰ συνῆλθε τέλος πάντων, καὶ ἡ σκηνὴ ἐκείνη μετεβλήθη εἰς θέαμα εὐάρεστον ἀγάπης τρυφερᾶς καὶ εἰλικρινοῦς εὐγνωμοσύνης· ἡ εὐεργετικὴ δὲ κυρία, τῆς ὁποίας ἡ ἀγαθοεργὸς ἀγχίνοια ἔφερε τὸ εὐτυχές τοῦτο ἀποτέλεσμα, εὔρε τὴν ἀμοιβὴν τοῦ ἔργου τῆς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν.

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ) ***

Ο ΕΚ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ

(Τύπος Παραδειγματικῆς Φιλοπονίας καὶ Ἐκτάκτου Ἐμπορικῆς Ὁξυδερκειᾶς).

Δὲν φέρομεν σήμερον ὄνομα ἀγνωστον εἰς τὰς στήλας τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» μας· δὲν παραθέτομεν τίτλον ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ ὁποίου ὁ ἀναγνώστης μας νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὤμους καὶ μετὰ πληκτικῆς ἀδιαφορίας στρέψῃ τὸ φύλλον ὅπως ἀπαντήσῃ ἀντικείμενον ἀναγνώσεως πλειότερον

αὐτὸν ἐνδιαφέρον. Μόλις ὡς τὸ βλέμμα τοῦ ἀναγνώστου μας ριφθῇ ἐπὶ τοῦ τίτλου ὃν φέρουσιν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν αἱ γραμμαὶ αὗται ἡμεθα βέβαιοι ὅτι, εἰς οἵανδήποτε καὶ ἂν ἀνήκη αὐτὸς τάξιν, θὰ αἰσθανθῇ τὴν περιέργειαν αὐτοῦ ζωηρῶς ἐρεθιζομένην καὶ μετ' οὐχὶ τυχαίου ἐνδιαφέροντος θὰ ἀναγνώσῃ μέχρι τῆς τελευταίας λέξεως τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον σκιαγραφικὸν μας σχεδιάσμα.

Τίς πράγματι εἶναι ὁ Κωνσταντινουπολίτης ἢ ὁ ἐπαρχιώτης ὅστις δὲν ἔχει ἤδη ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ ἰδέαν τινὰ, ἔστω καὶ ἀμυδράν, τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐμπορικῆς ἐπιστημότητος, τῆς ἀντιπροσωπευούσης μίαν τῶν μεγαλητέρων χρηματικῶν περιουσιῶν ἐξ ὧν Ἕλλην ἡδυνήθη κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἰκανότητος νὰ σχηματίσῃ; Τίς δὲν ἤκουσε τοὺς γονεῖς, συμπολίτας ἢ φίλους αὐτοῦ ἀφηγουμένους τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ κατωρθώματα ἐνὸς Κεφαλλῆνος ὅστις ἀναδειχθεὶς καὶ ἀνελθὼν εἰς τὴν ὑψίστην ἐμπορικὴν περιωπὴν, οὐ μόνον τῆς Τουρκίας ἀλλὰ συμπάσης τῆς Εὐρώπης, ἐτίμησε πράγματι πρῶτον τὴν τε γενέθλιον αὐτοῦ πατρίδα, καὶ εἶτα τὸ Ἔθνος εἰς ὃ ἀνήκει; Τίς εἶναι τέλος ἐκεῖνος ὅστις πολλάκις τοῦ βίου αὐτοῦ δὲν ἤκουσε νὰ γίνηται λόγος περὶ τοῦ ΑΝΔΡΕΟΥ ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ; . . .

Διὰ τὸν Κωνσταντινουπολίτην ὁ ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ εἶναι μέγας ἔμπορος εὐτυχήσας νὰ προικισθῇ ἐκ φύσεως δι' ἐκτάκτου ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος, εἰς ὃ καὶ μόνον, φρονεῖ, ὅτι ὀφείλει τὴν χολοσσαίαν ταύτην περιουσίαν του.

Διὰ τὸν Ἕλληνα ἔμπορον τῆς Ρωσσίας καὶ Ἀγγλίας ὁ ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ ἐκπροσωπεῖ τὸν μεγαλείτερον καὶ ἀξιοσεβαστότερον ἐμπορικὸν οἶκον ὃν Ἕλλην συνέστησέ ποτε ἐν Εὐρώπῃ· τὰς δὲ καταπληκτικὰς αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις θεωρεῖ πάντοτε ὡς ἐγγυημένας τὴν ἐπιτυχίαν καὶ διευθυνομένας διὰ τρόπου ἀποκλείοντος ἐκ τοῦ προγράμματος αὐτῶν τὴν λέξιν ἀάποτυχία».

Διὰ τὸν Ἕλληνα ἔμπορον τῆς Μασσαλίας τὸ πρᾶγμα ἀλλάσσει: Ὁ ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ εἶναι σεβαστὸς συμπατριώτης, καταστάς διὰ τῆς

ἐξόχου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ αὐθεντείας ἢ κορωνίδος τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικῆς παροικίας.

Γνωστὰ εἰσι φρονοῦμεν τοῖς πᾶσι τὰ εὐγενῆ καὶ πολύτιμα ἐκεῖνα στοιχεῖα ἅτινα ἐμπεριέχει ἡ ὁμογενὴς τῆς Μασσαλίας κοινότης.

Ἐν μιᾷ τῶν ἐμπορικωτέρων τῆς ὑψηλίου πόλεων οἱ Ἕλληνες τῆς Μασσαλίας τιμῶσι πράγματι τὸν Ἑλληνισμόν καταδεικνύοντες διὰ τῆς ἐμπορικῆς αὐτῶν εὐθύτητος καὶ δραστηριότητος τὰ πολύτιμα ταῦτα διακριτικὰ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ οὐ μόνον τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἀπάσης τῆς γῆς, ἐμπορικῷ κέντρῳ ἀπὸ τοῦ 1867 ἐγκατασταθεὶς ὁ Ἀνδρέας Βαλλιάνος κατέλαβε διὰ τῶν σπουδαίων αὐτοῦ προσόντων ὑπέροχον καὶ διακεκριμένην παρὰ τῷ ἐμπορικῷ καὶ κοινωνικῷ τῆς μεγαλουπόλεως ταύτης θέσιν· τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ ἀπαγγέλλει σήμερον μετ' ἐνδείξεων βαθέως, βαθυτάτου, σεβασμοῦ ὁ Μασσαλιώτης, ἀπὸ τοῦ ταπεινοῦ μικρομποροῦ μέχρι τοῦ μεγάλου κεφαλαιούχου.

Τὸ οἰκογενειακὸν γόητρον τοῦ ΑΝΔΡΕΟΥ ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ εἶναι ἀντάξιον τοῦ καθ' ἅπασαν τὴν ὑψηλίαν καταπληκτικοῦ ἐμπορικοῦ γοήτρου του.

Ἡ σύζυγος αὐτοῦ, γόνος τοῦ μεγάλου καὶ διὰ πάντας σεβαστοῦ ἑλληνικοῦ ἐκείνου τῶν Μετὰ οἴκου, εἶναι γυνὴ ἐξόχων οἰκογενειακῶν ἀρετῶν κάτοχος· τὴν ὑψηλὴν δὲ αὐτῆς ἀνατροφὴν μετέδωκε καὶ εἰς πάντα αὐτῆς τὰ τέκνα, ἐξαιρετικὴν συνάμα καταβαλλοῦσα μέριμναν ὅπως καταστήσῃ τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν Ἑλληνοπρεπῆ καὶ καταστήσῃ ταῦτα κοινωνὰ τῶν μεγάλων τῶν γονέων αὐτῶν ἀρετῶν.

Ἐ τῷ τελευταίῳ τούτῳ παραγράφῳ τῶν περὶ τοῦ Ἀνδρέου Βαλλιάνου γραφομένων μας δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ρίψωμεν εἰς τὰς στήλας μας καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κ. κ. Ἀθανασίου Ρωσσολύμου καὶ Βασιλείου Βαλλιάνου, ἀνεψιῶν τοῦ μεγάλου τούτου πατριώτου. Ἡ εὐγενὴς αὐτῇ οὐὰς διὰ τῆς συνέσεως καὶ εὐθύτητος ἦν ἐπιδείκνυσιν ἐπὶ ὁλόκληρα ἤδη ἔτη ἐν τῇ διευθύν.

σει τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει παραρτήματος τοῦ μεγάλου τούτου ἐμπορικοῦ οἴκου κατέστη ἀξία τῆς ζωνῆς ἐκτιμήσεως σύμπαντος τοῦ ἐμπορικοῦ τῆς ἡμετέρας μεγαλουπόλεως κόσμου, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς τῶν τρόπων αὐτῶν ἀβρότητας καὶ μεγίστης τοῦ χαρακτήρος των εὐγενείας κατέλαβον σπουδαίαν καὶ ἐπίζηλον θέσιν παρὰ τῇ ἐκλεκτοτέρᾳ τῆς πόλεώς μας ὁμογενεῖ τε καὶ ξένη κοινωνία.

Δ. Σ.

Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπὸ πολλῶν συνδρομητῶν τῆς πρὸς καταχώρησιν τερπνοῦ τινος ἐν τῷ περιοδικῷ αὐτῆς μυθιστορήματος ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους τῆς μεταφράσεως καὶ ἐν αὐτῷ δημοσιεύσεως ἐνὸς τῶν λαμπροτέρων καὶ νεωτέρων προϊόντων τῆς ἐξόχου τοῦ « Ξαβιέ-Δὲ-Μοντεπέν » φαντασίας, τοῦ « ΙΑΤΡΟΥ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ », μυθιστορήματος πολλὴν κατὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ ἐμποιήσαντος ἐντύπωσιν καὶ μετ' ἀληθοῦς ὑπὸ τοῦ Παρισικοῦ κόσμου ἀναγνωσθέντος ἀπληστίας, ὡς καταδείκνυται ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ μέχρι τοῦδε ἐκδόσεων.

Ἀναπληροῦσα καὶ τὸ κενὸν ὅπερ ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην μέχρι τοῦδε τὸ περιοδικὸν αὐτῆς παρουσίαζεν ἡ τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » διεύθυνσις εὐελπιστεῖ ὅτι ὁ ὅντως θέλουσιν ἐκτιμηθῇ ὑπὸ τῶν ἀξιοτίμων αὐτῆς συνδρομητῶν αἱ προσπάθειαι καὶ θυσίαι ἃς πρὸς βελτίωσιν τοῦ περιοδικοῦ αὐτῆς καταβάλλει καὶ ὑφίσταται.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ὁ μεγάλτιμος ὁμογενὴς Κ. Γεώργιος Ζαρίφης παρέσχεν ἐσχάτως τρανὴν ἐνδειξιν τῆς μεγίστης αὐτοῦ ἀνεξιθρησκείας καταδείξας ὅτι ἐν τῇ ἐκτάκτῳ αὐτοῦ ἐλευθεριότητι ἐννοεῖ νὰ παράσχη εἰς πάντας — ἀνεξαιρέτως φυλῆς καὶ θρησκείας — τὴν ὕλικήν καὶ ἡθικὴν αὐτοῦ ἀρωγήν. Οὕτως ὁ γενναῖος ὁμογενὴς ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὴν ἐν Πέρσᾳ κατὰ τὴν ὁδὸν Σακίζ-Ἀ-

γάτς πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐγκαινισθεῖσαν ἐκ-λησίαν τῶν καθολικῶν Σύρων προσέφερεν αὐτοπροαιρέτως χρηματικὴν ὑπὲρ τοῦ ναοῦ συνδρομήν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπεσχέθη ὅτι θέλει κτήσῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ οἰκοδόμημα ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς σχολὴ τῶν τέκνων τῆς ἐν τῇ πόλει ἡμῶν κοινότητος τῶν Σύρων.

* *

— Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τῆς Ἀμερικῆς ἐξεδόθη μετὰ μεγίστης πολυτελείας καὶ φιλοκαλίας τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν καὶ ἀνακαλύψεων τοῦ ἀρχαιολόγου Σλῆμμαν ἐπὶ τοῦ πεδίου ἐνθα ἡ περίφημος Τροία ὑπάρχει, ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἡ Τροία καὶ τὰ ἑαυτῆς ἐρείπια ».

* *

— Ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπετηρὶς τοῦ 1880 τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας. Νῦν ὑπάρχουσι εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς ὑψηλίου 173 ἀρχιεπισκοπικαὶ ἑδραί, 710 ἐπισκοπικαὶ καὶ 70 Καρδηνάλιοι. Ὁ ὅλικός ἀριθμὸς τῶν πατριαρχῶν, ἀρχιεπισκόπων ἐπισκόπων καὶ ἀποστολικῶν ἀντιπροσώπων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀποσυρθέντων ἐκ τῆς ἑδρας των, ἀνέρχεται εἰς 1146.

* *

— Ἐν τῷ χωρίῳ Βασιλικᾷ Ἀνώγεια τῆς ἐπαρχίας Καινουρίας ἐν Κρήτῃ, ἀνευρέθησαν πέντε μαρμαρίνοι σαρκοφάγοι, χρονολογούμενοι ἀπὸ τῆς π. Χ. ἐποχῆς, κοσμούμενοι δὲ δι' ἀναγλύφων καλῆς τέχνης.

* *

— Εἰς τὸ χωρίον Ξυλικούς (παλαιὰ δρύμεια) τῆς ἐπαρχίας Λοκρίδος ἀνεκαλύφθησαν ἀρχαῖοι τινες τάφοι, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὐρέθησαν λόγχοι καὶ ἀγγεῖα πύλινα, κοσμούμενα μὲ διαφόρους παραστάσεις καὶ ἄλλα τινὰ σπουδαίας, ὡς γράφουσιν ἐκεῖθεν, ἀξίας ἀντικείμενα τῆς ἀρχαιότητος.

* *

— Ἐν Βέρνη τῆς Ἑλβετίας ὑπάρχουσιν 9,000 ἐργοστάσια πνευματῶν ποτῶν παράγοντα κατ' ἔτος ἑξ ἑκατομμύρια λίτρων πνευματῶν ποτῶν. Ὑπολογίζεται δὲ ὅτι ἐκτὸς τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ζύθου ἕκαστος βερναῖος πίνει κατ' ἔτος 60 λίτρας πνευματῶν ποτῶν. Κατὰ τὸ 1877 συ-νεστήθη καὶ ἐκεῖ ἐταιρία ἐγκρατείας, ἀλλὰ δὲν ἐ-

προόδευσε παντελῶς ἀριθμουμένων νῦν μόνον 358 μελῶν ἐξ ὧν ἐξ ἑκ Γενεύης.

Τὰ θαύματα τοῦ τηλεφώνου: Βεβαιούται ὅτι τὸ ἐξῆς σχεδὸν ἀπίστευτον γεγονός ἐλαβε χώραν. Ὁ κ. Πάκερ, ὢν ἐσχάτως ἐν Νεβράσκα, συνδιελέχθη ἐπὶ δύο ὥρας μετὰ τῆς συζύγου καὶ ἀδελφοῦ του, ἀμφοτέρων εὐρισκομένων ἐν Πενσυλβανία, ἥτοι 2,000 περίπου μίλια μακρὰν αὐτοῦ διὰ τηλεφώνου, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἠκούετο εὐκρινῶς καὶ ὁ ἐλάχιστος ψιθυρισμός!

Ἀσφάλεια ἐν τῇ περιηγήσει: Γάλλος τις στατιστικὸς μετὰ ἐπίμονον μελέτην ἐπὶ τῶν σιδηροδρομικῶν δυστυχημάτων, συμπεραίνει ὅτι ἄνθρωπος τις δύναται νὰ καταναλώσῃ ὅλον τὸν βίον του ταξειδεύων διὰ τῶν σιδηροδρόμων χωρὶς νὰ εὕρῃ τὸν θάνατόν του ἐν σιδηροδρομικῇ δυστυχίματι μέχρις ἡλικίας 96 ἐτῶν!

Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι 1245 κρεωπωλεῖα ἀπασχολοῦντα 4000 ὑπηρετάς, καὶ 4830 καφενεῖα καὶ 84 ὠδικὰ καφενεῖα ἀπασχολοῦντα 9844 ὑπαλλήλους καὶ ποιοῦντα κυκλοφορίαν 122 ἑκατομμύρια φράγκων.

Ἐν Σιβίλλῃ τῆς Ἰσπανίας 400 οἰκίαι κατεκλύσθησαν ὑπὸ τῶν ὑδάτων· ἅπασα δὲ ἡ πόλις φαίνεται οἷον ἐπιπλέουσα ἐπ' αὐτῶν. Ἄπασα ἡ περὶ τὴν Μουρκίαν χώρα κατεκλύσθη ὑπὸ τῶν ἐκ χειλισάντων ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ, αἰτιαῦται πλημμύραι ἐπροξένησαν μεγάλας ζημίας εἰς τὰ κτήματα τῶν κατοίκων.

Ἡ Ἰερὰ σύνοδος τῆς Ρωσσίας τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν συνῆλθε νὰ συζητήσῃ τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἐορτασίμων ἡμερῶν τοῦ ἔτους.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ στρατιωτικὴ παιδεία προέχεται νὰ ἐπεκταθῇ μέχρι καὶ τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων κατέστησεν ἐπιτροπὴν εἰς ἣν ἀνέθηκε τὴν διοργάνωσιν τῶν μαθητῶν πάντων τῶν ἐν Παρισίοις δημοτικῶν σχολείων εἰς στρατιωτικὰ σώμα-

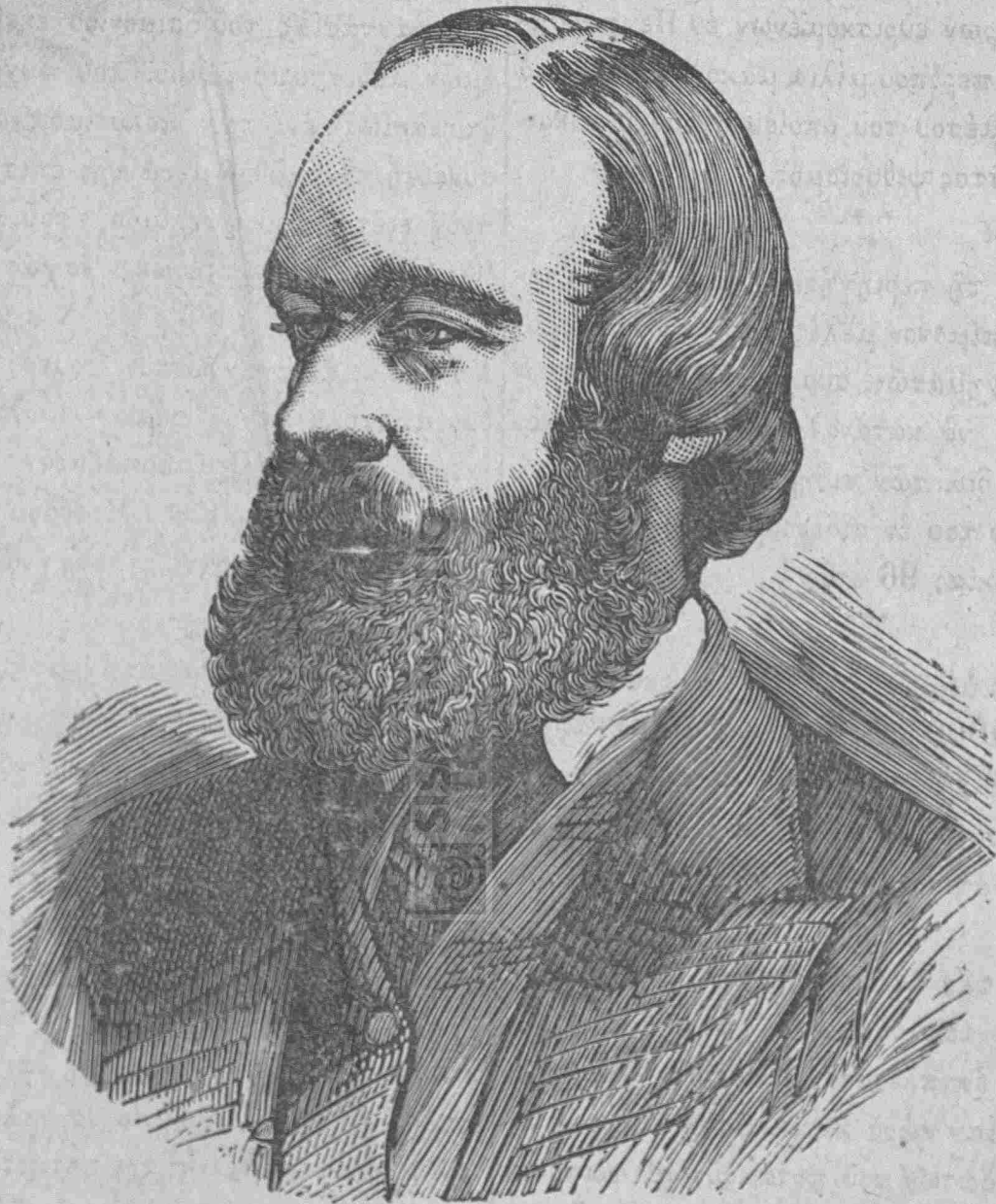
τα. Κατὰ τὴν ἐφημερίδα Γαλλίαν, ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἀπεφάσισε νὰ διαιρέσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τάγματα περιλαμβάνοντα ἕκαστον ἀνὰ 600 καὶ διαιρούμενα εἰς 4 λόχους.

Ο ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ. — Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο μυθιστόγημα, προϊόν τῆς ἐξόχου φαντασίας τοῦ δαιμονίου ἐκείνου τοῦ αἰῶνος ἡμῶν μυθιστοριογράφου τοῦ δυναμένου οὕτως θαυμασίως ἐν τοῖς πολυτίμοις αὐτοῦ ἔργοις νὰ συναινῇ τὸν μῦθον μετὰ τῆς ἐπιστήμης, τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου, τοῦ κλεινοῦ ἐκείνου ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ, ἐξέδωκεν ἐσχάτως ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ὁ κ. Σταῦρος Χαμοῦδ ὁ ποσειλλος. Τὸ ἀξιανάγνωστον τοῦτο σύγγραμμα ἐκ δύο ἀποτελούμενον τόμων πωλεῖται παρὰ τῷ ἐκδότῃ κατὰ τὸ Περμποπάζαρον ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς πρώτης ἐφημερίδος « Προόδου », συνιστῶμεν δὲ αὐτὸ θερμῶς παντὶ φιλαναγνώστῃ.

Ἐκ τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ, ἐξάγεται ὅτι ἐν Μονάχῳ κατὰ 2000 περίπου ὑπερέχει ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν τοῦ τῶν ἀνδρῶν. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ κατὰ ἓν ἑκατομμύριον καὶ ἐπικεῖνα πλείότεραι τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες εἰσίν.

Γάμος ἐν θαλάσῃ. — Εἴχομεν πρό καιροῦ ἀναγνώσει ἐν Εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι ὅτι γάμος ἐτελέσθη ἐπὶ πλοίου ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ὑπῆρχε περίπτωση ἐμποδίσασα τὴν τέλεσιν αὐτοῦ ἐν ξερᾷ. Τώρα φαίνεται ὅτι ἐπεκράτησε συρμός νὰ γίνωνται ἐν θαλάσῃ γάμοι διότι πολλοὶ τοιοῦτοι, ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν εὐρωπαϊκαῖς ἐφημερίσιν, ἐγένοντο ἐπὶ ἀμερικανικῶν πλοίων ὑπὸ τῶν πλοιάρχων αὐτῶν καὶ τῶν προσώπων, ὧν ἡ ἐνῶσις ἀνεκχεύετο ἐν πλήρει Ὀκεανῷ. Οἱ οὕτω συζευγνύμενοι ἐφαντάζοντο ὅτι ὁ γάμος αὐτῶν ἐτελέσθη κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ νόμου, παρετηρήθη ὁμως ἐπιστήμως ὅτι οὐδὲν ἔχουσι κῦρος. Γερμανός τις, Ἑρμαν Βόστερ, ὅστις ἐνυμφεύθη νεάνιδα ἐπὶ ἀμερικανικοῦ πλοίου πλεόντος ἐκ Νέας Ὑόρκης εἰς Χόγγ Κόγκ, τελεσθέντος τοῦ μυστηρίου ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου, ἀπετάθη

πρὸς τὸν πρόξενον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει ζητῶν ν' ἀναγνώριση, ἐγκρίνη καὶ ἐπικυρώσῃ τὸν γάμον. Ὁ πρόξενος ἔγραψε πρὸς τὴν κυβέρνησιν του πληροφορῶν αὐτὴν ὅτι οἱ πλοίαρχοι ἐφρόνουν ὅτι ἐδικαιοῦντο ὅσας εὐρίσκοντο ἐν θαλάσῃ νὰ τελῶσι γάμους παντὸς ἀπευθυνομένου πρὸς αὐτοὺς παρακλῶν νὰ τῷ δηλώσῃ ἐὰν πράγματι ὑφίστατο τοιοῦτον δικαίωμα. Ὡς ἀπάντησις τῷ ἐδόθη ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς νόμος ἐπιτρέπων τῷ πλοίαρχῳ ἀμερικανικοῦ πλοίου νὰ τελῇ γάμον αἷτε ἐπὶ πλοίου εἴτε ὅπουδὴποτε ἄλλο-



Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΣΑΛΙΣΒΟΥΡΗ.

θι». Διὰ τῆς σαφοῦς ταύτης δηλώσεως θὰ τεθῇ βεβαίως τέρμα εἰς σφετερισμὸν ξένων καθηκόντων καὶ τελετῶν, αἵτινες ζημιοῦσι τὸν ἕνα τοῦλάχιστον τῶν συμβαλλομένων.

* *

Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας, ὅστις, ὡς γνωστὸν, εἶνε δόκιμος συγγραφεὺς, ἐδημοσίευσεν ἄρτι τὸν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: «Ποιήσεις καὶ φύλλα

ἐξαχθέντα τοῦ ἡμερολογίου μου.»

* *

Ἄλλος ἡγεμὼν, ἀσχολούμενος ὡσαύτως εἰς τὴν θεραπείαν τῶν μουσῶν, ὁ τῆς Πορτογαλλίας βασιλεὺς Δὸν Λουίς, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἀνέλαβε τὸ ἔργον νὰ διαδώσῃ παρὰ τοῖς ὑπηκόοις του τὰ ἔργα τοῦ Σαιξπήρου, ἐπεράτωσεν ἐσχάτως τὴν εἰς τὴν πορτογαλικὴν μετάφρασιν τοῦ «Ριχάρδου

Ι' ». Τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ ἔργου τούτου προῖ-
ον ὁ ἐστεμμένος μεταφραστὴς προώρισεν ὑπὲρ
φιλανθρωπικῶν σκοπῶν.

* *

Ὁ Πρίγκιψ Βίσμαρκ ἐπεριπάτει ἡμέραν τινὰ
ἐν Πετρούπολει καὶ συνήντησε τὸν Τσάρον. Βαδί-
ζοντες ἐπὶ μικρὸν ὁμοῦ φθάνουσιν εἰς πλατεῖαν
κεκαλυμμένην ὑπὸ χλόης, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἐ-
φρουρεῖ σκοπός· ὁ κ. Βίσμαρκ ἐρωτᾷ εὐσεβάστως·
«— Πρὸς τί εἶναι ἐκεῖ τοποθετημένος ὁ σκοπός
ἐκεῖνος; » Ὁ Τσάρος δὲν ἠξεύρει· ἐρωτᾷ τὸν ὑ-
πασπιστὴν του. Ὁ ὑπασπιστὴς τὸ ἀγνοεῖ καὶ αὐ-
τός. Ἐρωτᾶται ὁ φρουρός. Ὁ φρουρός ἀποκρίνεται·
«— Τοιαύτη εἶναι ἡ συνήθεια». Εἰσέρχονται εἰς
ἐγγὺς σταθμόν. Ἡ αὐτὴ καὶ πάλιν στερεότυπος
ἀπάντησις· «— Τοιαύτη εἶναι ἡ συνήθεια». Ἐ-
πιτείνονται αἱ ἐρευναι· μανθάνουσιν ὅτι πάντοτε
ἐτοποθετεῖτο ἐκεῖ φρουρός· οὐδὲν πλέον. Ἐπὶ τέ-
λους γέρων θαλαμηπόλος ἐνθυμεῖται ὅτι ὁ πατήρ
του, γέρων θαλαμηπόλος καὶ ἐκεῖνος, τῷ εἶπεν
ὅτι ἡ αὐτοκράτ. Αἰκατερίνα εἶδεν ἡμέραν τινὰ, εἰς
τὴν ἐν λόγῳ θέσιν, πρῶτον λευκοῖον καὶ διέτα-
ξε νὰ φυλάξωσι νὰ μὴ τὸ κόψῃ τις. Πρὸς φύλα-
ξιν τοῦ λευκοῖου ἐτοποθετήθη ἐκεῖ στρατιωτικὸς
φρουρός, καὶ ἔκτοτε τοῦτο ἐγένετο συνήθεια καὶ
ἐτηρήθη αὐστηρῶς.

* *

Ἵνα ἐννοήσωσιν οἱ ἀναγνῶσταί μας τί ἐστὶ σι-
δηρόδρομος, λέγομεν αὐτοῖς, ὅτι μία μόνη σιδη-
ροδρομικὴ γραμμὴ ἐν Ἀγγλίᾳ ἢ Λονδῖνον καὶ
Νορθ-Βέστερν ἔχει στρώσει σιδηρᾶς ράβδους 10,
000 ἀγγλικῶν μιλίων· ὅτι ἐδαπανήθησαν ἐν συ-
νόλῳ εἰς αὐτὴν 100,000,000 λιρῶν στερλινῶν·
ὅτι αἱ ἐβδομαδιαῖαι αὐτῆς εἰσπράξεις εἶνε 200,
000 λίραι ὡς ἔγγιστα· ὅτι μεταφέρει κατ' ἔτος
50,000,000 ἐπιβάτας καὶ 30 ἕως 40 ἑκατομ. τό-
νων ἐμπορεύματα, πρὸς μεταφορὰν τῶν ὁποίων
αἱ ἀμαξοστοιχίαι τῶν τρέχουσιν 25 ἑκατομ. μί-
λια· ὑπηρετοῦσι δὲ τὸν σιδηρόδρομον αὐτόν 2,
000 ἀτμομηχαναί, 3,000 βαγόνια ἐπιβατῶν, 50,
000 βαγόνια ἐμπορευμάτων καὶ ἕτερα διαφόρων
εἰδῶν ἀμάξια.

* *



ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Ἡ κοινότης τοῦ Γαλατᾶ ἀπώλεσε κατὰ τὴν
παρελθοῦσαν ἐβδομάδα μίαν εὐσεβῆ δέσποιναν,
καλὴν οἰκοκυρὰν ἀνήκουσαν εἰς τὴν τάξιν τῶν
θεαρέστων ἐκείνων γυναικῶν τῶν καθ' ὅλον τὸν
βίον αὐτῶν τὸ καλὸν πάντοτε ἔχουσῶν ὑπ' ὄψιν
καὶ πρὸς ἐπιτέλεσιν αὐτοῦ καὶ μόνου τὰς ἐνερ-
γείας αὐτῶν χρησιμοποιοῦσας.

Ἡ εὐαγγελικῶν ἀρετῶν μετέχουσα αὕτη γυνὴ
εἶναι ἡ· Ἀγγλικὴ Μαυρομάτη, ἡ
κατὰ τὴν προπαρελθοῦσαν Τετάρτην εἰς τὰς αἰω-
νίους Μονὰς μεταστᾶσα.

Ἡ μακαρίτις εὐτυχήσασα νὰ γευθῇ ἀπασῶν
τῶν ἡδονῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἡξιώθη νὰ
περιθάλῃ θυγατέρας, υἱούς, ἐγγονούς καὶ διτ-
τῶν ἐγγόνους καὶ τὸ μεγαλῆτερόν της ἐθεώρει εὐτύ-
χημα ὁπότε εἰς τὴν εὐτυχίαν αὐτῶν ἡδύνατο νὰ
συντελέσῃ, διὸ καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς αὐτῆς
ἀπαραμύθητον ἡσθάνθησαν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς
γηραιᾶς ταύτης μητρὸς λύπην διότι τὴν ὑπαρξιν
αὐτῆς ἐθεώρουν ὡς ἀναγκαῖον καὶ πολύτιμον τῆς
ὑπάρξεως αὐτῶν ἐπιστέγασμα.

Σπένδοντες καὶ ἡμεῖς ἐν δάκρυ ἐπὶ τοῦ τάφου
τῆς γηραιᾶς ταύτης καὶ σεβασμίου γυναικὸς ἐκ-
φωνοῦμεν τὸ «Γαίαν ἔχοις ἑλαφράν».

Ἐν Ἀφρικῇ ἀνεκαλύφθησαν ἐκτεταμένα στρώ-
ματα γουάνου κατὰ πάντα σχεδὸν ὁμοίου τοῦ
γουάνου τῆς νοτίου Ἀμερικῆς. Ὁ ἀγρονόμος Πά-
τερμαν πρῶτος ἐποίησατο ἀκριβῆ ἀνάλυσιν τοῦ
γουάνου αὐτοῦ, εὔρε δὲ ὅτι περιέχει τὰ ἐξῆς συ-
στατικά· ὕδωρ 21,66, ὀργανικὰς ὕλας καὶ ἀμ-
μωνιακὸν ἄλας 44,89, ἄσβεστον 8,81, μαγνη-
σίαν 60, σκωρίαν σιδήρου 0,14, ποτάσσαν 2,
σόδιον 2,25, θεικὸν ὀξύ 0,43, φωσφορικὸν ὀξύ
διαλυτὸν ἐν τῷ ὕδατι 3,95, χλώριον 1,36 ἀμ-

μον καὶ χάλικα 7,69. Ἐκ τῆς γενομένης δὲ ἀνάλυσεως ὁ Πάτερμαν ἀπεφάνητο ὅτι τὸ γουάνον τῆς Ἀφρικῆς δὲν εἶναι τόσον πρόσφορον διὰ τοὺς δημοκρατικούς καρπούς ἄν δὲν ἀναμιχθῇ μετ' ἀσθέστου ἢ ἄλλων οὐτιῶν.

* *

Διαμαρτυρόμενός τις ἱεροκῆρυξ ἐν Γερμανίᾳ προσεκλήθη ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου τῶν διαμαρτυρομένων νὰ ἀπολογηθῇ ἔνεκα φυλλαδίου ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντος καὶ ἐπιγραφομένου Θεὸς ὁ Παντοδύναμος δημιουργὸς ἐν ᾧ ἀρνεῖται ὅτι ὁ θεὸς ἐξετέλεσε ποτὲ θαύματα

* *

Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀστακος, κοινῶς δὲ Βαλούτζας τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ ἀμέσως ἄνωθεν τοῦ χωρίου Ἀραγαμέστου, εὐρέθη χάσμα ἀρκετοῦ μεγέθους ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται νέφος καπνοῦ, ὅπερ ἀνερχόμενον σχηματίζει ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ στήλην ἀρκετοῦ ὕψους καὶ ὁρατὴν εἰς τοὺς περὶ τὴν θέσιν ταύτην βόσκοντας τὰ ποίμνιά των ποιμένες, οἵτινες ἐκ περιεργείας πλησιάσαντες, παρετήρησαν τὸ φαινόμενον τοῦτο, καὶ ὅτι σὺν τῷ ἐξερχομένῳ καπνῷ συνεκπέμπεται καὶ μικρὰ θερμότης.

* *

Ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ 1880 ναυαγισάντων πλοίων συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν φορτίων των, ἀνέρχεται εἰς 68,327,000 λίρας στερλίνας ἐξ ὧν 47,495,000 λίραι ἀντιπροσωπεύουσιν ἀγγλικὴν ἰδιοκτησίαν· ὁ ὅλικός ἀριθμὸς τῶν ἀγγελλέντων ναυαγίων ἀνέρχεται εἰς 1680 κατὰ 8 ἐλάσσονα τῶν κατὰ τὸ 1879 συμβάντων· ἐκ τούτων 913 πλοῖα ἀγγλικά καὶ 580 ἄλλων κρατῶν ἐναυάγησαν παρὰ τὰς βρεττανικὰς ἀκτὰς. Πλέον τῶν 4,000 ἀνθρώπων ἐπνίγησαν, 200 δὲ πλοῖα ἐβυθίσθησαν συνεπείᾳ συρράξεων.

* *

Ἡ κληρικῶν ἐφημερίς τῆς Ῥώμης «Ἡχὼ» ὑπὸ τὸν τίτλον «τὶ δαπανᾷ ἡ Γαλλία διὰ τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς» γράφει τὰ ἑξῆς, θέλουσα νὰ μεμφθῇ τοῦ Γαμβέτα. «Ὁ κ. Γαμβέτας ὡς πρόεδρος τῆς Βουλῆς λαμβάνει ἀποζημίωσιν 72 χιλ. φράγκων τὸ ἔτος. Κατὰ τὸ 1879 διὰ τὴν ἀναγνώσιν τῶν ἐπίπλων τῆς ἰδίας αὐτοῦ κατοικίας

ἐδαπανήθησαν 99, 488 φράγκα. Διὰ φωτισμὸν, θέρμανσιν καὶ ὑπηρεσίαν ἀπολαμβάνει ἐτέρας 50 χιλ. φράγκων ὥστε τὸ γαλλικὸν ἔθνος δαπανᾷ διὰ τὸν πρόεδρον Γαμβέταν 222 χιλ. φράγκα.

* *

Ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας συνελήφθησαν τριάκοντα πρόσωπα ὡς ὁπαδοὶ τῆς διεθνούς.

* *

Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα προϋπολογισμὸν τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας διὰ τὸ ἔτος 1884, αἱ μὲν πρόσδοι ὑπολογίζοντο εἰς 628 ἑκατομμύρια ρούβλια, αἱ δὲ δαπάναι εἰς 674 ἑκατομμύρια, ἦτοι παρουσιάζεται ἔλλειμα 46 ἑκατομμυρίων. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἠϋξήθη κατὰ 12 ἑκατομμύρια ἔνεκα τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν ζωοτροφῶν καὶ πολεμευδίων.

* *

Ἐυρπολήθη ἐν Χαβάνᾳ τῆς Κούβας τὸ ἐκεῖ μέγα ἐργοστάσιον τῶν σιγάρων· ἐπτά πρόσωπα ἐκάησαν.

* *

Οἱ ἐν Ῥώμῃ διατρίβοντες υἱοὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας μεγάλοι Δούκες Σέργιος καὶ Παῦλος ἐπισκέφθησαν μετὰ μεγάλης ἐπισημότητος τὸν Πάπαν, μεθ' οὗ ἔλαβον μικρὰν συνέντευξιν.

* *

Ἡ ἐμπορία τῶν σιτηρῶν ἐν τοῖς Ἠνωμένοις Κράτεσι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς δὲν εὐδοκίμησε κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας. Αἱ ὑπερβολικαὶ προαγοραὶ ἐπέφερον μεγίστην διατάραξιν ἐν τῇ ἀγορᾷ Τσικάγου, ἔνθα ἐμπορικοὶ τινες οἴκοι ἔπαυσαν τὰς πληρωμὰς των, ὡς ἐκ τῆς χαλαρώσεως τῶν τιμῶν. Εἰς τοῦτο ὑπεύθυνοι εἶναι οἱ κερδοσκόποι τῆς νέας Ὑόρκης μὴ τηρήσαντες τὰς ὑποχρεώσεις των. Φαίνεται ὅτι αἱ Τράπεζαι τῆς Νέας Ὑόρκης ἀπεφάσισεν ἐσχάτως νὰ μὴ προβῶσιν εἰς νέας προκαταβολὰς ἐπὶ τῶν σιτηρῶν, ὅπερ ἀφαιρεῖ τοῖς κερδοσκόποις τὰ μέσα τοῦ νὰ προμηθεύωνται χρήματα. Γενικῶς παρατηρεῖται ἐν πάσαις ταῖς Ἀμερικανικαῖς ἀγοραῖς ἡ τάσις πρὸς ἐκπεσμόν τῶν τιμῶν.

* *

Ἐγευμάτιζα, λέγει ὁ κ. Ι. Σμήθ, ἐν τῇ περι-
γῇ αὐτοῦ κατὰ τὴν Γουινέαν, παρὰ τινι Ἀγ-
γλῷ ἐμπόρῳ, εἰς δὲ φουκαμαχανίας (ἀνώ-
τερος ὑπάλληλος) ἦλθε καὶ μᾶς εὔρεν εἰς τὴν
τράπεζαν, καὶ παρ' αὐτοῦ ἔμαθον, ὅτι ὁ ἀλέκ-
τωρ εἶναι καταδεδικασμένος, διότι αὐτὸς ἐγένετο
αἷτιος τοῦ ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς σφαίρας, οἱ μὲν
εἶναι λευκοί, οἱ δὲ μέλανες.

— Καὶ πῶς τοῦτο; ἠρώτησα βλέπων αὐτὸν
ἀποστρεφόμενον νὰ φάγῃ ἐκ τινος ἐδέσματος, ὅ-
περ ὑπέθετεν ὅτι ἦτο πετεινός.

— Ἴδου μ' ἀπήντησεν. Ὅταν ὁ παντοδύνα-
μος Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ἔμεινε μό-
νον μία ἡμέρα, ἵνα τὸν δημιουργήσῃ· ἤρχισε τὴν
πρωίαν, καὶ εἰργάσθη ἀδιακόπως ὁλόκληρον τὴν
ἡμέραν, διότι εἶχεν ἀνάγκην νὰ πλάσῃ πολλοὺς
ἀνθρώπους. Ὅταν ἔφθασεν ἡ νύξ τοὺς διέταξε
τὰ ταχθῶσι ἐτοιχηδὸν διὰ νὰ ἰδῇ, πῶς ἦσαν.
Τοὺς ἐξήτασεν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ εὔρεν
ὅτι ἤθελον ἔχει ἄριστα, ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ
λάχιστον, ἀλλὰ πλάσας ὅλους μέλανας, διελα-
γίσθη ὅτι κάλλιον νὰ ἦσαν λευκοί. Τότε ἐπέχε-
ρσε νὰ τοὺς πλύνῃ, καὶ ἔσπευδε τὴν ἐργασίαν
τοῦ δι' ὅλης τῆς νυκτός, ὅπως τελειώσῃ εἰς τὴν
ὁποῖον ἔταξε χρόνον.

Ἄλλ' ἐπρόφθασε νὰ λευκάνῃ μόλις τὸ ἥμισυ
τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
Εἶχεν ἤδη ἐξημερώσει, καὶ ὁ Θεὸς ἠναγκάσθη ν'
ἀφήσῃ τοὺς ἄλλους χωρὶς νὰ τοὺς πλύνῃ. Ἄνευ
τοῦ ἀλέκτορος ἤθελε λευκάνει ὅλους καὶ ἅπαντες
οἱ ἄνθρωποι ἤθελον εἰσθε λευκοί. Ἴδου δὲ διατί
τὸ ἥμισυ μέλανες, καὶ ἰδοὺ διατί δὲν δύναμαι νὰ
φάγω ἀπὸ τὸν κατηραμένον αὐτὸν πετεινόν.

* *

Τοκιστής, ἀπωλέσας ἅπασαν τὴν περιουσίαν
του εἰς ἐπιχείρησιν, εἰς ἣν ἡ ἀπληστία του ὤ-
θησεν αὐτόν, εἶχεν ἀποθάνει ἐν μέσῳ τοιαύτης
ἐνδείας, ὥστε δὲν ὑπῆρχον οὐδὲ τῆς τρυφῆς αὐ-
τοῦ αἱ δαπάναι. Οἱ φίλοι του ἐσκέφθησαν νὰ συλ-
λέξωσι συνδρομὰς διὰ νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς
δαπάνας τῆς κηδείας του καὶ ἐπὶ τούτῳ προσῆλ-
θον εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Δυμά, πασίγνωστον διὰ
τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας καὶ τὴν γενναιοφρο-
σύνην του. Ὁ Δυμάς ἀποδέχεται παρευθὺς τὴν

αἵτησιν καὶ δίδει ἐν λουδοβίκειον εἰς τὸν αἰτοῦν-
τα, χωρὶς νὰ ζητήσῃ καμμίαν πληροφορίαν.

— Εὐχαριστῶ κύριε Δυμά. Ἐὰν ὅλοι, εἰς ὅ-
σους ἀποτεινόμεθα, εἶναι τόσον γενναῖοι, ὅσον
ὁμεῖς, ἡ κηδεία τοῦ φίλου μας, τοῦ τοκιστοῦ * * *
θὰ γείνη μεγαλοπρεπής.

— Ἀ, εἶναι λοιπὸν διὰ τὴν κηδείαν τοκιστοῦ.

Καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν σκέψεως ἐξήγαγεν ἐκ
τοῦ θυλακίου καὶ δεύτερον λουδοβίκειον, καὶ προσ-
παθήσατε νὰ κηδεύσητε καὶ ἄλλον ἕνα εἶπεν.

* *

— Κατὰ τὴν περιήγησιν τῶν βασιλέων τῆς
Ἰταλίας ἐν Σικελίᾳ εἰς τῶν δημάρχων, κατὰ τὴν
γενομένην ὑποδοχὴν τοῦ βασιλέως, τὸν ἠρώτησε
λίαν ἀπλοϊκῶς: Μεγαλειότατε πῶς ἔχει τὸ τέ-
κνον σας; Ὁ βασιλεὺς γελῶν τῷ ἀπαντᾷ τὸ
τέκνον μου; Σήμερον ἐνύσταζε πολὺ.

* *

Λόρδος ἀρχιδικαστής εἶδὲ ποτε ὁδηγούμενον
ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ δυστυχῆ τινὰ κα-
τηγορούμενον ἐπὶ κλοπῇ, τὸν ὁποῖον ἀνεγνώρισεν
ὡς συμμαθητὴν του. Θέλων νὰ λάβῃ πληροφορίας
περὶ τῶν ἀρχαίων συντρόφων του τὸν ἐρωτᾷ, ἂν
γινώριζῃ τί ἀπέγειναν: «Ἀχ, μιλῶρδε, ἀπαντᾷ
ὁ κλέπτης· ὅλοι ἐκρεμάσθησαν ἐκτὸς ὁμῶν καὶ ἐ-
μοῦ».

* *

Ὁ Βολταῖρος ἀναγνούς τὸ σύγγραμμα τοῦ Μ.
... περὶ τῆς ψυχῆς τῶν ζώων, εἶπεν: «Ὁ συγ-
γραφεὺς εἶναι ἐξαιρετὸς πολίτης, ἀλλὰ δὲν ἔμα-
θεν ἄρκατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου του.

* *

Ὁ συμπολίτης ἡμῶν κύριος Μ. ... διηγεῖτο πρό-
τινων ἡμερῶν ὅτι ἐν Ζακύνθῳ Ἀγγλοῦ τινὸς βα-
δίζοντος ἀπέκοψαν τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ μετὰ το-
σαύτης τέχνης, ὥστε τὸ σῶμα ἐβάδισεν ὀκτὼ ἄλ-
λα βήματα ἄνευ κεφαλῆς καὶ εἶτα κατέπεσεν.

— Δεν εἶναι ἀπίθανον, ὑπέλαβεν ὁ κύριος Σ.
... θὰ ἦτον ἀφρημένος ὁ Ἀγγλος καὶ μετὰ τὰ
ὀκτὼ βήματα ἐνόησεν, ὅτι τὸν ἐφόνευσαν.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ **ΙΘ'**. Τεύχει **Ε'**. Αἰ-
νίγματος.

ARTEMIS (θεὰ τοῦ κυνηγίου)
ARTEMISIA (Βασίλισσα τῆς Καρίας).